

სამეცნიერო ჟურნალი „ხელისუფლება და საზოგადოება“
(ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)“

Scientific magazine

“AUTHORITY AND SOCIETY

(History, Theory, Practice)“

Научный журнал “ВЛАСТЬ И ОБЩЕСТВО

(История, Теория, Практика)“

№ 4 (28) 2013

ღია დიპლომატიის ასოციაციის
სამეცნიერო ჟურნალი

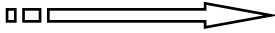
**Scientific magazine of
The Open Diplomacy Association**

Научный журнал
АССОЦИАЦИИ ОТКРЫТОЙ ДИПЛОМАТИИ

EISSN 1512-4029

ჟურნალი დაარსებულია 2005 წელს საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის სახელმწიფო მართვის კათედრის მიერ

UDC 378(479.22)(051.2)
ბ. 402

სარედაქციო კოლეგია:

შოთა დოდონაძე

მთავარი რედაქტორი

ოთარ ქონორაძე

მთავარი რედაქტორის მოადგილე

ოთარ ბალათურია

პასუხისმგებელი მდივანი

ნანა ავალიანი, რუდიგერ ანდრესენი, მეუფე აბრაამი (გარმელია), ევგენი ბარათაშვილი, გიორგი ბალათურია, ოთარ ბალათურია, რასა ბელოკაიტე, ანასტასია განიჩი, იური გორიცი, ვახტანგ გურული, შოთა დოდონაძე, ელუნ დრაკე, ჰარალდ ვერტცი, გენადი იაშვილი, სერჯო კამიზი, რინარდ მაასი, როინ მეტრეველი, იოშიკა მიცუი, ბადრი ნაკაშიძე, ლიზავეტა ჟახანიანი, ბუდი ნურანი რუჩჯანა, რამონ პიეტრო-სუარესი, გერტ სურმიულენი, ქეთი ქოქრაშვილი, ოთარ ქონორაძე, რუსუდან ქუთათელაძე, მაია ჩხეიძე, ენდრიუ ლენუქს პარდინგსი

ჟურნალი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპებით. გამოქვეყნებული მასალების სიზუსტეზე პასუხისმგებელია ავტორი. გამოქვეყნებული მასალები გამოხატავს მხოლოდ ავტორთა პოზიციას და შესაძლოა არ ემთხვეოდეს რედაქციის შეხედულებებს.

რედაქციის მისამართი:

საქართველო, თბილისი, 0175, კოსტავას ქ. 77, VI კორპუსი,
I სართული, ტელ. 236-45-14,
77 Kostava st., 0175 Tbilisi, Georgia.
Tel. [+995 32] 2364514
e-mail: geoandependip@yahoo.com

გარეკანის გაფორმება: დავით ბალათურია

ჟურნალი გამოდის კვარტალში ერთხელ, 4 ნომერი წელიწადში
ჟურნალის ელექტრონული ვერსია განთავსებულია ვებგვერდზე:

<http://odageorgia.ge/?page=gamocemebi>

ჟურნალის რეფერირებული მასალა განთავსებულია საერთაშორისო სამეცნიერო ელექტრონულ ბიბლიოთეკაში: <http://www.eLIBRARY.ru>

ს ა რ ჩ ე ვ ი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის, ღია დიპლომატიის ასოციაციისა და სამეცნიერო ჟურნალის „ხელისუფლება და საზოგადოება (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)“ ყოველწლიური საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის მასალები----- 5

თეორია

ნუნუ ოგსიანიკოვა
დეკლარირება საჯარო სამსახურში და საჯაროობა----- 11

ჰენრი კუპრაშვილი
საგარეო-პოლიტიკური უშიშროება და მისი საინფორმაციო-ანალიტიკური უზრუნველყოფის ზოგიერთი ასპექტი----- 20

ნიკოლოზ ორლოვი
აღმასრულებელი ხელისუფლების რეგიონალური ორგანოებისა და სამხედრო მართვის ორგანოების ურთიერთქმედება უკრაინის შიდა უსაფრთხოების სისტემაში (რუსულად) ----- 30

გენადი იაშვილი, ირაკლი მანველიძე
რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის დანერგვა საქართველოში: პრობლემები და განვითარების პერსპექტივები----- 45

ჟუჟუნა თაბაგარი, თინათინ იაშვილი
ინსტიტუციური გადაწყვეტილებები ძლიერი საზოგადოებრივი სექტორისათვის----- 51

ისტორია

ნათია კენჭიაშვილი
ატლანტიდის მითიდან პლატონის „იდეალურ სახელმწიფომდე“----- 57

ეკონომიკა

ნინო კობაიძე, ეკა ნადარეიშვილი
პერფორმენსის გაუმჯობესება საგანმანათლებლო ორგანიზაციებში (ინგლისურად)----- 69

**გენადი იაშვილი, თინათინ იაშვილი,
თამარ ბაჩილაგა**
საერთაშორისო ბიზნესის მართვის ამოცანები----- **76**

**გენადი იაშვილი, ირაკლი ბრეგაძე,
ბესიკ შერაზადიშვილი**
ფასთწარმოქმნა მომსახურების სფეროში----- **83**

მიხაილო მედვიდი
სახედრო თანამდებობების დაკომპლექტების
პრინციპების დასაბუთება დარგის შრომითი
რესურსებით უზრუნველყოფისათვის საკმარისი
პირობების არ ქონის დროს (რუსულად)----- **90**

სამართალი

მარინე ჭყონია
საქმის წარმოების განახლების თავისებურებები
სამოქალაქო საპროცესო სამართალწარმოებაში----- **99**

ნიკოლოზ ორლოვი
უკრაინაში საზოგადოებრივი წესრიგის დააცვის
ძალების სისტემაში მუნიციპალური მილიციის როლის
შესახებ (რუსულად)----- **111**

საზოგადოება

**ბადრი ცხადაძე, ეკა ყუფუნია, ქეთევან კვესელაგა,
ლიანა თედეშვილი, ზვიად ცხადაძე, გიორგი მაისურაძე,
თინათინ კაიშაური, ვალერი ტაკაშვილი**
ქართულ-ინგლისურ-რუსულ ზოგადტექნიკური
ტერმინოლოგიის განმარტებითი ლექსიკონი
(ელექტრონული ვერსია)----- **115**

პრაქტიკა

ზიზი სვანიძე, გარი გუნია, ლილი სვანიძე
საქართველოს ანთროპოგენური ზემოქმედების
რაიონების ბუნებრივი გარემოს მიკრომინარეგების
შედგენილობის მონიტორინგის ზოგიერთი შედეგები
და მათი ტექნოგენური დატვირთვის შემცირების
მეთოდები (რუსულად) ----- **121**

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია ხელისუფლება და საზოგადოება 2013

2013 წლის 16 ნოემბერს საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტში ჩატარდა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის, ღია დიპლომატიის ასოციაციისა და სამეცნიერო ჟურნალის „ხელისუფლება და საზოგადოება (ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)“ ყოველწლიური საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია (კონფერენციის სამუშაო ენები – ქართული, ინგლისური, რუსული).

კონფერენციაზე მუშაობდა შემდეგი სექციები: **„საჯარო მმართველობისა და საჯარო პოლიტიკის თეორია, პრაქტიკა, მეთოდოლოგია“** ხელმძღვანელი შოთა დოღონაძე (სრული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი); **„დიპლომატია“** ხელმძღვანელი ოთარ ბაღათურია (ასისტენტ-პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი); **„ისტორიის პოლიტიკურ-ეკონომიკური და ფილოსოფიური გაკვეთილები“** ხელმძღვანელი ნანა ხაზარაძე (სრული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსი); **„საჯარო მმართველობისა და სახელმწიფო მართვის სამართლებრივი საფუძვლები“** ხელმძღვანელი ნუნუ ოგსიანიკოვა (ასოცირებული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი); **„საჯარო მმართველობისა და სახელმწიფო მართვის ეკონომიკური საკითხები“** ხელმძღვანელი გენადი იაშვილი (სრული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი); **„პოლიტიკა, ენა, კულტურა“** ხელმძღვანელი მაია ჩხეიძე (სრული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი); **„სახელმწიფო და რელიგია“** ხელმძღვანელი გიორგი ბაღათურია (ასოცირებული პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი).

კონფერენციამ მოიცვა საჯარო მმართველობისა და საჯარო პოლიტიკის პრობლემატიკის ფართო სპექტრი. კონფერენციაზე წარმოდგენილი იქნა 96 მოხსენება, რომლებშიც გაშუქდა საჯარო მმართველობისა და საჯარო პოლიტიკის თეორიისა და პრაქტიკის აქტუალური პრობლემები, ეკონომიკური და სამართლებრივი საფუძვლების, დიპლომატიურ ურთიერთობებში და დიპლომატიების წინაშე არსებული გამოწვევები, დაწერილებით გააანალიზდა

ისტორიის პოლიტიკურ-ეკონომიკური და ფილოსოფიური გაკვეთილები, ენისა და კულტურის, სახელმწიფოსა და რელიგიის ურთიერთმიმართების საკითხები.

კონფერენციაში მონაწილეობდა 200-მდე ცნობილი მეცნიერი, პროფესორ-მასწავლებელი და მეცნიერ-მუშაკი, დოქტორანტები, მაგისტრანტები და სტუდენტები საქართველოს სხვადასხვა უნივერსიტეტებიდან, აგრეთვე საზღვარგარეთიდან (თურქეთი, უკრაინა, ნიგერია). ქართველმა და უცხოელმა მეცნიერებმა საკუთარი გამოკვლევებით ყოველმხრივ გააანალიზეს საჯარო მმართველობისა და საჯარო პოლიტიკის, ზოგადად ხელისუფლებისა და საზოგადოების ურთიერთმიმართების ისტორიული თუ მიმდინარე პროცესები, ახსნეს მრავალი ფარული პრობლემა, რომელთა დროული გადაწყვეტა ფრიად საშური სახელმწიფოს ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად და ქვეყანაში საზოგადოებრივი თანხმობის მისღწევად.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ახალგაზრდობის აქტიური მონაწილეობა კონფერენციის მუშაობაში. ახალგაზრდა მეცნიერ-მუშაკებმა, დოქტორანტებმა, მაგისტრანტებმა და სტუდენტებმა წარმოაჩინეს განხილული საკითხების გაბედული და ორიგინალური ხედვა, ხშირად სრულიად განსხვავებული დამკვიდრებული შეხედულებებისგან.

ეჭვსგარეშეა, რომ მათ მოსაზრებებს მეტად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება საჯარო მმართველობისა და საჯარო პოლიტიკის, ხელისუფლებისა და საზოგადოების ურთიერთმიმართების პრობლემური საკითხების ობიექტური და გაშუქებისა და ეფექტიანი გადაწყვეტისთვის..

მთლიანობაში კონფერენცია წარიმართა მაღალი აქტივობით, ცხარე დისკუსიებით და ჯანსაღი ოპონირებითა კრიტიკით. კონფერენციაში მონაწილე მეცნიერებმა კიდევ ერთხელ დაადასტურეს თავის მაღალი სამეცნიერო რეპუტაცია, ფაქტობრივად მასტერ-კლასები ჩაუტარეს ახალგაზრდა კოლეგებს კვლევების ჩატარებისა და შედეგების ყოველმხრივი განსჯისა და ანალიზის თვალსაზრისით, ხოლო ახალგაზრდობისთვის კონფერენციაში მონაწილეობა კიდევ ერთი შესანიშნავი საშუალება გახდა მათი აკადემიური სრულყოფის გზაზე.

**ANNUAL SCIENTIFIC INTERNATIONAL CONFERENCE
AUTHORITY AND SOCIETY 2013**

November 16, 2013 at Georgian Technical University hold, Annual Scientific International Conference of Business-Engineering faculty of Georgian Technical University, Open Diplomacy Association and Scientific Magazine “Authority and Society (History, Theory, Practice)” (The working languages of the conference: Georgian, English, Russian).

The breakup groups of the conference: **Theory and Methodology of Public Administration and Public Policy** - lead **Shota Dogonadze** (Full Professor, Georgian Technical University); **Diplomacy** – lead **Otar Bagaturia** (Assistant-Professor, Georgian Technical University); **Political-Economic and Philosophy Lessons of History** – lead **Nana Khazaradze** (Full Professor, Georgian Technical University, Academician of the Georgian National Academy of Sciences); **Juridical Basis of Public Administration** – lead **Nunu Ovsyannikova** (Associate Professor, Georgian Technical University); **Economic Topics of Public Administration** – lead **Genadi Iashvili** (Full Professor, Georgian Technical University); **Policy, Language, Culture** – lead **Maia Chkheidze** (Full Professor, Georgian Technical University); **State and Religion** – **Georgi Bagaturia** (Associate Professor, Georgian Technical University).

There were covered at the conference a wide range of questions of the theory, practice and methodology of public administration and public policy. At the conference 96 reports were introduced with research of the actual problems of public administration and public policy, its economic and legal fundamentals, the complexity and challenges of diplomatic relations, political-economic and philosophical lessons of history, questions of language and culture, relationship of the state and religion, etc.

About 200 well-known scientists, professors, young scientists, doctoral candidates, postgraduate students and undergraduates participated in work of conference from different universities of Georgia and the abroad (Turkey, Ukraine, Nigeria). The Georgian and foreign scientists in the researches comprehensively analysed historical and current processes of public administration and public policy, relationship of the power and society, explained many hidden secrets, timely permission of which is very actual task for the purpose of ensuring of the state effective functioning and achievement of a public consent in the country.

Especially it should be noted active participation of youth in the conference work. Young scientists, doctoral candidates, postgraduate students and undergraduates presented courageous and original vision of problems of public policy, often absolutely other than the settled concepts.

No doubt that their opinion has very important value for unbiased interpretation and effective permission of the problems of public administration and public policy, relationship between power and society.

As a whole conference proceeded very actively, with heated debates, healthy opposing and criticism. The scientists participating in work of conference once again confirmed high level of their scientific reputation, they actually carried out master classes to young colleagues from the point of view of carrying out researches and the comprehensive analysis and discussion of the received results. For youth - participation in conference became one more remarkable opportunity of improvement and development of the academic qualification and further growth.

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ «ВЛАСТЬ И ОБЩЕСТВО» 2013

16 ноября 2013 года в Грузинском Техническом Университете прошла ежегодная международная научная конференция факультета бизнес-инжинеринга Грузинского Технического Университета, ассоциации Открытой дипломатии и научного журнала «Власть и Общество (история, теория, практика)» (Рабочие языки конференции – Грузинский, Английский, Русский).

На конференции работали секции: **«Теория, практика и методология государственного управления и публичной политики»**, руководитель **Шота Догонадзе** (полный профессор, Грузинский Технический Университет); **«Дипломатия»**, руководитель **Отар Багатуриа** (ассистент-профессор, Грузинский Технический Университет); **«Политико-экономические и философские уроки истории»**, руководитель **Нана Хазарадзе** (полный профессор, Грузинский Технический Университет, Академик Национальной Академии Наук Грузии); **«Правовые основы государственного управления и публичной политики»**, руководитель **Нуну Овсянникова** (ассоциированный профессор, Грузинский Технический Университет); **«Экономические вопросы государственного управления и публичной политики»**, руководитель **Геннадий Иашвили** (полный профессор, Грузинский Технический Университет); **«Политика, язык, культура»**, руководитель **Майа Чхеидзе** (полный профессор, Грузинский Технический Университет); **«Государство и религия»**, руководитель **Георгий Багатуриа** (ассоциированный профессор, Грузинский Технический Университет).

Конференция охватила широкий спектр вопросов теории, практики и методологии государственного управления и публичной политики. На конференции были представлены 96 докладов, в которых были освещены актуальные проблемы государственного управления и публичной политики, ее экономические и правовые основы, существующие в дипломатических отношениях сложности, политико-экономические и философские уроки истории, а также вопросы языка и культуры, взаимоотношения государства и религии и др.

В работе конференции участвовали до 200 известных ученых, профессора и преподаватели, научные работники, докторанты, магистранты и студенты из разных университетов Грузии и зарубежья (Турция, Украина, Нигерия). Грузинские и иностранные ученые в

своих исследованиях всесторонне проанализировали исторические и текущие процессы государственного управления и публичной политики, взаимоотношения власти и общества, объяснили многие скрытые тайны, своевременное разрешение которых весьма актуальная задача с целью обеспечения эффективного функционирования государства и достижения общественного согласия в стране.

Особенно следует отметить активное участие молодежи в работе конференции. Молодые ученые, докторанты, магистранты и студенты представили смелое и оригинальное видение проблем публичной политики, часто совершенно отличное от устоявшихся понятий. Вне всякого сомнения, что их мнение имеет очень серьезное значение для объективного освещения и эффективного разрешения проблемных вопросов государственного управления и публичной политики, взаимоотношения власти и общества.

В целом конференция протекала очень активно, с острыми дискуссиями и здоровым оппонированием и критикой. Ученые, участвовавшие в работе конференции еще раз подтвердили высокий уровень своей научной репутации, они фактически провели мастер-классы молодым коллегам с точки зрения проведения исследований и всестороннего анализа и обсуждения полученных результатов. Для молодежи-же участие в конференции стало еще одной замечательной возможностью усовершенствования и развития своей академической квалификации и дальнейшего роста.

თ ე ო რ ი ა

ნუნუ ოვსიანიკოვა დეკლარირება საჯარო სამსახურში და საჯაროობა

„საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ“ კანონი ითვალისწინებს თანამდებობის პირის მიერ წარდგენილი დეკლარაციების საჯაროობასა და გამჭვირვალობას, რაც კანონმდებლობის ნორმათა შესაბამისად დეკლარირების ინსტიტუტის ძირითად არსს წარმოადგენს. საზოგადოების თითოეულ წევრს შესაძლებლობა ეძლევა მიიღოს ინფორმაცია თანამდებობის პირის ქონებისა თუ შემოსავლების შესახებ. ნებისმიერ ფიზიკურ და იურიდიულ პირს უფლება აქვს მოითხოვოს, მიიღოს დეკლარაციის ასლი და გაეცნოს მას. ამასთან, კანონით გათვალისწინებულია იმპერატიული ვალდებულება, რომ არ შეიძლება დაწესდეს ან შეიქმნას რაიმე დაბრკოლება დეკლარაციის ასლის მისაღებად.

დეკლარაციების საჯაროობის ასეთი ხარისხით სახელმწიფო იქმნის თანამდებობის პირთა ეკონომიკურ ინტერესებზე საზოგადოების კონტროლის საუკეთესო პირობებს, რაც მნიშვნელოვანი ბერკეტია ხალხის ნდობისა და მხარდაჭერის ამადლებისათვის.

თანამედროვე სახელმწიფოთა ფუნქციონირებისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება დემოკრატიისა და საჯაროობის პრინციპების არა მარტო აღიარებასა და შესაბამისი სამართლებრივი ნორმების ფორმირებას, არამედ ამ პრინციპების რეალურად განხორციელებას. სახელმწიფო მმართველობის დემოკრატიულობის შეფასების ძირითად კრიტერიუმს კი ხელისუფლებისა და სამოქალაქო საზოგადოების ურთიერთობათა ხარისხი განაპირობებს. ქვეყნის პოლიტიკური, ეკონომიკური რეფორმების სრულყოფილი და წარმატებული განხორციელება წარმოუდგენელია სამოქალაქო საზოგადოებისათვის დამახასიათებელი ისეთი პრინციპების გარეშე, როგორცაა ხელისუფლების გამჭვირვალობა და საზოგადოებრივი კონტროლი ხელისუფლებაზე. ამდენად, ბუნებრივია, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ხელისუფლების ნებას – აამაღლოს საზოგადოების პოლიტიკური აქტივობა და გააძლიეროს კონტროლი საკუთარ თავზე.

სახელმწიფო მოხელეთა საქმიანობის გამჭვირვალობასა და ხელმისაწვდომობის, საზოგადოების მხრიდან ზედამხედველობისა და კონტროლის განხორციელების აუცილებლობაზე მიუთითებს რეკომენდაციები, რომლებიც ჩამოყალიბებულია გაეროსა და ევროსაბჭოს მიერ შემუშავებულ დოკუმენტებში, როგორცაა: „სახელმწიფო თანამდებობის პირთა ქცევის საერთაშორისო კოდექსი“ და „სახელმწიფო მოსამსახურეთა ქცევის კოდექსი“.

ამდენად, ყველა ურთიერთობება, რომელიც კანონმდებლის მიერ რეგულირდება საჯარო სამართლის ნორმებით, საინტერესოა საზოგადოებისათვის, რადგან ხელისუფლება გამოხატავს საზოგადოების ინტერესებს და ანგარიშვალდებულია მის წინაშე.

ნაკლებად რეალური და შედეგიანი იქნება ნებისმიერი სოციალურ-ეკონომიკური რეფორმის წარმატებული განხორციელება, თუ ხელისუფლებაზე, სახელმწიფო მმართველობით ინსტიტუტზე არ იარსებებს ობიექტური და ხელმისაწვდომი ინფორმაცია, რომლის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს სწორედ თანამდებობის პირთა, სახელმწიფო მოხელეთა ქონებრივ-საფინანსო მდგომარეობის მონაცემები. არანაკლებ მნიშვნელოვანია ისიც, რომ საზოგადოებამ სწორად აღიქვას დეკლარანტთა ეკონომიკური მდგომარეობა, რათა ეჭვქვეშ არ დადგეს ყოველი შეტანილი ინფორმაციის ობიექტურობა, ცალკეულ პირთა ქონებრივი და ფინანსური შესაძლებლობები, მათი ქონებრივი ცენზი არ იქნეს აღქმული კორუმპირებულობის ხარისხად. მნიშვნელოვანია იმის გაცნობიერებაც, რომ კორუმპირებული არ არის თანამდებობის პირის სინონიმი და თუ მოსამსახურეთა გარკვეული კატეგორია იმსახურებს აღნიშნულ შეფასებას, ეს არ ნიშნავს, რომ ეჭვქვეშ უნდა დადგეს თითოეული მოსამსახურისა და, შესაბამისად, ხელისუფლების ავტორიტეტი.

აღნიშნული მით უფრო საყურადღებოა, რომ ამ ეტაპზე ჩვენთან დეკლარირების ინსტიტუტზე კონტროლი მთლიანად საზოგადოებაზეა მინდობილი, მაშინ როცა საზღვარგარეთის ყველა ცივილიზებულ ქვეყანაში არსებობს თანამდებობის პირთა და მათი ოჯახის წევრების შემოსავლების შესახებ დეკლარაციაში შეტანილი მონაცემების ნამდვილობის გადამოწმების ადმინისტრაციული მექანიზმები და მას შერჩევითად ახორციელებს უპირატესად ის სრუქტურა, რომელშიც ხდება დეკლარაციის წარდგენა.

თუ გავითვალისწინებთ, რომ საზოგადოებრივი კონტროლი გულისხმობს ქვეყანაში მიმდინარე პროცესების შესახებ მოსახლეობაში დადებითი ან უარყოფითი აზრის ფორმირებას, ამა თუ იმ ფაქტების ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებების მიხედვით შეფასებას, ჭეშმარიტად ფასეული ღირებულებების დამკვიდრებას საზოგადოების ცნობიერებასა და სახელისუფლებო სტრუქტურებში. ცხადი ხდება, რომ დეკლარირების პროცესის გაშუქებაში უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება მასმედიას, რომელიც აქტიურად ახორციელებს სახელმწიფოში მომხდარი მოვლენების, მიმდინარე პროცესებისა და თითოეული ქმედების კონტროლს. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ არსებულ ეტაპზე საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბების ძირითადი ბერკეტი სწორედ მასმედიის ხელთაა, სწორედ მასმედია ქმნის საზოგადოებრივ აზრს, მასვე ხელეწიფება მიუკერძოებელი, ობიექტური ინფორმაციის გავრცელებით ობიექტური საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბება.

მასმედიის დანიშნულება არა მარტო ამა თუ იმ ფაქტის, მოვლენის პროცესის გარშემო საზოგადოებრივი აზრის შექმნასა და გარკვეული მიმართულებით წარმართვაში გამოიხატება, არამედ მისი ფუნქციაა ასევე სახელმწიფო და საზოგადოებრივი სტრუქტურების მართვაში თანამონაწილეობა. ამასთან, მასმედია ცხოვრების ყველა მოვლენას ასახავს მთელი თავისი მრავალფეროვნებით და არა მარტო ასახავს, არამედ ზეგავლენასაც ახდენს მასზე.

თანამედროვე ეტაპზე სწორედ მასმედიამ უნდა აიღოს თავის თავზე აღნიშნული პროცესის არსის, მიზნებისა და საჯარო შედეგების, ხარვეზებისა და დადებითი მხარეების შეცნობა-გათავისება და ანალიტიკური შეფასება. მასმედიამ ფაქტობრივად უნდა იკისროს დეკლარირების საზოგადოებრივი მაკონტროლელის ფუნქცია.

მასმედიის ამგვარმა აქტიურობამ დეკლარირების პროცესის გაშუქებისას ხელი უნდა შეუწყოს მიმდინარე პროცესების ობიექტურ და მოტივირებულ გაცნობიერებას, ჯანსაღი საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებასა და საზოგადოებრივი აზრის ორიენტირებას საყოველთაოდ აღიარებულ ფასეულობებზე.

ჟურნალისტი ვალდებულია კეთილსინდისიერად წეროს და ღირსეულად წარმოიხილდეს, რადგან დიდია მისი და, საერთოდ, მასმედიის როლი საზოგადოების რაციონალური ცნობიერების

ჩამოყალიბებაში. იგი ვაღდებულება საზოგადოებამდე უტყუარი ინფორმაცია მიიტანოს და, შესაბამისად, იკისროს მორალური და სამართლებრივი პასუხისმგებლობა. ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც ეჭვქვეშ აყენებს თანამდებობის პირის საქმიანობას, რათა საზოგადოება თავისი გავლენის ქვეშ მოაქციოს, საეხებით შესაძლებელია პოლიტიკურ დაკვეთას ემსახურებოდეს, აღნიშნული კი სრულიად მიუღებელია საზოგადოებისათვის.

ამდენად, მნიშვნელოვანია საკანონმდებლო დონეზე გაძლიერდეს, ერთი მხრივ, მასმედიის თავისუფლება და სამართლებრივი დაცვა, ხოლო, მეორე მხრივ, პასუხისმგებლობა. ასევე, სათანადო გარემოს შექმნა ჟურნალისტური გამოძიებისა და საზოგადოების აქტიურობის სხვა ფორმებით გამოვლენისათვის.

აუცილებელია უზრუნველყოფილ იქნეს არა მარტო ინფორმაციის შეუფერხებელი გაცემა, არამედ მუშაობა საზოგადოებასთან ამ ინფორმაციის ობიექტურად აღსაქმელად და მკაცრად იქნეს რეგლამენტირებული ინფორმაციის გაცემის საკითხები, მისი გამოყენების შესაძლებლობები. ამაჯდროულად, საჭიროა საკანონმდებლო დონეზე გაძლიერდეს პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დაცვის გარანტიები და სრულად მოხერხდეს ამ გარანტიების ცხოვრებაში რეალიზაცია.

რეკომენდაციები, რომელიც დეკლარაციის მონაცემების საჯაროობას ეხება, ყოველთვის მიუთითებენ იმ შეკითხვების არსებობაზე, რომელზეც აუცილებლად უნდა გაიცეს პასუხი; კერძოდ, მნიშვნელოვანია გაირკვეს თუ ვისთვის ქვეყნდება, რა უნდა გამოქვეყნდეს და რა სიხშირით, რამდენად უნდა მოიცავდეს საჯაროობის პროცესი ოჯახის წევრებს, რა ხარისხით უნდა ჰქონდეს მასმედიას ინფორმაციასთან დაშვება, თანამდებობრივი იერარქიის გათვალისწინებით რა დონის თანამდებობის პირები უნდა იღებდნენ ამ პროცესში მონაწილეობას და ა.შ. ამდენად, მნიშვნელოვანია დაზუსტდეს საზოგადოების დეკლარაციასთან ხელმისაწვდომობის მასშტაბები.

ამ სფეროში სხვადასხვა ქვეყანაში განსხვავებული პრაქტიკაა დამკვიდრებული. კერძოდ, ქვეყნდება დეკლარაციის სრული მონაცემები, უფრო მეტიც, ზოგან დეკლარანტი ვაღდებულება თვითონ უზრუნველყოს მისი გამოქვეყნება. უფრო ხშირად გამოქვეყნებას ექვემდებარება მხოლოდ ის მონაცემები,

რომლებიც იძლევიან ინტერესთა კონფლიქტის პრევენციის საშუალებას. ზოგ შემთხვევაში დეკლარაციის გამოქვეყნებაზე საჭიროა თანხმობის მიღება, ცალკეულ შემთხვევებში ქვეყნდება მონაცემები მხოლოდ თანამდებობის პირზე და არა ოჯახის წევრებზე, ფართოდაა დანერგილი თანამდებობის პირისა და მისი ოჯახის წევრების ქონების შესახებ კრებითი ინფორმაციის გამოქვეყნება და ა.შ. საყურადღებოა, რომ ამ ბოლო პერიოდში აქტიურად იწერება ინტერნეტით გავრცელების ფორმებიც. აღნიშნულის გათვალისწინებით, საინტერესოდ მიგვაჩნია კონკრეტულ მაგალითზე განვიხილოთ, თუ როგორ რეგულირდება დეკლარაციების საჯაროობის საკითხი და როგორ ხდება პრაქტიკულ ასპექტში მისი გადაწყვეტა. მაგალითად, ამერიკის შეერთებულ შტატებში აღმასრულებელი ხელისუფლების მოხელეთა მიერ წარდგენილი დეკლარაციების საჯაროობის პროცედურა მკაცრად რეგლამენტირებულია. აშშ-ს კანონმდებლობის მიხედვით მაღალი რანგის თანამდებობის პირები, ანუ ის მოხელეები, რომელთაც უკავიათ მაღალანაზღაურებადი თანამდებობა, წარადგენენ საჯარო დეკლარაციას, ხოლო მოხელეების უმრავლესობა ავსებს კონფიდენციალურ დეკლარაციას. ნებისმიერი პირი, რომელსაც აქვს განზრახვა მიიღოს საჯარო დეკლარაციის ასლი ან გაეცნოს მას, ვალდებულია შეავსოს შესაბამისი ფორმა, რომელშიც იგი მიუთითებს თავის საიდენტიფიკაციო მონაცემებს – გვარს, სახელს, საქმიანობას, მისამართს, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ იგი მოქმედებს სხვა პირის სახელით, მაშინ ვალდებულია მიუთითოს მონაცემები იმ პირის შესახებ, ვისი სახელითაც ივსება აღნიშნული ფორმა. ნიშანდობლივია, რომ დეკლარანტს შეუძლია გაეცნოს იმ პირთა სიას, რომლებიც გაეცნენ მის დეკლარაციას.

ძალზე მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია ყურადღების გამახვილება იმ ფაქტზე, რომ პირი, რომელიც ეცნობა დეკლარაციას ამერიკის კონგრესის მიერ 1978 წელს მიღებული „მთავრობის ეთიკის შესახებ“ კანონის შესაბამისად, პასუხისმგებლობას კისრულობს, რომ დეკლარაცია და თანდართული მასალის ასლი გაცემული არ იქნება სხვა პირზე, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა სხვა პირი წერილობითი ფორმით განაცხადებს თანხმობას მის მიმართ წაყენებული მოთხოვნების შესრულების შესახებ. დეკლარაციის მონაცემების გამოყენება იკრძალება კომერციული მიზნებისათვის, პირის კრედიტუნარიანობის განსაზღვრისათვის; პოლიტიკური,

საქველმოქმედო ან სხვა საქმიანობისათვის ფულადი საშუალებების მოთხოვნის მიზნით და ა.შ. დეკლარაციის უკანონოდ გამოყენებისას გენერალური პროკურორი აღძრავს სამოქალაქო საქმეს, სასამართლო გადაწყვეტილებით კი პირს შეიძლება დაეკისროს ჯარიმა, რომლის ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 11000 აშშ დოლარს, კანონმდებლობით განსაზღვრულია პასუხისმგებლობის სხვა ზომებიც.

აღსანიშნავია, რომ მოქმედი კანონმდებლობა ითვალისწინებს კონფიდენციალური დეკლარაციის გაცნობის შესაძლებლობასაც. ეს პროცედურა წარმართება კონკრეტულ დაწესებულებაში მოქმედი ეთიკის ნორმების შესაბამისად. დეკლარაციის მონაცემების გაცნობა დაშვებულია ფედერალური, შტატისა და ადგილობრივი სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლებისათვის ადმინისტრაციული ან სამოქალაქო საქმისწარმოების პროცესში, როცა ერთ-ერთ მხარეს სახელმწიფო წარმოადგენს და ა.შ. საგულისხმოა, რომ კონფიდენციალურ დეკლარაციას შეიძლება ასევე გაცნოს ნებისმიერი პირი, რომელიც ინტერესთა კონფლიქტის საკითხზე მოკვლევის წარმართვის პროცესში მონაწილეობს და რომელმაც მიუთითა ინტერესთა კონფლიქტთან დაკავშირებულ დარღვევაზე.

ნიშანდობლივია, რომ დემოკრატიულ ქვეყნებში ნებისმიერი რანგის თანამდებობის პირის მიმართ წამოყენებული ბრალდებების გამოქვეყნება იწვევს შესაბამის რეაქციას – გამოძიების, პასუხისგებაში მიცემისა და გადადგომის ან წამოყენებული ბრალდებების დასაბუთებულ უარყოფას და ა.შ.

ჩვენს სინამდვილეში, ფაქტობრივად, რეაგირების მექანიზმები თითქმის არ არსებობს. ამდენად, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება როგორც ამ ურთიერთობების სამართლებრივ სივრცეში გადატანას, ისე საზოგადოებისადმი ობიექტური ინფორმაციის მიწოდების აუცილებლობას. მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია, განხილულ იქნეს საკითხი აღნიშნულ პროცესებში შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე ორგანოს მონაწილეობისა, რაც უდავოდ ხელს შეუწყობს საზოგადოების სრულ და ობიექტურ ინფორმაციულ უზრუნველყოფას და, თავისთავად, დადებით გავლენას მოახდენს იმ დარღვევებზე რეაგირების საქმეში, რომელიც შესაძლებელია გამოვლინდეს დეკლარირების პროცესში.

ამავდროულად, დეკლარირების ინსტიტუტის განვითარების პერსპექტივები ბევრად არის დამოკიდებული იმაზე, თუ

სამოქალაქო საზოგადოება, არასამთავრობო, საზოგადოებრივი ორგანიზაციები და ცალკეული მოქალაქე რამდენად შეურიგებელი იქნებიან კორუფციის ნებისმიერი ფაქტის გამოვლინების შემთხვევაში.

აღსანიშნავია, რომ ბოლო დროს მნიშვნელოვნად გაიზარდა საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა აქტიურობა, საეხსებო შესაძლებელია საზოგადოებრივი მხარდაჭერის პირობებში სამოქალაქო საზოგადოების ეს ინსტიტუტი ანტიკორუფციული პროგრამის რეალიზაციის მძლავრ ბერკეტად გადაიქცეს.

ზემოთ აღნიშნულის განხორციელება კი წარმოუდგენელია საზოგადოებაში სამართლებრივ-პოლიტიკური კულტურის ამადლების გარეშე, რაც მთელ რიგ იდეოლოგიურ და ორგანიზაციულ ღონისძიებებს მოიცავს. მათ თანმიმდევრული და სისტემური ხასიათი უნდა ჰქონდეს, რომლის რეალიზაციისათვის აუცილებელია შესაბამისი სამართლებრივი ბაზის შექმნა, რამაც უნდა უზრუნველყოს კორუფციასთან ბრძოლის სტრატეგიის ზედამხედველობა, საზოგადოების გათვითცნობიერება და მისი მხარდაჭერა, სოციალური შეურიგებლობა ორმაგი მორალის ნორმებთან და იმ პირების დაცვა, რომლებიც კეთილსინდისიერ განაცხადს აკეთებენ და ამხელენ კორუფციის ფაქტებს.

ლიტერატურა

References:

1. saqarTvelos kanoni `sajaro samsaxurSi interesTa SeuTavseblobisa da korufciis Sesaxe~., 1997 w.
2. United Nations General Assembly, Distr. General, A/RES/51/59, 28 January, 1997; Fifty-first session, agenda item 101; Resolution Adopted by the General Assembly [on the report of the Third Committee (A/51/610; Annex - International Code of Conduct for Public Officials
3. Council of Europe Committee of Ministers; Recommendation No.R(2000)10 of the Committee of Ministers to member States on codes of conducts for public officials (Adopted by the Committee of Ministers at its 106th session on 11 May 2000)
4. U.S.C. - Ethics in Government Act of 1978.
5. U.S.C. - Ethics Reform Act of 1989.

Nunu Ovsyannikova

Income Declarations in Public Service and Openness

Summary

The legislation in force in Georgia envisages openness and transparency of income declarations submitted by public officers. Any natural or legal person is entitled to demand and receive a copy of an income declaration and to know its contents.

Thus, the Government, expressing the interests of and being accountable to the public, showed its political will to increase the political activity of the public and to raise the degree of public control over itself. By making income declarations open, the Government provides best possible conditions for ensuring public control over economic interests of public officers, which is an important vehicle for the enhancement of popular trust in and support of the Government.

While developing recommendations for the openness of the data included in income declarations, it is essential to determine and to answer the question, why it is necessary to publish income declarations and how frequently; how much the process of openness should involve family members; to what extent the media should have access to the information; it is also necessary to precisely determine the degree of availability of income declarations for the public; public officers of which ranks, taking into consideration the hierarchy of the public service, should participate in this process; who and how should address revealed violations, if any, and so on.

In Georgia, there are in place no administrative mechanisms for verifying the authenticity of the data included in income declarations and consequently, the control over the process is entrusted entirely to the public. The prospects for the openness of making income declarations greatly depend on how uncompromising the civil society, non-governmental and public organizations, media and individual citizens will be towards any violations revealed after the submission of income declarations, and how adequately they will react to such violations. Thus, the necessity to provide objective information to the public as well as the development of legal framework for these relations, become absolutely essential.

Keywords: Income Declarations, Public Service, Openness

Reviewer: Professor Otar Kochoradze, Georgian Technical University

Нуну Овсянникова

Декларирование на публичной службе и публичность

Резюме

Действующее в Грузии законодательство предусматривает публичность и прозрачность представленных должностным лицом деклараций имущественного состояния. Любое физическое или юридическое лицо имеет право потребовать, ознакомиться и получить копии деклараций.

Таким образом, власть, выражая интересы общества и отчитываясь перед нею, выявила политическую волю повысить политическую активность общества и усилить самоконтроль. Публичностью деклараций власть создаёт наилучшие условия общественного контроля экономических интересов должностных лиц.

В связи с выработкой рекомендаций о публичности данных деклараций, важно выяснить и ответить на вопросы: почему необходима публикация деклараций и с какой частотой; насколько должен охватывать процесс публичности членов семьи; каково качество допуска средств массовой информации к информации; каковы масштабы доступности общества к декларациям; учитывая должностную иерархию, какие должностные лица должны принимать участие в данном процессе; кто и как должен реагировать на выявленные нарушения и т.д.

Учитывая, что в Грузии нет административных механизмов проверки указанных в декларациях данных, перспективы публичности деклараций во многом зависят от того, насколько будут непримиримыми гражданское общество, неправительственные организации, общественные организации, масс медиа, отдельные граждане, реагируя на любые нарушения, выявленные в процессе их проверки. Таким образом, большое значение придаётся как необходимости подаче общественности объективной информации, так и переносу этих отношений в правовую плоскость.

Ключевые слова: Декларирование, публичная служба, публичность

Рецензент: Профессор Отар Кочорадзе, Грузинский технический университет.

ჰენრი კუპრაშვილი

საბარეო-პოლიტიკური უშიშროება და მისი საინფორმაციო-ანალიტიკური უზრუნველყოფის ზოგიერთი ასპექტი

პოლიტიკური საქმიანობის ეფექტიანობის ამაღლებასა და მის ინფორმაციულ უზრუნველყოფაში უმნიშვნელოვანესი ადგილი უკავია საინფორმაციო ანალიზისა და პროგნოზის ტექნოლოგიებს. ინფორმაციულ ტექნოლოგიაში მოიაზრება მეთოდოლოგიური, პროგრამული, ტექნიკური და ორგანიზაციული საშუალებების ერთობლიობა, რომლებიც გაერთიანებულია ერთიან ფუნქციურ სტრუქტურაში ინფორმაციის დამუშავების განსაზღვრული ამოცანების გადასაწყვეტად და შეიცავს ინფორმაციის მეთოდური და კომპიუტერული დამუშავებისა და გადაცემის, ინფორმაციის სხვადასხვა სახეობის, ტექნიკური მოწყობილობებისა და მათი რეალიზაციის ტექნიკურ საშუალებათა ერთიან კომპლექსში ინტეგრირების ტექნოლოგიებს.

საინფორმაციო ანალიზისა და პროგნოზის ტექნოლოგიები პრაქტიკულ ამოცანათა კომპლექსის (პოლიტიკური, ეკონომიკური, ენერგეტიკული და სხვ.) გადაწყვეტის საშუალებაა და მიმართულია პოლიტიკოსთა საქმიანობის ხელშესაწყობად. ისინი დაფანტული მონაცემების, ინფორმაციული ფრაგმენტების ერთ სისტემაში მოყვანის, მომხდარის მთლიან სურათად შეკვრისა და სხვადასხვა ძალის, სტრუქტურის, ინტერესთა ჯგუფის საქმიანობის პერსპექტივის პროგნოზის საშუალებას იძლევა.

„ეროვნული უშიშროების საბჭოს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად „ეროვნული უშიშროების საბჭოს ორგანიზაციულ-ტექნიკური და ინფორმაციულ-ანალიტიკური საქმიანობაში“ ხელი უნდა შეუწყოს ხელისუფლებას: ეროვნული უშიშროების პოლიტიკის (სტრატეგიული ამოცანების) შემუშავებასა და განხორციელებაში; ეროვნულ უშიშროებასთან დაკავშირებული მიმდინარე (ტაქტიკური) ამოცანების გადაწყვეტაში და სხვ. [1].

ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფას პრობლემები ექმნება საზოგადოებრივი ცხოვრების როგორც საშინაო, ისე საგარეო სფეროებში, მათ შორის, საგარეო-პოლიტიკურ სფეროში.

ეროვნული უშიშროების საგარეო-პოლიტიკურ სფეროში პრობლემების წარმოქმნის დამახასიათებელი ნიშნების დროულმა გამოვლენამ უნდა უზრუნველყოს მათ წინააღმდეგ ზემოქმედებისათვის ორიენტირებული წინმსწრები გადაწყვეტილებების ფორმირება და რეალიზაცია. წინმსწრებ გადაწყვეტილებათა შესამუშავებლად კი აუცილებელია განისაზღვროს მოსალოდნელ საფრთხეზე:

- ზემოქმედების მიზანი;
- ზემოქმედების ფორმა;
- ზემოქმედების ადგილი (სივრცობრივი ან სტრუქტურული);
- ზემოქმედების დრო (პერიოდი);
- ზემოქმედების ობიექტი.

ამ ამოცანების გადაწყვეტას დიდი მოცულობის ინფორმაციის შეკრება, დაგროვება, დამუშავება და ანალიზი სჭირდება. ამასთანავე, აუცილებელია ამ პროცესში შესრულებული ინტელექტუალური ოპერაციების სისრულის უზრუნველყოფა, კერძოდ:

- ინფორმაციის აზრობრივი ინტერპრეტაცია;
- ინფორმაციის მსგავსებადობის დონის განსაზღვრა;
- ინფორმაციის სისრულის, უტყუარობისა და არაწინააღმდეგობრივი ხარისხის შეფასება;
- ინფორმაციის თვისებების შეფასება, რომელიც გამომდინარეობს ინფორმაციაზე თვალის მიდევნების მიზნებიდან;
- ინფორმაციის განზოგადება,
- დასკვნების ფორმირება და სხვ.

საჭიროა იმგვარი სისტემა, რომელშიც, გადაწყვეტილების მიღების ხარისხიანი და ეფექტიანი პროცესის ორგანიზაციის უზრუნველყოფისას, იმუშავებს ხუთი ურთიერთდაკავშირებული პრინციპი:

- დროის რეალური მასშტაბი;
- მოხერხებული და ამომწურავი ინფორმირება;
- პასუხისმგებლობა;
- ადამიანისა და კომპიუტერული ტექნიკის შესაძლებლობათა ოპტიმალური შეხამება;
- ადაპტირების მაღალი ხარისხი, ავტომატიზებული საშუალებების ევოლუციური დანერგვა.

სწორედ ამ ამოცანების განხორციელების მოთხოვნები განაპირობებს საინფორმაციო ანალიზის და საინფორმაციო პროგნოზის სპეციალური ავტომატიზებული სისტემების შექმნის აუცილებლობას, რომლებმაც სხვადასხვა წყაროდან მიღებული ინფორმაციის ანალიზისა და განზოგადების საფუძველზე უნდა:

- მოახდინოს სახელმწიფო ინტერესების პრიორიტეტული სფეროების მიმდინარე მდგომარეობის ინფორმაციული ანალიზის მუდმივი ანალიზი;
- გამოავლინოს ამ სფეროებში სიტუაციის განვითარების ტენდენციები, აგრეთვე, მათ მდგომარეობაზე მოქმედი ცვლილებები და გადახრები;
- დააგროვოს ცოდნა ამგვარი ცვლილებებისა და შედეგების მიზეზების შესახებ;
- გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ყველა ეტაპზე წარადგინოს აუცილებელი ინფორმაცია, სისრულისა და უტყუარობის გარანტიით, ადეკვატურ და ადვილად ინტერპრეტირებადი ფორმით და დროის საჭირო მომენტში [2].

ინფორმაციის დამუშავების ამგვარ ამოცანათა განხორციელებისათვის უნდა არსებობდეს ან უნდა შეიქმნას შემდეგი ორგანიზაციული და ტექნიკური საშუალებები:

- დროული და სრული ინფორმაციის მოპოვების;
- შემოსული ინფორმაციის შერჩევის, აღრიცხვისა და კლასიფიკაციის;
- აღრიცხული ინფორმაციის ანალიზისა და განზოგადების;
- ინფორმაციის ხარისხის შეფასების;
- დასკვნებისა და რეკომენდაციების ფორმირების;
- ინფორმაციის მუდმივი თვალყურისდევნების მიზნიდან გამომდინარე შეფასების.

რაც შეეხება ადამიანსა და სისტემას შორის ფუნქციითა გამიჯვნას, გამოყენებული უნდა იქნეს ზოგადი მიდგომა:

ამოცანები, კომპეტენციის ფარგლებში, ყველა დონეზე უნდა დასვას ადამიანმა; საბოლოო გადაწყვეტილებები, კომპეტენციის ფარგლებში, ყველა დონეზე უნდა მიიღოს ადამიანმა; მონაცემთა ინტელექტუალური დამუშავება, გადაწყვეტილებებისა და გეგმების გამომუშავება, მოვლენათა პროგნოზი, კომპეტენციის ფარგლებში, ყველა დონეზე სისტემასთან დიალოგში უნდა განხორციელოს ადამიანმა.

გადაწყვეტილებათა მიღების სისტემის უმთავრესი ფუნქცია უნდა იყოს მონაცემთა ინტელექტუალური ანალიზის განხორციელება, რისთვისაც მას უნდა ჰქონდეს პრეცედენტებისა და ცოდნის ბაზა. გადაწყვეტილებათა მიღების სისტემამ ექსპერტ-ანალიტიკოსებთან დიალოგში უნდა მოგვეცეს მოვლენათა შეფასება, განახორციელოს პროგნოზი და გადაწყვეტილებათა ვარიანტების შემუშავება. სისტემას უნდა ჰქონდეს ანალიზის შედეგების ვიზუალიზაციისა და მომხმარებლებთან კავშირის (ინტერფეისი) განვითარებული საშუალებები.

სისტემამ ასევე უნდა გააადვილოს ეროვნულ უშიშროებასთან დაკავშირებული საკითხებისა და პრობლემების ანალიზი, გადაწყვეტილებათა ვარიანტების გამოშუშავება და მათი შესრულების შედეგების პროგნოზი. ეს მოთხოვნა მთლიანად დაკავშირებულია ოპერატიული მონაცემების ინტელექტუალურ დამუშავებასთან, რის შედეგად სისტემასთან დიალოგში შეიძლება მიღებულ იქნეს როგორც საცნობარო და რეგლამენტური, ისე საგანგებო ინფორმაციაც.

საინფორმაციო ანალიზისა და პროგნოზის ტექნოლოგია შეიძლება გამოყენებულ იქნეს საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს ინფორმაციული უზრუნველყოფის სისტემის ნაწილში (პროგრამულ მოდულში), კერძოდ, გადასაწყვეტ ამოცანათა მოთხოვნების ჩამოყალიბების, დასაგროვებელი და დასამუშავებელი ინფორმაციის კლასიფიკაციისა და კოდირების სისტემის ფორმირების, გამოყენებული უნიფიცირებული დოკუმენტების ფორმათა შექმნისა და ინფორმაციულ საცნობარო-გამოთვლითი და საინფორმაციო-ანალიზური პროცესების ავტომატიზების დროს.

სისტემამ უნდა მოიცვას: ინფორმაციული ბაზის ფორმირება (ინფორმაციის მიღება, დამუშავება, დაცვა); ინფორმაციულ უზრუნველყოფა; მონაცემებისა და ინფორმაციის მიმოცვლა, გადაწყვეტილებათა მიღება; მიღებულ გადაწყვეტილებათა დაყვანა და კონტროლი და სხვ.

ინფორმაციული უზრუნველყოფის ერთიანი ბადა უნდა განისაზღვროს რამდენიმეგანზომილებიანი ვექტორით: ინფორმაციის მიმწოდებელთა; გადასაწყვეტი ამოცანების (პრობლემების); ექსპერტთა კლასები. უნდა დადგინდეს მოსაწოდებელი ანალიტიკური ინფორმაციის ტიპები, შინაარსი და მოწოდების რეგლამენტი. მოსაწოდებელი ინფორმაცია უნდა დახარისხდეს საკითხებად და

მნიშვნელობის მიხედვით დაიყოს სახეებად: საგანგებო; რეგლამენტური; საცნობარო და სხვ.

სხვადასხვა არხით შემოსული ინფორმაციის მონაცემთა ბაზებში განთავსება უნდა მოხდეს გადასაწყვეტი ამოცანების (პრობლემების) შესაბამისად ავტომატურ რეჟიმში, საიდანაც შემდეგ ინფორმაციის მიღება ყველა წინასწარ განსაზღვრულ უფლებამოსილ პირს შეეძლება ნებისმიერ დროს. ამდენად, ასეთმა სისტემამ უნდა უზრუნველყოს: ოპერატიულობა; ინფორმაციის სიზუსტე; დიდი მოცულობის ინფორმაციის გადამუშავების საშუალება.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ეროვნულ უშიშროებას პრობლემები ექმნება საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროებში. ამ პროცესების დამახასიათებელი ნიშნების დროულმა გამოვლენამ უნდა უზრუნველყოს მოსალოდნელი გამოწვევების, მუქარებისა და საფრთხეების წინააღმდეგ ზემოქმედებისათვის ორიენტირებული წინმსწრები გადაწყვეტილებების ფორმირება და რეალიზაცია.

ამჯერად, როგორც ზემოთ აღინიშნა, განვიხილავთ კონკრეტულ მაგალითს, იმისას თუ საქართველოს საგარეო-პოლიტიკური უშიშროების სფეროში წინმსწრები გადაწყვეტილებების ფორმირებისა და რეალიზაციისთვის რა სახის ანალიტიკური ინფორმაციის აკუმულირება უნდა მოხდეს სისტემაში (იხილეთ, **დანართი**).

ჩვენს მიერ განისაზღვრულია მოსაწოდებელი ანალიტიკური ინფორმაციის ტიპები, შინაარსი და მოწოდების რეგლამენტი. მოსაწოდებელი ინფორმაცია დახარისხებულია საკითხებად და მნიშვნელობის მიხედვით გამოიყო სახეები: საგანგებო; რეგლამენტური; საცნობარო და სხვ.

ლიტერატურა

References:

1. saqarTvelos kanoni erovnuli uSiSroebis sabWos Sesaxeb. Tb., 1996 wlis 24 ianvari.
2. kupraSvili h. erovnuli uSiSroebis sistemuri informaciuli uzrunvelyofa. sagamomc. saxli „teqniki universiteti“. 2012w. ISBN 978-9941-20-073-1
3. Kuprashvili H. National Security of Georgia and some Aspects of its Informational-Analytical Securing. *Materials of the 3rd International Silk Road Symposium*. The Black Sea Region Countries and Prospective Relationships with the European Union. 27-29 October, 2006. Tbilisi.

4. Kuprashvili H., Sharashenidze T.. Political Aspects of the Formation of the National Information System in Post-Communist Georgia . Published by The Council for Research in Values and Philosophy. **Washington**. 2005წ. Chapter XI. P. 133-141. ISBN-13: 978-1-56518-224-0 (pbk.).
5. Купрашвили Г. Некоторые аспекты информационно-аналитического обеспечения национальной безопасности. *Кавказоведение*. Российская академия наук, Институт языкознания. №8. Москва. 2005. С. 9-15.
6. H. Kuprashvili. The aspects of informational policy within the process of political modernization. The first executive international scientific conference “Perspectives of the informational technologies in Caucasus” by ISN. International Relations and Security Network (ISN) (Switzerland), 2001. P. 1-3.
7. http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CCQQFjAA&url=http%3A%2F%2Fkms1.isn.ethz.ch%2Fserviceengine%2FFiles%2FISN%2F646%2Fchaptersection_singledocument%2Fc93be46b-e757-4eec-be5f-8ca8df8a4d69%2Fen%2Fdoc_648_259_en.pdf&ei=s

Henri Kuprashvili

Foreign Policy Security and some aspects of its informational-analytical support

Summary

National Security has problems in different spheres of social life. The timely identification of the signs associated with this process must secure the formation and realization of preemptive decisions aimed against possible challenges, threats and dangers. This essay discusses a specific example of what type of analytical information needs to be accumulated, in the existing system, in order the preemptive decisions to be formed and realized in the Foreign Policy Security sphere. We discuss the types, content and delivery procedure of the analytical information. The information to be delivered is categorized into issues and according to its meaning is classified into following types: special, procedural, informative etc.

Keywords: Foreign Policy, Security, National Security

Reviewer: Professor Shota Dogonadze, Georgian Technical University

Генри Купрашвили

Внешне–политическая безопасность и некоторые аспекты её информационно-аналитического обеспечения

Резюме

В процессе обеспечения национальной безопасности создаётся проблемы в различных сферах общественной жизни. Своевременное выявление признаков, связанных с этим процессом должны обеспечить формирование и реализацию опережающего решения, направленных против возможных вызовов, угроз и опасностей. В данной статье рассмотрено конкретный пример того, какой тип аналитической информации должна аккумулироваться, в данной системе, для формирования и реализации опережающих решений в сфере внешне-политической безопасности. Нами определено типы, содержание и регламент подачи аналитической информации. Поставляемая информация рассортировано на вопросы и в соответствии значимости выделено виды: чрезвычайные, регламентные, справочное и т.д.

Ключевые слова: внешняя политика, безопасность, национальная безопасность

Ключевые слова: церковь, Грузия, Россия, духовное сословие.

Рецензент: Профессор Шота Догондзе. Грузинский технический университет.

დ ა ნ ა რ თ ი

**საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროდან
სისტემისათვის საგარეოდ მისაწოდებელი ანალიტიკური
მასალების თემატიკური ნუსხა**

№	ანალიტიკური მასალა	ინფორმაციის სახე	წარდგენის ინტენსივობა
1. ქვეყნის საგარეო პოლიტიკური კურსი, მდგომარეობა, ანალიზი, შეფასება, პროგნოზი			
1.1	ეროვნული უშიშროების დოქტრინაში ქვეყნის საგარეო-პოლიტიკური კურსის განსაზღვრა, მისი განხორციელების გზები. მდგომარეობის შეფასება, პროგნოზი.	რეგლამენტური	6 თვეში ერთხელ
1.2	ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის საგარეო პირობების უზრუნველყოფა. მდგომარეობა, ანალიზი, შეფასება, პროგნოზი.	რეგლამენტური	პერიოდულად
1.2.1	კონფლიქტების მოგვარების სრულმასშტაბიანი პროგრამა და მშვიდობიანი მოლაპარაკებების საგარეო პირობების უზრუნველყოფა.	რეგლამენტური	6 თვეში ერთხელ
1.2.2	სეპარატისტა მხარდამჭერი ძალების გამოვლენა საზღვარგარეთის ქვეყნების პოლიტიკურ წრეებში და მათი ნეიტრალიზების უზრუნველყოფა.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
1.2.3	კონფლიქტების მოგვარებისათვის კოლექტიური უშიშროების საერთაშორისო ოპერაციების ჩატარებისას საგარეო საქმეთა სამინისტროს მოქმედების გეგმა, მისი განხორციელების გზები.	რეგლამენტური	6 თვეში ერთხელ
1.3	მეზობელ ქვეყნებთან ურთიერთობების სტრატეგიული მიზნები, გეგმები, ანალიზი, შეფასება, პროგნოზი.	რეგლამენტური	6 თვეში ერთხელ
1.4	რუსეთთან ურთიერთობის სტრატეგიული მიზნები, გეგმები, ანალიზი, შეფასება, პროგნოზი.	რეგლამენტური	6 თვეში ერთხელ
1.4.1	რუსეთის უმაღლესი ხელმძღვანელობის რეალური დამოკიდებულება საქართველოს სეპარატისტების მიმართ. ანალიზი, შეფასება, შესაძლო გადაწყვეტილებათა და მოქმედების გეგმის შემუშავება და პროგნოზი.	რეგლამენტური	3 თვეში ერთხელ
1.4.2	რუსეთის რეალური გეოპოლიტიკური ინტერესები საქართველოში და მათი მაქსიმალური მიახლოება ჩვენს ინტერესებთან. მდგომარეობა, ანალიზი, რეკომენდაციები და წინადადებები, პროგნოზი.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ

14.3	საქართველოს ევროკავშირთან, ნატოსთან, უცხოეთის ქვეყნებთან ურთიერთობა – ამ ფაქტორების გავლენა რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობებზე. ანალიზი, შეფასება, წინადადებები, პროგნოზი.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
14.4	რუსეთის საშინაო ვითარების და საქართველოში ოკუპირებულ ტერიტორიებზე რუსეთის სამხედრო კონტინგენტის განლაგების ფაქტორების გავლენა ჩვენი ქვეყნის საარსებო პირობებზე. ანალიზი, შეფასება, წინადადებები, პროგნოზი.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
14.5	თურქეთის, სომხეთის, ირანის, აზერბაიჯანის ზემოქმედება ჩვენი ქვეყნის შესაძლო, ფარულ სეპარატისტულ ძალებზე, ფაქტების გამოვლენა, კონტრმოქმედებათა გეგმა.	რეკლამენტური	6 თვეში ერთხელ
15	საქართველოს ურთიერთობები კოლექტიური უშიშროების სისტემებთან. ანალიზი, შეფასება.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
16	სხვა ქვეყნების კონფლიქტების მიმართ საქართველოს დამოკიდებულება და მათ მოგვარებაში მონაწილეობის შესაძლებლობებისა და მნიშვნელობის ანალიზი, შეფასება, წინადადებები, პროგნოზი.	რეკლამენტური	6 თვეში ერთხელ
17	ქვეყნის ეროვნული უშიშროებისათვის საშიში, “მწვავე” საგარეო-პოლიტიკური მოვლენებისა და ტენდენციების გამოძვლავება. ანალიზი, შეფასება, წინადადებები, პროგნოზი.	საგანგებო	დაუყოვნებლივ
18	საქართველოს საგარეო-პოლიტიკური კურსის გავლენა ქვეყნის ეკონომიკურ უშიშროებაზე. ანალიზი, პროგნოზი.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
19	შავი ზღვის აუზის ქვეყნებთან კავშირურთიერთობების ფორმები და დონე. შემდგომი პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ინტეგრაციის პერსპექტივები, შესაძლო მიმართულებები. ანალიზი და რეკომენდაციები.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
1.10	ევროკავშირთან და მისი წევრი ქვეყნების მიზნები და ინტერესები ამიერკავკასიისა და ევრაზიური დარეფინის სივრცეში. ფაქტიური მდგომარეობა და თანამშრომლობის პერსპექტივები.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
1.11	სომხეთის საგარეო-პოლიტიკური პრიორიტეტები, სტრატეგიული მიზნები და გეგმები კავკასიაში.	საცნობარო	პერიოდულად

1.11.1	სომხეთის როლი საერთაშორისო ორგანიზაციებში და რეგიონალურ პროცესებში, სომხური დიასპორა და ლობი რუსეთში და საზღვარგარეთის სხვა ქვეყნებში.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
1.12	აზერბაიჯანის საგარეო-პოლიტიკური პრიორიტეტები.	საცნობარო	პერიოდულად
1.12.1	აზერბაიჯანის როლი რეგიონალურ პროცესებში.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
1.12.2	რელიგიური ფაქტორი აზერბაიჯანის სახელმწიფო პოლიტიკაში (კონფესიების გავლენის სფეროები და ხარისხი).	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
1.13	თურქეთის საგარეო-პოლიტიკური პრიორიტეტები.	საცნობარო	
1.13.1	თურქეთის ფაქტორი კავკასიის რეგიონალურ პროცესებში.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ
1.14	ირანის საგარეო-პოლიტიკური პრიორიტეტები; რელიგიური ფაქტორი სახელმწიფო პოლიტიკაში.	საცნობარო	პერიოდულად
1.14.1	ირანის ფაქტორი კავკასიის რეგიონალურ პროცესებში.	საცნობარო	6 თვეში ერთხელ

УДК 353.9

Николай Орлов

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ И ОРГАНОВ ВОЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В СИСТЕМЕ ВНУТРЕННЕЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ

На основе вербального определения части вклада субъектов системы внутренней безопасности Украины в решение законодательно определенных задач, предложено направление объединения имеющихся ресурсов путем совершенствования организации взаимодействия региональных органов исполнительной власти и органов военного управления в случае решения государственных задач в сфере внутренней безопасности государства.

Ключевые слова: внутренняя безопасность государства, субъекты внутренней безопасности государства, регион государства, региональные органы исполнительной власти, орган военного управления, взаимодействие субъектов системы внутренней безопасности государства.

Постановка проблемы. Как известно, внутренняя безопасность государства (ВБГ) являются составной частью ее внутренней политики, которая прописана в Основах внутренней и внешней политики [1] и на основе : безусловного соблюдения Конституции Украины (254к/96-ВР); обеспечения и гарантировании в Украине прав и свобод человека и гражданина, провозглашенных Конституцией Украины (254к/96-ВР); общепризнанных принципах и нормах международного права; обеспечения социальной направленности экономики Украины и устойчивого ее социально-экономического развития; укрепления демократических основ общественной и государственной жизни; обеспечения верховенства права; экономической и политической независимости государства; защиты ее национальных интересов; утверждения Украины как полноправного и авторитетного члена мирового сообщества .

Указанные сложные и многоплановые задачи внутренней и внешней политики Украины, прежде всего могут быть реализованы в условиях стабильной национальной безопасности государства составляющей которой является внутренняя безопасность и которую

можно реализовать только в случае организованного взаимодействия субъектов указанной безопасности.

В [2] изложено развернутое толкование национальной безопасности. Если принять во внимание, что *безопасность* как философская категория, которая является условием существования личности, общества и государства, именно им позволяет хранить накопленные духовные и материальные ценности, тогда следует считать, что в общем плане национальная безопасность характеризует состояние политических институтов, факторов, обеспечивающие их эффективную деятельность по поддержанию оптимальных условий существования и развития личности и общества. В таком случае можно согласиться, что: *во-первых*, главными субъектами национальной безопасности являются: личность (которая реализует свои права и свободы); общество (что защищает материальные и духовные ценности); государство (которое обеспечивает конституционный строй, суверенитет и территориальную целостность), *во-вторых*, основным условием определения безопасности считают угрозы политических, социальных, техногенных, природных явлений, которые могут нанести вред как сейчас, так и в будущем.

Как указано в работе [3, с. 45] (перевод автора) *государство* - основной инструмент политической системы общества, осуществляющий управление последним. Государство опирается на определенную организованную силу, которую в первую очередь представляют органы военного управления (ОВУ) и подчиненные им войска (силы).

Следовательно, изложенное выше указывает на сложность реализации ВБГ. В связи с этим, на сегодняшний день существует ряд нерешенных вопросов о соответствии ВБГ, тем вызовам на которые реагирует система государственного управления элементами которой являются субъекты государственного управления. По нашему мнению реализация эффективной ВБГ во многом зависит от организованного взаимодействия региональных органов государственной власти и ОВУ, которые развернуты в регионе. Уверенность в таком утверждении основывается на том, что вопрос ВБГ реализуется через государственное управление (ГУ) субъектами центрального и регионального уровня, где осуществляется практическое, организационное и регулирующее воздействие государства на общественную жизнедеятельность людей в целях ее упорядочения, хранения и преобразования, опирающееся на собственную силу. Составной ГУ есть взаимодействие указанных субъектов .

Для осуществления такого взаимодействия следует уточнить состав субъектов системы ВБГ и на вербальном уровне определить часть их участия в этой системе, а также определить порядок подчинения этих субъектов и организационную структуру их взаимодействия на региональном уровне.

Анализ последних исследований публикаций. Вопрос ВБГ изложены : в Конституции Украины [4]: а) ст.16 по экологической безопасности и сохранения генофонда Украинского народа; б) ст.17 по экономической безопасности; в работе [5] приведены систематизированные сведения об информационной безопасности; в работе [6] с позиций политологии дано определение национальной безопасности [national security], характеризующее состояние институтов, которые обеспечивают их эффективную деятельность для поддержания оптимальных условий существования личности и общества. В работе [7] изложены теоретические вопросы национальной безопасности (НБ), задача субъектов НБ, в том числе и внутренних войск в случае ее обеспечения.

Вместе с тем, в известных автору работах, не рассматривался вопрос связаный с организацией взаимодействия региональных органов государственной власти и ОВУ, которые развернуты в регионах, в системе внутренней безопасности Украины.

Цель статьи - на основе вербального определения части вклада субъектов системы внутренней безопасности Украины в решение законодательно определенных задач, обосновать необходимость объединения имеющихся ресурсов путем совершенствования организации взаимодействия региональных органов исполнительной власти и ОВУ, которые развернуты в регионах, в сфере ВБГ.

Изложение основного материала. Обеспечение внутренней безопасности как своеобразной характеристики необходимого условия жизнедеятельности людей, общества и государства в целом является неотъемлемой частью государственной политики, государственного управления и национальной безопасности государства, то есть одной из наиболее важных функций государства.

Управление внутренней безопасности как одного из направлений деятельности органов государственной власти основывается на общих принципах, методах и формах управления в сфере безопасности государства. Составляющей такого управления является взаимодействие указанных органов и ОВУ. Однако взаимодействие указанных органов в сфере ВБГ имеет свои особенности, которые, прежде всего, зависят от характера

государственных задач и функций по обеспечению такой безопасности, системы органов, обеспечивающих ее, их полномочий, форм и методов профессиональной деятельности, что обуславливает целесообразность ее рассмотрения как отдельного вида взаимодействия и прежде всего региональных органов исполнительной власти и ОВУ .

Как известно, *органы военного управления* - Министерство обороны Украины, другие центральные органы исполнительной власти, осуществляющие руководство военными формированиями, образованными в соответствии с законами Украины, Генеральный штаб Вооруженных Сил Украины, другие штабы, командования, управления, постоянные или временно образованные органы в Вооруженных Силах Украины и других военных формированиях, предназначенные для выполнения функций по управлению, в пределах их компетенции, войсками (силами), соединениями, воинскими частями, военными учебными заведениями, учреждениями и организациями, которые относятся к сфере управления центральных органов исполнительной власти, а также военные комиссариаты, которые обеспечивают выполнение законодательства по вопросам воинской обязанности и военной службы, мобилизационной подготовки и мобилизации [8 ; 9] .

На региональном уровне к ОВУ следует отнести: командование территориальных органов Вооруженных Сил (в частности, органы военной службы правопорядка в Вооруженных Силах Украины [10]), органы Службы безопасности Украины, органы внутренних войск МВД Украины, органы Государственной пограничной службы, органы Государственной службы чрезвычайных ситуаций (рисунок 1).

Решение задачи по организации взаимодействия региональных органов исполнительной власти и ОВУ, которые развернуты в регионах , следует начать с определения части внесенного участия этих органов в случае практического решения задач ВБГ (таблица 1). Часть такого участия как перечень функций и ответственности указанных субъектов в системе (в процентах) определено исходя из соображений их влияния на конечный результат, который следует установить пользуясь терминами: *обеспечено* ли *обеспечено* ВБГ. В случае, если субъект невозможно полностью или частично заменить другим субъектом, то ему назначается 10 % вноса от общего, если можно заменить частично - 5 %, а если полностью - 3%.

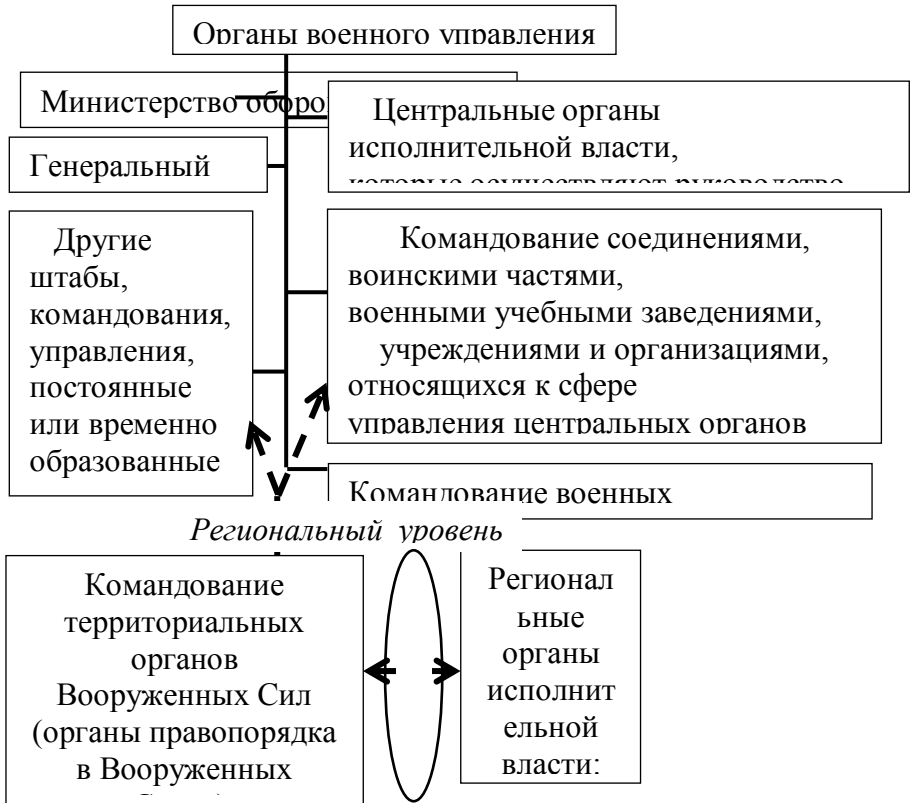

Рисунок 1 – Органы военного управления:

Учитывая вышесказанное и необходимость концентрации имеющихся сил субъектов ВБГ на региональном уровне в определенном месте и времени, который "диктует" обстановка, необходимо обосновать направления совершенствования такого взаимодействия между региональными органами исполнительной власти и ОВУ.

Таблица 1 Субъекты системы внутренней безопасности Украины
(назначение и часть участия в системе)

Субъект системы. Назначение, функции, задачи	Часть участия в системе, %. Возможность частичной замены другим субъектом	Предложения по совершенствованию функций в системе взаимодействия региональных органов исполнительной власти (РОИВ) и органов военного управления (ОВУ), которые развернуты в регионе государства
<p><i>Президент Украины</i> как глава государства, гарант государственного суверенитета, территориальной целостности Украины, соблюдения Конституции Украины, прав и свобод человека и гражданина и Верховный Главнокомандующий Вооруженных Сил и Председатель Совета национальной безопасности и обороны Украины осуществляет руководство в сфере национальной безопасности и обороны Украины, составляющей которой является ВБГ</p>	<p>10,0 Замене другими субъектами не подлежит</p>	<p>Возглавить процесс разработки плана взаимодействия РОИВ и ОВУ в сфере ВБГ</p>
<p><i>Верховная Рада Украины</i> в пределах определенных Конституцией Украины законов осуществляет законодательное регулирование и контроль за деятельностью органов государственной власти и должностных лиц относительно осуществления ими</p>	<p>10,0 Замене другими субъектами не подлежит</p>	<p>Провести анализ законодательной базы взаимодействия РОИВ и ОВУ</p>

<p>определенных полномочий в сфере ВБГ</p>		
<p><i>Кабинет Министров Украины</i> как высший орган в системе органов исполнительной власти, отвечает перед Президентом Украины, подконтролен и подотчетен Верховной Раде Украины. Он принимает меры по обеспечению прав и свобод человека и гражданина, обеспечения обороноспособности, НБД, общественного порядка и борьбы с преступностью.</p>	<p>10,0 Замене другими субъектами не подлежит</p>	<p>Расширить ресурсное обеспечение областных государственных администраций как определяющей составляющей региональной системы взаимодействия в сфере ВБГ</p>
<p><i>Совет национальной безопасности и обороны Украины</i> как координационный орган по вопросам национальной безопасности и обороны при Президенте Украины координирует и контролирует деятельность органов исполнительной власти в сфере национальной безопасности и обороны</p>	<p>5,0 Может быть частично замененный Советом регионов при Президенте Украины</p>	<p>Расширить полномочия председателей областных государственных администраций как руководителей системы взаимодействия субъектов ВБГ в регионах</p>
<p><i>Министерства и другие центральные органы исполнительной власти</i> в пределах своих полномочий и бюджетного финансирования обеспечивают реализацию законов Украины, указов Президента Украины, концепций, программ, постановлений органов государственной власти в сфере НБД</p>	<p>10,0 Замене другими субъектами не подлежит</p>	<p>Углубить контроль за соблюдением региональными субъектами системы ВБГ финансовой дисциплины и готовности к выполнению определенных функций</p>
<p><i>Национальный банк Украины</i> производит и осуществляет эмиссионно-кредитную</p>	<p>10,0 Замене другими субъектами не подлежит</p>	<p>Углубить контроль над соблюдением</p>

политику в интересах НБД		региональными субъектами системы ВБГ финансовой дисциплины
Суды общей юрисдикции решают вопрос соблюдения субъектами системы ВБГ законов и других правовых актов в сфере ВБГ	5,0 Можно частично изменить другими судами	Углубить контроль над выполнением субъектами системы ВБГ определенных функций
<i>Прокуратура Украины</i> осуществляет свои полномочия в сфере национальной безопасности в соответствии с Конституцией Украины	5,0 Можно частично изменить судами юридической направленности	Углубить контроль над выполнением субъектами системы ВБГ определенных функций
Местные государственные администрации (МГА)	10,0 Замене другими субъектами не подлежит	Углубить контроль над выполнением подчиненными субъектами системы ВБГ определенных функций
Органы местного самоуправления (ОМСУ)	10,0 Замене другими субъектами не подлежит	Углубить контроль над выполнением Советами всех уровней определенных функций в системе ВБГ
<i>Вооруженные Силы</i> (органы правопорядка в ВС) обеспечивают поддержание правопорядка в местах расположения воинских частей и учреждений ВС	1,0 Можно изменить органы и подразделения МВД	Углубить контроль над выполнением органами правопорядка определенных функций в системе взаимодействия ВБГ
Служба безопасности Украины	10,0 Замене другими субъектами не подлежит	Углубить контроль над выполнением

		<p>органами СБУ функций в системе взаимодействия ВБГ</p>
<p><i>Государственная пограничная служба Украины</i> обеспечивает территориальную целостность и неприкосновенность границ</p>	<p>2,0 Может быть частично заменена органами и подразделения ВС</p>	<p>Углубить контроль над выполнением подчиненными субъектами системы ВБГ определенных функций</p>
<p><i>Другие военные формирования, образованные в соответствии с законами Украины</i> (например, внутренние войска, совместно с органами государственной власти и другими составляющими военной организации государства обеспечивают охрану государственных объектов, сопровождение воинских и специальных грузов и поддерживают общественный порядок)</p>	<p>2,0 Могут быть частично заменены органами и подразделениями сил охраны правопорядка в ВС</p>	<p>Углубить контроль над выполнением региональными органами военных формирований определенных функций в системе взаимодействия ВБГ</p>
<p><i>Граждане Украины и объединения граждан</i> . Граждане Украины всех национальностей на референдумах , через другие формы непосредственной демократии , а также через органы государственной власти и органы местного самоуправления высказывают и реализуют свое видение ВБУ , средств и способов их защиты , а также добровольно и в порядке выполнения своих конституционных обязанностей осуществляют мероприятия , определенные органами государственной власти и органами местного самоуправления по обеспечению ВБУ ; привлекают внимание общественных и</p>	<p>1,0 Входят в подсистемы органов государственной власти и органов местного самоуправления, поэтому могут частично быть заменены указанными выше органами</p>	<p>Усилить разъяснительную работу среди граждан Украины и их объединений</p>

<p>государственных институтов к опасным явлениям и процессам в разных сферах жизнедеятельности страны ; защищают собственные права и интересы , а также собственную безопасность всеми законными способами и средствами</p>		
---	--	--

Первое направление - определение организатора взаимодействия региональных органов исполнительной власти и ОВУ, которые развернуты в регионе. Учитывая различную подчиненность этих субъектов, таким органом может быть только высший орган исполнительной власти (например, глава государства).

Второе направление - определение органа на региональном уровне, который возглавит уже спланированное высшим органом исполнительной власти взаимодействие между указанными выше субъектами. Исходя из того, что *во-первых*, местную государственную администрацию (МГА) возглавляет его председатель, который назначается на должность по представлению Премьер-министра Украины и освобождается от должности Президентом Украины - он по сути является уполномоченным представителем органов высшей исполнительной власти государства в регионе; *во-вторых*, основными направлениями деятельности МГА обозначены как: выполнение Конституции и законов Украины (в том числе закона Об основах национальной безопасности Украины), актов Президента Украины, Кабинета Министров Украины, других органов исполнительной власти высшего уровня, обеспечение законности и правопорядка, соблюдения прав и свобод граждан (которые указанная администрация может реализовать только во взаимодействии с органами сил охраны правопорядка и при активной поддержке органов местного самоуправления [11]), соблюдение Конституции и других актов законодательства Украины в том числе и в сфере ВБГ (которые указана администрация может реализовать во взаимодействии с ОВУ, которые развернуты в регионе). Учитывая вышесказанное, таким органом должна быть областная государственная администрация во главе с ее председателем.

Третье направление - обоснование механизма реализации такого взаимодействия, который строится на конституционных принципах функционирования государственного аппарата и ОВУ (рисунок 2). Опыт функционирования государственного аппарата в Украине, как публично-правового института [12] показывает, что проблем взаимодействия высших органов исполнительной власти,

органов центральной власти, в состав которых входят и органы силовых структур нет.

Кабинет Министров Украины в соответствии с указом Президента [13] управляет: министерствами как главными (ведущими) органами в системе центральных органов исполнительной власти в обеспечении внедрения государственной политики в определенной сфере деятельности; центральными органами исполнительной власти; центральными органами исполнительной власти со специальным статусом как органами, которые определены Конституцией и законодательством Украины и имеющие особые задачи и полномочия [14]

Министерства руководят: территориальными органами министерства задачами которых является реализация полномочий министерства и другого центрального органа исполнительной власти на территории соответствующей административно-территориальной единицы (области Украины); правительственные органы государственного управления, действующие в составе министерства или другого центрального органа исполнительной власти и подчиняются ему . Указанные выше органы отвечают за общую организацию мероприятий по ВБГ и непосредственно не отвечают за конечный результат. Основой этого может быть известная аксиома, что коллективное руководство всегда порождает неопределенную персональную ответственность .

Опыт организации выполнения сложных вопросов ВБД в практической плоскости в основном решается на региональном уровне, где, на наш взгляд, взаимодействие региональных органов исполнительной власти и ОВУ, которые развернуты в регионах, требует реорганизации, концептуальные подходы которой показаны на рис. 2.

Областные государственные администрации, опираясь на районные государственные администрации и при поддержке местных органов самоуправления, осуществляют взаимодействие с ОВУ в случае решения задач внутренней безопасности государства. При этом организатор такого взаимодействия (например, глава государства) определяет, кто из них должен быть ведущий и ведомый в зависимости от развития ситуации, касающейся ВБГ. Усилия субъектов ВБГ на региональном уровне сосредотачиваются на предприятия, организации и учреждения.

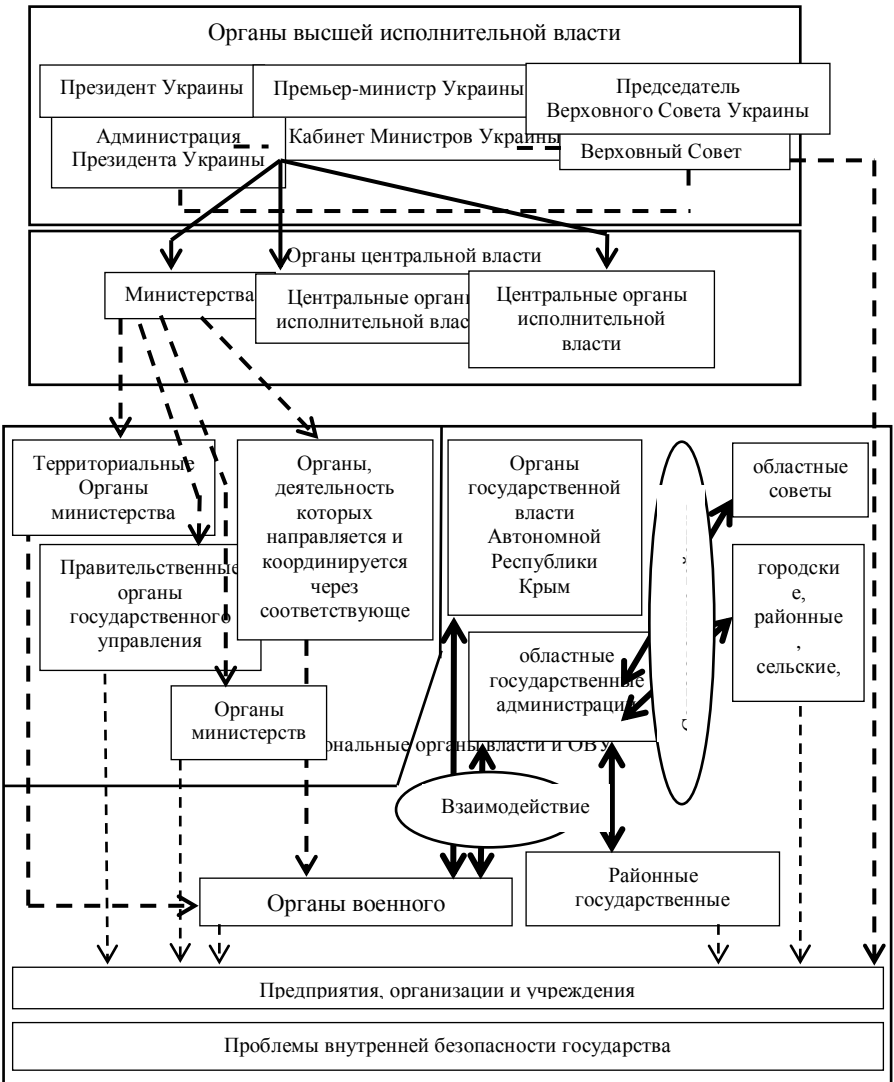

Рисунок 2 - Направление совершенствования организации взаимодействия органов государственной власти и военного управления

Выводы

Таким образом, на основе вербального определения части вклада субъектов системы внутренней безопасности Украины в решение законодательно определенных задач, предложено направление объединения имеющихся ресурсов путем совершенствования организации взаимодействия региональных органов исполнительной власти и ОБУ в случае решения государственных задач в сфере ВБГ.

Направлением дальнейших исследований является обоснование методических подходов к непосредственному взаимодействию региональных органов исполнительной власти и ОБУ в случае решения государственных задач в сфере ВБГ .

Литература

References:

1. Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 40, ст.527) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
2. Закон України Про основи національної безпеки України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 39, ст.351) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15/ed20030619>
3. Державне управління: Словник-довідник. / Уклад. В. Д. Бакуменко, Д. О. Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князев, С. О. Кравченко. – К. : УАДУ, 2003. – 225 с.
- 4 Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV. – К., 2006. – 124 с.
- 5 Юдін, О. К., Інформаційна безпека держави: навч. посіб. [Текст] / О. К. Юдін, В. М. Богущ. – Х. : Консум, 2005. – 576 с.
- 6 Данільян, О. Г., Національна безпека України : структура та напрями реалізації : навч. посіб. [Текст] / О. Г. Данільян, О. П. Дзьобань, М. І. Панов. – Х. : Фоліо, 2002. – 285 с.
7. Шмаков, О. М. Національна і внутрішня безпека України :навч. посіб. [Текст] / О. М. Шмаков. – Х. : Акад. ВВ, 2009. – 250 с.
8. Органи військового управління [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.8169.0>
9. Про оборону України. Закон України (стаття 1) м. Київ, 6 грудня 1991 року N 1932-ХІІ (в редакції Закону N 2020-ІІІ від 05.10.2000 , із

ზმინა, внесеними згідно із Законами N 1014-V від 11.05.2007 та N 803-VI від 25.12.2008).

10. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України. Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 32, ст.225 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>

11. Орлов, М. М. Формування системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку (теоретико-методологічні засади) : монографія. [Текст] / М. М. Орлов. – Х. : ХарPI НАДУ “Магістр”, 2012. – 344 с.

12. Авер’янов, В. Б. Органи виконавчої влади в Україні [Текст] / В. Б. Авер’янов. – Х. : Ін. Юре, 1997. – 48 с.

13. Про Кабінет Міністрів України : Указ Президента України від 29 травня 2001 р. № 345/2001-2002 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>

ნიკოლოზ ორლოვი

აღმასრულებელი ხელისუფლების რეგიონალური ორგანოებისა და სამხედრო მართვის ორგანოების ურთიერთქმედება უკრაინის შიდა უსაფრთხოების სისტემაში

რეზიუმე

უკრაინის სახელმწიფოს შიდა უსაფრთხოების სფეროში, უსაფრთხოების სისტემის სუბიექტების წვლილის ვერბალური განსაზღვრების საფუძველზე შემოთავაზებულია კანონმდებლობით განსაზღვრული ამოცანების შესრულებაში არსებული რესურსების გაერთიანების მიმართულება, აღმასრულებელი ხელისუფლების რეგიონალური ორგანოებისა და სამხედრო მართვის ორგანოების ურთიერთქმედების ორგანიზაციის სრულყოფის საშუალებით.

საკვანძო სიტყვები: სახელმწიფოს შიდა უსაფრთხოება, სახელმწიფოს შიდა უსაფრთხოების სუბიექტები, სახელმწიფოს რეგიონი, აღმასრულებელი ხელისუფლების რეგიონალური ორგანოები, სამხედრო მართვის ორგანო, სახელმწიფოს შიდა უსაფრთხოების სისტემის სუბიექტების ურთიერთქმედება.

რეცენზენტი: პროფესორი იური კუცი, უკრაინის პრეზიდენტთან არსებული სახელმწიფო მართვის ეროვნული აკადემიის ხარკოვის სახელმწიფო მართვის რეგიონალური ინსტიტუტის

რეგიონალური მართვისა და ადგილობრივი
თვითმმართველობის კათედრის გამგე.

Nickolai Orlov

**Interaction of Regional Organs of Executive Authority and Military
Management Bodies in the Internal Security System of Ukraine**

Summary

In this article, there is given a direction of combining suggested resources by improving the organization of interaction of regional authorities and military authorities in the case of decisions of public tasks in the field of internal security of the state.

Keywords: internal security of the state, the subjects of the internal security of the state, a region of the state, regional bodies of executive power, military authority, the interaction of the subjects of the internal security of the state.

Reviewer: Professor Yuri Koots, Head of the Department of Regional administration and local self-government, KRI NAPA, Kharkiv. Ukraine

ბენადი იაშვილი, ირაკლი მანველიძე
რეზიონალური ელექტრონული მთავრობის დანერგვა
საქართველოში: პრობლემები და განვითარების
პერსპექტივები

თანამედროვე ეტაპზე „ელექტრონული მთავრობის“ ცნება აქტიურად შემოვიდა პოლიტიკურ და სამეცნიერო დისკურსში, თუმცა მისი დანერგვა ჯერ კიდევ ბევრ სიძნელეს აწყდება. როდესაც ამ მოვლენას იხილავენ პირველ ყოვლისა გულისხმობენ მის ტექნიკურ და ტექნოლოგიურ ბუნებას. კერძოდ, სახელმწიფო მართვაში კომპიუტერული ტექნოლოგიების გამოყენებას. მაშინ, როდესაც „ელექტრონული მთავრობა“ უპირველესად დაკავშირებულია სახელმწიფო მართვის თანამედროვე ეტაპის ინოვაციურ გააზრებასთან, რაც განაპირობებს მართვის პროცესების სრულყოფას, გამჭვირვალობასა და ეფექტიანობას. ამრიგად, ელექტრონული მთავრობა გულისხმობს არა მხოლოდ არსებული პროცედურების კომპიუტერიზაციას, არამედ მთლიანად პროცედურების შეცვლას და გამარტივებას. მაგრამ იგი ჯერ კიდევ განვითარების პროცესშია და იძლევა შესაძლებლობების ფართო არეალს, მათ შორის რეგიონალურ და მუნიციპალურ დონეებზე. [1]

საქართველოს ხელისუფლებამ მოქალაქეთა ცხოვრების ხარისხის გაზრდა ყველა დონის სახელისუფლო სტრუქტურის საქმიანობის უმთავრეს პრიორიტეტად გამოაცხადა, დასახა ამოცანები ცენტრალურ, რეგიონალურ და მუნიციპალურ დონეებზე სახელმწიფო ხელისუფლების თანამედროვე სისტემების შექმნისათვის სამართლებრივი და ინსტიტუციონალური მექანიზმების სრულყოფის, მოსახლეობისა და ბიზნესის სახელმწიფო მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესებისათვის.

რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის დანერგვის და განვითარების შეფასება კვლევის მნიშვნელოვანი ამოცანაა. გაეროს კვლევებში, რომლებიც ზოგადად ეხებიან ელექტრონული მთავრობის განვითარების დონის შეფასებას მსოფლიოში, მოცემულია შეფასების სამი პარამეტრი: 1. მზაობა ელექტრონული მთავრობისთვის; 2. ქვეყნის ინტერნეტიზაცია; 3. მოქალაქეთა ჩართულობა სახელმწიფო ელექტრონულ პროექტებში. თუმცა მოცემული პრობლემის კუთხით შეფასების აღნიშნული პარამეტრები არაა საკმარისი. შესაბამისად შემუშავდა ბევრად უფრო გავრცელებული

კლასიფიკაცია, რომელის თანახმადაც ელექტრონული მთავრობის განვითარების მიმართულებით გამოიყოფა ოთხი სტადია: ინფორმაციული უზრუნველყოფა, ინტერაქტიული ურთიერთქმედება, ტრანზაქციული ურთიერთქმედება, ადმინისტრაციული პროცესების ტრანსფორმაცია. აქედან გამომდინარე პირველი სტადიის ამოცანა ეს არის საინფორმაციო ტექნოლოგიების დანერგვა სახელმწიფო მმართველობაში რეგიონალურ დონეზე, ეს სტადია შესაბამისად განაპირობებს მეორე სტადიის, ანუ ინტერაქტიული კომუნიკაციის განვითარებას მოქალაქეებთან, რაც თავის მხრივ მოქალაქეებს აძლევს შესაძლებლობას რეგიონალურ და მუნიციპალურ ხელისუფლების დონეებზე ურთიერთობების განხორციელებას ონლაინ რეჟიმში გარკვეულ საკითხებზე და ბოლოს, ყოველივე ამის შემდეგ ადმინისტრაციული პროცესების ტრანსფორმაციის აუცილებლობას. კერძოდ, ელექტრონული მთავრობის სრულფასოვანი რეალიზაცია შესაძლებელი იქნება საკუთრივ მმართველობითი სტრუქტურების გარდაქმნის გათვალისწინებით. აქ საუბარია სახელმწიფოს მართვის ახლებურ გაგებაზე, რომელიც ორიენტირებულია მოქალაქეების მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებაზე. ელექტრონული მთავრობა უნდა გახდეს ბევრად მასშტაბური რეფორმის ელემენტი, რომელიც მიმართული იქნება სახელმწიფო მართვის რეფორმირებისკენ.

საქართველოში ელექტრონული მთავრობის პროექტების შემუშავების და რეალიზაციის პროცესში ელექტრონული მთავრობის ორგანიზაციული უზრუნველყოფის ერთ-ერთი მთავარი მომენტი უნდა გახდეს ხელისუფლების სხვადასხვა დონეებს შორის ურთიერთქმედების მოდელის ჩამოყალიბება ცენტრალური, რეგიონალური და მუნიციპალური დონებისათვის. აღსანიშნავია, რომ ობიექტური მიზეზების გამო რეგიონალური და მუნიციპალური დონე არ იძლევა საკმარის მასალას ანალიზისათვის, რადგანაც დე ფაქტო მართვა თანამედროვე საქართველოში კონცენტრირებულია ხელისუფლების ცენტრალურ დონეებზე. ამასთან, როგორც პრაქტიკა აჩვენებს საინფორმაციო სისტემების შექმნის დროს რეგიონებში ინიციატივა მოდის სწორედ რეგიონალური ცენტრებიდან. ცენტრალური ხელისუფლება შეიძლება მონაწილეობდეს “ელექტრონული მთავრობის” სტრატეგიის ფორმირების პროცესში რეკომენდაციებით, განვითარების

საერთო მიმართულებების განსაზღვრით და ნაწილობრივი დაფინანსებით, თუმცა კონკრეტულ პროექტებზე გადაწყვეტილება, მათი დიზაინი, დანერგვა, მხარდაჭერა რჩება რეგიონის დონეზე, რის გამოც „ელექტრონული რეგიონის“ განვითარება ბევრად დამოკიდებულია რეგიონის პირველ პირებზე, მათ კომპიუტერულ განსწავლულობაზე და მზაობაზე არსებული ორგანიზაციული სტრუქტურის რეფორმირებისათვის. სწორედ აქ უნდა გამოვლინდეს სახელმწიფო მართვის, ზოგადად საჯარო მმართველობის ძირეულ გარდაქმნაში საინფორმაციო ტექნოლოგიების ფართე გამოყენების კეთილისმყოფელი გავლენა. ამავდროულად, მიღწეულ იქნეს საჯარო მმართველობის პრობლემებისა და თანამედროვე გამოწვევების გააზრება და ახლებურად გადაწყვეტა.

აჭარის სინამდვილეში რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის დანერგვის და განვითარების პერსპექტივის შესწავლის კუთხით მნიშვნელოვანია ელექტრონულ ურთიერთობებში ისეთი მნიშვნელოვანი ასპექტების გამოყოფა როგორცაა რეგიონის განვითარების საერთო დახასიათება, სხვადასხვა სახელისუფლებო დონეებს შორის ურთიერთობების ხარისხის განსაზღვრა, სამოქალაქო საზოგადოების და ბიზნესის მონაწილეობა ელექტრონულ ურთიერთობებში.

ხელისუფლების ვერტიკალური დაყოფა, რომელიც სახელმწიფოს დემოკრატიულობის ერთ-ერთი მთავარი განმსაზღვრელი პრინციპია, ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რომელიც შედარებით ართულებს ელექტრონული მთავრობის რეალიზაციის საკითხს. საქართველოს სინამდვილეში ელექტრონული მთავრობის სფეროში სახელისუფლებო დონეების (ცენტრალური, სამხარეო, ავტონომიური, მუნიციპალური) ურთიერთობების მოდელი ჯერ კიდევ შესასწავლია. ამ მოდელის ფორმირების შემაფერხებელ ფაქტორებს შორის შეიძლება დავასახელოთ ცენტრალურ დონეზე მსგავსი პროექტების მართვის გაურკვეველობა. კერძოდ კი შესაბამის საპასუხისმგებლო სტრუქტურულ ერთეულებს შორის მსგავს პროექტებთან დაკავშირებით უფლებამოსილების არასაკმარისი განუსაზღვრელობა და აზრთა სხვადასხვაობა. ასევე შესაბამისი კონცეფციის და სტრატეგიის არარსებობა, სადაც მოცემული იქნებოდა რეგიონალური დონეზე მსგავსი პროექტების განხორციელების საერთო სტანდარტები.

ცალკე განხილვის საკითხია ელექტრონული მთავრობის საკითხზე სახელმწიფო ხელისუფლების რეგიონალური დონის ურთიერთობები ადგილობრივ თვითმართველობებთან. როგორც საერთაშორისო პრაქტიკა აჩვენებს ადგილობრივი ელექტრონული მთავრობა ფლობს არსებით სპეციფიკას ცენტრალურ და რეგიონალურ დონებთან შედარებით. მუნიციპალიტეტების ძირითადი ფუნქციაა მოქალაქეებისათვის უშუალო მომსახურების გაწევა. ამიტომაც უცხოეთის ქვეყნებში ელექტრონული მუნიციპალიტეტების შემუშავების და დანერგვის საქმეში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა 2C მოდულს. საქმე ეხება ელექტრონული ფორმით მოქალაქეთა მომსახურების ოპტიმიზაციის, მათი მოთხოვნების მონიტორინგის, ელექტრონული ხმის მიცემის, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის საკითხებს. ამავე დროს ელექტრონული მთავრობის სპეციფიკა გულისხმობს მუნიციპალური წარმონაქმნების დამოუკიდებლობის არსებით დონეს ელექტრონული მთავრობის პროექტების სტრატეგიის შემუშავებასა და რეალიზაციის საქმეში. ამ კუთხით საქართველოს რეალობაში ელექტრონული მუნიციპალიტეტის პროექტების რეალიზაცია კიბოთეზურია. მუნიციპალიტეტების უმეტესობა არ ფლობს შესაბამის რესურსებს შეიმუშავოს და დანერგოს ელექტრონული მთავრობის პროექტები. პრაქტიკა აჩვენებს, რომ საქართველოს რეალობაში რეგიონალურ და მუნიციპალურ დონეზე ვითარდება საკმაოდ ცენტრალიზებული საინფორმაციო სისტემები. მნიშვნელოვანი მომენტი, რომელიც ამცირებს რეგიონალურ დონეზე საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენების ეფექტურობას არის მმართველობითი ტექნოლოგიების ბევრად ფართო კონტექსტიდან მათი გამოცალკევება. რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის დანერგვა და მისი ეფექტურობის ამაღლება დაკავშირებულია არა იმდენად ტექნიკურ, რამდენადაც მმართველობით გადაწყვეტილებებთან.

ლიტერატურა

References:

I.S.doRonaZe, g.iaSvili. sajaro samsaxuri saqarTveloSi: reformebi, gamowvevebi- eleqtronuli mTavroba. Tbilisi 2013, gv.394.

Genadi Iashvili, Irakli Manvelidze
The inculcation regional electronic governance in Georgia: problems and perspectives of development

Summary

In modern times the term of “electronic governance” has actively emerged in political and scientific discourse although some problems occur while the introduction of this term. When this matter is discussed first of all its technical and technological side is considered, more precisely the use of computer technologies in state governance.

„Electronic governance” first of all is connected with the modern, innovative consideration of state governance which makes management processes better, transparent and effective. For all governing structures the Georgian government announced raising the living standards of its citizens as a major priority. Some targets were declared in order to establish modern governing systems at the central, regional and municipal levels as well as to improve legal and institutional mechanisms and improve the quality of state service for the business and population. Regional and municipal governance cannot be analyzed well because of some objective reasons as the de-facto governance in Georgia is concentrated at the central level. As practice shows the initiative comes from the regional centers while establishment of information systems. The central government may participate in the formation of the strategy of „electronic governance” by giving recommendations, defining the main directions and partial financing although decisions about concrete projects, their design, establishment and support remains to be at the regional level, as a result of which the development of electronic governance depends on the heads of the region, computer skills and readiness to reform the organizational structure. The positive influence of the wide use of information technologies in the transformation of state and public governance should occur. Meanwhile the problems of public governance and modern challenges should be considered and resolved.

Keywords: region, civil society, business, management, electronic governance.

Reviewer: Professor Shota Dogonadze, Georgian Technical University.

Геннадий Яшвили, Иракли Манвелидзе
Введение регионального электронного управления в Грузии: проблемы и перспективы развития

Резюме

Понятие «электронное управление» на современном этапе активно вошло в политический и научный дискурс, тем не менее, его

реализация по-прежнему сталкивается со многими трудностями. При рассмотрении данного явления, в первую очередь, подразумевают его техническое и технологическое происхождение. В частности, применение в государственном управлении компьютерных технологий тогда, когда «электронное управление», в первую очередь, связано с инновационным осознанием государственного управления на современном этапе, что в итоге приведет к совершенствованию процессов управления их прозрачности и эффективности. Правительство Грузии объявило важным приоритетом в деятельности государственных структур повышение качества жизни граждан на всех уровнях, поставило задачи на центральном, провинциальном и муниципальном уровнях для современных систем государственной власти, уделило внимание совершенствованию правовых и институциональных механизмов, улучшению качества обслуживания для населения и бизнеса. Однако, по объективным причинам, региональный и муниципальный уровень не дает достаточного материала для анализа, т.к. управление де-факто в современной Грузии концентрировано на центральных уровнях государства. В месте с этим, как показывает практика, во время создания информационных систем, в регионе инициатива идет именно из региональных центров. Центральное правительство может участвовать в процессе формирования стратегии «электронного управления» посредством рекомендаций, определением общего направления развития и частичным финансированием. Однако, решение конкретных проектов, их дизайн, внедрение, поддержка остается на региональном уровне, из-за чего развитие «электронного региона» во многом зависит от первых лиц региона, их компьютерном просвещении и готовности реформирования организационных структур. Именно здесь должна проявиться необходимость широкого применения информационных технологий в деле перестройки государственного и общественного правления. В то же время, должно быть достигнуто осознание решений проблем общественного управления и современных вызовов по-новому.

Ключевые слова: регион, гражданское общество, бизнес, управление, электронное управление.

Рецензент: Профессор Шота Догондзе, Грузинский технический университет.

ქუჩუნა თაბაგარი, თინათინ იაშვილი
ინსტიტუციური გადაწყვეტილებები პლიმრი
საზოგადოებრივი სექტორისათვის

ცნობილია, რომ სამოქალაქო საზოგადოება, არის „ორგანიზებული საზოგადოებრივი ცხოვრების სფერო, რომელიც ნებაყოფლობითია, თვითწარმოქმნადი, თვითგანვითარებადი, სახელმწიფოსგან ავტონომიურია და შეკრულია საკანონმდებლო წესრიგით ან გაზიარებულ წესთა ერთობლიობით“.[1] ის განსხვავდება „საზოგადოებისგან“ იმ თვალსაზრისით, რომ მასში ინდივიდები მოქმედებენ კოლექტიურად საზოგადოებრივ სფეროში საკუთარი ინტერესების, მისწრაფებების და იდეების გამოსახატავად, ინფორმაციის გასაცვლელად, საერთო მიზნების მისაღწევად, სახელმწიფოს წინაშე მოთხოვნების წამოსაყენებლად და სახელმწიფო მოხელეთა ანგარიშვალდებულების უზრუნველსაყოფად. სამოქალაქო საზოგადოება არის შუალედური წარმონაქმნი, რომელსაც უკავია ადგილი კერძო ცხოვრების სფეროსა და სახელმწიფოს შორის. სამოქალაქო საზოგადოება ხასიათდება პლურალიზმით და ავტონომიურია სახელმწიფოსგან და პოლიტიკური (პოლიტიკური პარტიები) საზოგადოებისგან.

სამოქალაქო საზოგადოება ჰეგელის განმარტებით, არის: ადამიანთა პოლიტიკური გაერთიანება, რომელიც ახორციელებს ინდივიდების მრავალფეროვანი ინტერესების დაკმაყოფილებას და დგას სახელმწიფოსა და ოჯახს შორის. იგი, სამოქალაქო საზოგადოებას წარმოგვიჩენს, როგორც ინსტიტუტებისა და ორგანიზაციების გაერთიანებას, რომლებიც იმ სამუშაოებს ახორციელებენ, რომელთა შესრულება არ ან ვერ ხორციელდება სახელმწიფოს მიერ.

"სამოქალაქო საზოგადოების" კონცეფციის ერთ-ერთი შემქმნელი, ბრიტანელი სოციალური მეცნიერი ჯონ ლოკი, ასე წერდა: "სახელმწიფოს უზენაესი მიზანი საზოგადოების მართვაა. სამოქალაქო საზოგადოების მიზანს კი საზოგადოების წევრთა შორის კავშირების ორგანიზაცია და განვითარება წარმოადგენს, სამართლიანობის პრინციპების საფუძველზე და როგორც ერთობლივი, ასევე ერთი მეორის ინტერესთა გათვალისწინებით".

მოცემული ნაშრომის მიზანია გავაანალიზოთ უკვე არსებული გამოცდილება სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბების და განვითარების კუთხით.

ზოგადად, სამოქალაქო საზოგადოება განიხილება, როგორც არა უბრალოდ არასამთავრობოთა სისტემა, არამედ როგორც სოციალური სისტემა, რომელიც განსაზღვრავს დემოკრატიის საზოგადოებრივ საფუძვლებს. "სახელმწიფო" და "სამოქალაქო საზოგადოება" წარმოადგენს სოციალური ცხოვრების ორ მხარეს: სახელმწიფო იცავს (ან უნდა იცავდეს) მთლიანად საზოგადოების ინტერესებს, სამოქალაქო საზოგადოება კი იცავს კერძო ინტერესებს. სახელმწიფოში მოქმედებს უმეტესწილად სამართლებრივი ნორმები (ძალაუფლება და იძულება), სამოქალაქო საზოგადოება ეყრდნობა ზნეობრივ ნორმებს, ტრადიციებს, საზოგადოებრივ აზრსა და ა.შ. სამოქალაქო საზოგადოება ახდენს სოციუმის სტაბილიზაციას, და მისი სისუსტე თუ არასაკმარისი განვითარება შესაძლოა მიზეზი გახდეს სოციალური დეზინტეგრაციისა. განვითარებული, დახვეწილი სამოქალაქო საზოგადოების გარეშე თითქმის შეუძლებელია სამართლებრივი დემოკრატიული სახელმწიფოს აგება, რადგან მხოლოდ თავისუფალსა და გათვითცნობიერებულ მოქალაქეს ძალუძს თანაცხოვრების ოპტიმალური ფორმების შექმნა-დახვეწა, საზოგადოების ინტეგრაცია სახელმწიფოს დონეზე.

ცხადია, რომ სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერება იწვევს სახელმწიფოს გაძლიერებას. სამოქალაქო სექტორის არსებობა სახელმწიფოში მნიშვნელოვნად განაპირობებს დემოკრატიული პროცესების ჯანსაღ განვითარებას. ყველა განვითარებულ დემოკრატიულ სახელმწიფოში სამოქალაქო საზოგადოება მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სახელმწიფოში მიმდინარე პროცესებზე და აქტიურ კონტროლს ახორციელებს სახელმწიფო ორგანოებზე, რათა არ მოხდეს ხელისუფლების უზურპაცია და დიქტატი საზოგადოებაზე. აღსანიშნავია, რომ ძლიერი სახელმწიფოს გარეშე შეუძლებელია იმ ძირითად უფლებათა და თავისუფლებათა უზრუნველყოფა, რომელთა დამცველად სამოქალაქო საზოგადოება გვევლინება.

სამოქალაქო საზოგადოება შედგება სახელმწიფოში მცხოვრები თითოეული ინდივიდისგან, რომელთაც შესწევთ უნარი ზეგავლენა მოახდინონ ქვეყანაში მიმდინარე პროცესებზე. სახელმწიფომ უნდა შექმნას ბერკეტები, რომლის მეშვეობითაც საზოგადოება მოახერხებს რეალურად განახორციელოს კონსტიტუციით გარანტირებული უფლებები და აქტიური როლი ითამაშოს ქვეყნის პოლიტიკურ თუ

საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, არ იყოს პროცესების მხოლოდ გარე დამკვირვებელი, როგორც იყო აქამდე.

საზოგადოების ჩარევა სახელმწიფოში მიმდინარე პროცესებში შემოიფარგლება, მხოლოდ არასამთავრობო ორგანიზაციების მუშაობით, რომლებიც ძირითადად ფინანსდებიან საერთაშორისო ფონდებით. ეს იწვევს ძირითადად იმ მიმართულებების კვლევას და ანალიზს, რაც ამ ფონდებისთვისაა მნიშვნელოვანი და ხშირად საქართველოს მოსახლეობის ძირითადი მოთხოვნები და საჭიროებები იგნორირებული რჩება. ეს კი ხელს ვერ უწყობს სამოქალაქო საზოგადოების ერთიან ორგანიზმად ჩამოყალიბებას.

დღევანდელ საქართველოში, სამოქალაქო საზოგადოება, მისი კლასიკური გაგებით ჩამოყალიბებული ჯერ კიდევ არ არის. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ, ჩამოყალიბდა არასამთავრობის საკმაოდ დიდი რაოდენობა, რომლებიც ცდილობენ გარკვეული ზეგავლენა მოახდინონ სახელმწიფო ორგანოების საქმიანობაზე ადამიანის უფლებათა დაცვის, სამოქალაქო განათლების, ჯანდაცვის, გარემოს დაცვის და სხვა მიმართულებებით, მათი მოღვაწეობა არასაკმარისია სახელმწიფოში არსებული პოლიტიკური ვითარებიდან გამომდინარე. მოქალაქეობრივი თვითშეგნების მაღალი დონის არარსებობა ხელს უწყობს ქვეყანაში ერთპარტიული მმართველობის ჩამოყალიბებას. განსაკუთრებით, ეს მძაფრად იგრძნობა რეგიონებში ადგილობრივი თვითმმართველობის და მმართველობის განხორციელებისას.

2005 წლის 16 დეკემბერს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ ახალი მართველობის, თვითმმართველი ერთეულის და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს არსი, კერძოდ: ადგილობრივი თვითმმართველობა არის საქართველოს მოქალაქეთა უფლება და შესაძლებლობა, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მეშვეობით საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად მოაწესრიგონ და მართონ ადგილობრივი მნიშვნელობის საკითხები საკუთარი პასუხისმგებლობით და ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების შესაბამისად; თვითმმართველი ერთეული კი არის დასახლება (თვითმმართველი ქალაქი) ან დასახლებათა ერთობლიობა (მუნიციპალიტეტი), რომელსაც ჰყავს თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოები, აქვს

საკუთარი ქონება, შემოსავლები, ბიუჯეტი და ადმინისტრაციული ცენტრი. თვითმმართველი ერთეული დამოუკიდებელი იურიდიული პირია. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო არის ზემოაღნიშნული კანონით დადგენილი წესის მიხედვით შექმნილი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი (საკრებულო) და აღმასრულებელი (გამგეობა/მერია) ორგანოები.

ადგილობრივი თვითმმართველობა დემოკრატიული წყობის ძირითადი საფუძველია. თვითმმართველობა წარმოადგენს მოსახლეობასთან ყველაზე ახლოს მდგომ ხელისუფლებას, რომლის ფუნქციაა ადგილობრივი მნიშვნელობის საკითხების გადაწყვეტა, მოსახლეობისათვის საზოგადოებრივი მომსახურების მიწოდება და უმნიშვნელოვანესი ყოფითი თუ კომუნალური პრობლემების მოგვარება. შესაბამისად, თვითმმართველობის საქმიანობა თვალშისაცემია და უშუალოდ დაკავშირებულია თითოეული მოქალაქის ყოველდღიურ ცხოვრებასთან. საქართველოში ამ საკითხის აქტუალობას თვითმმართველობის სფეროში დაწყებული რეფორმები და მიმდინარე დეცენტრალიზაციის პროცესი განაპირობებს.

ლიტერატურა

References:

1. Diamond L. Towards Democratic Consolidation. Journal of Democracy, v.5, N.3, 1996.
2. marina musxeliSvili – samoqalaqo sazogadoeba: SedarebiTi analizi, socialur mecnierebaTa centri, 2006.
3. sazogadoebis kvlevis centi – Zalaufleba da sazogadoeba saqarTveloSi (statiebis krebuli), gamomcemloba “universali”, 2009.

Zhuzhu Tabagari, Tinatin Iashvili

Institutional solutions for strong civil sector

Summary

As it is known, civil society is the intermediary formation, emerging between public and private spheres of life. Civil society is characterized by pluralism and in general is (as it is meant to be) independent from political establishment.

Civil society is seen as not just a system of non-governmental organizations, but as a social system that provides the foundation of

democracy. Government and civil society represent two different aspects of social life: government protects (or should protect) the interests of the general public and civil society protects interests of peculiar groups. Government is predominantly confined by legal norms (power and force), while civil society is based on moral norms, traditions, public opinion, concrete interests etc.

Today, civil society, in its classic meaning, is still not well formed in Georgia. Despite the large number of NGOs (that emerged after Georgia has regained independence) that are trying to exercise influence on the activities of government bodies in areas of human rights, civic education, health care, environmental protection and others, their activities are not sufficient because of the current political situation in the country. The lack of civil consciousness contributes to a high level of authoritarian rule in the country. Especially, this is sharply felt in the regions with less powerful civil sector.

The aims of this work, is to analyze current experience of civil society formation and development in Georgia.

Keywords: Civil Society, Sphere of civil life, Government, Public servant, Social system, Social life, Interests of the society, Private interests, Legal norms, Public opinion, Social disintegration, Legal State, Non governmental organizations, Local Government

Reviewer: Professor Vakhtang Datashvili, Georgian Technical University.

Жужу Табагари, Тинатин Яшвили

Институциональные решения для сильного общественного сектора

Резюме

Известно, что гражданское общество является средним звеном, которое занимает место между государством сферой частной жизни. Гражданское общество характеризуется плюрализмом. Она автономна от государства и политических (политические партии) обществ.

В целом, гражданское общество рассматривается не только как система неправительственных организаций, но как социальная система, которая определяет общественный фундамент демократии. Государство и гражданское общество является двумя сторонами социальной жизни. Государство защищает (или должна защищать) интересы всего сообщества, а гражданское общества защищает

частные интересы. В государстве большей частью действуют правовые нормы (власть и принуждение), а гражданское общество опирается на моральные нормы, на традиций, на общественное мнение и т.д.

В сегодняшней Грузии, гражданское общество, с его классическим понятием этого слова до сих пор пока не сформировалось. Несмотря на то, что после достижения независимости, в Грузии сформировалось довольно большое количество НПО, которые стараются оказать определенное влияние на деятельность государственных органов в сфере защиты прав человека, здравоохранение, защиты окружающей среды и других областях, их усилие недостаточно. Исходя из политической ситуации, отсутствие высокого уровня гражданского сознания способствует в государстве усиление авторитарного правления. Особенно это остро ощущается в регионах где не развита гражданский сектор.

Цель этой работы является анализ уже имеющегося опыта в Грузии формирования гражданского общества и его развития.

Ключевые слова: Гражданское общество, Сфера гражданской жизни, Правительство, Государственный служащий, Социальная система, Социальная жизнь, Интересы общества, Частные интересы, Правовые нормы, Общественное мнение, Социальная дезинтеграция, Правовое государство, Неправительственные организации, Местное самоуправление

Рецензент: Профессор Вахтанг Даташвили, Грузинский технический университет.

ი ს ტ ო რ ი ა

ნათია კენჭიაშვილი ატლანტიდის მითიდან პლატონის „იდეალურ სახელმწიფომდე“

როგორც ცნობილია, პოლიტიკური ფილოსოფიის სფეროში შედის პოლიტიკური თეორიების, სახელმწიფოს იდეალური, თუ უტოპიური მოდელების შემუშავება. ამ კუთხით, ძალზე საყურადღებოა, პლატონის იდეალური სახელმწიფოს მოდელი, რომელიც წარმოდგენილი იქნება განსხვავებული კუთხით – მის დიალოგებში დაცული ცნობით ატლანტიდის შესახებ და სწორედ, ამ ფონზე უტოპიური სახელმწიფო მოდელის წარმოჩენით.

საკითხის თავიდანვე გამოყოფისა და გამოკვეთის მიზნით, აღვნიშნავ იმ თემატიკას, რომელთა ირგვლივაც გვექნება მსჯელობა:

1. პლატონის დიალოგებში – „ტიმოლის“ და „კრიტიასი“ – დაცული ცნობები ატლანტიდის შესახებ;
 - 1.1. სახელმწიფო წყობილება;
 - 1.2. მოსახლეობის შესახებ;
 - 1.3. სამხედრო სტრუქტურა;
 - 1.4. კანონები;
2. პლატონის იდეალური სახელმწიფო (დიალოგ „სახელმწიფოს“ მიხედვით);
 - 2.1. საზოგადოების ფენებად დაყოფა;
3. ახრთა სხვადასხვაობა პლატონის დიალოგებში – „ტიმოლის“ და „კრიტიასი“ – დაცული ცნობების შესახებ

უდავოა, რომ პლატონს, როგორც ფართო ასპარეზის მოაზროვნეს სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად აინტერესებდა სახელმწიფო მთელი მისი სტრუქტურულ-ინსტიტუციონალური აპარატით. ამის შედეგია მის მიერ ე.წ. იდეალური სახელმწიფო მოდელის შექმნა თავის თეორიაში.

ჩვენ მიერ განხილული საკითხი იღებს შემდეგ სახეს:

✓ იყო თუ არა ეს მხოლოდ უტოპიური სახელმწიფო მოდელი? როგორც მას აფასებენ დღევანდელი გადმოსახედიდან – „უტოპიური სახელმწიფო მოდელი“ – თუნდაც მხოლოდ იმიტომ, რომ რეალური პრეცედენტი, რომ მსგავსი სახელმწიფო მოდელი განეხორციელებინათ,

პლატონის თეორიის შექმნის დროიდან მოყოლებული, არ ყოფილა.

✓ მაგრამ ამასაც რომ თავი დავანებოთ, არსებობდა თუ არა მანამდე, სანამ პლატონი თავის თეორიას გამოთქვამდა, რაიმე სახელმწიფო, სადაც მსგავსი ჩვენთვის უცნობი და განსხვავებული წეს-წყობილება იყო დამყარებული და თუ იყო მასზე ცნობების არსებობა გარკვეული წინაპირობა იმისათვის, რათა პლატონი მისულიყო ესოდენ უტოპიური სახელმწიფო მოდელის შექმნამდე.

✓ შეიძლებოდა თუ არა, რომ ძველ დროში, ყოფილიყო სამეფო, რომელიც დღევანდელი სამყაროს სახელმწიფოთა პოლიტიკური წეს-წყობილებებისაგან განსხვავებულ მმართველობით მექანიზმს ემყარებოდა?

✓ ხომ არ ყოფილა, პლატონიც მხრიდან თავისი იდეალური სახელმწიფოს სურათი, ძველ სახელმწიფოთა წყოფილებაში დაბრუნებისა და მიმსგავსების მცდელობა, თუნდაც მხოლოდ თეორიულად?

ამ საკითხებს, ცალსახა და ამომწურავი პასუხი ვერ გაცემა. თუმცა თავად საკითხის დაყენების წინაპირობა ნამდვილად გვაქვს და ამას დავინახავთ, როდესაც თავად პლატონის დიალოგებიდან გარკვეულ ნაწყვეტებს გავეცნობით.

ჩვენი მიზანია, ვაჩვენოთ, რომ სწორედ ატლანტიდაზე არსებული ცნობები გახდა ფონი და ბიძგი იმისათვის, რათა პლატონს ჩამოეყალიბებინა იდეალური და ამავე დროს უტოპიური სახელმწიფო მოდელი, რომლის პრეცედენტიც ამ თეორიის გაჩენის დღიდან მოყოლებული არ ყოფილა.

ასეთი და ამგვარი მოსაზრებები ჩნდება პლატონის დიალოგთა კითხვისას და ხშირად, არც თუ ისე საფუძველსმოკლებული რეალობის დანახვამდე მივყავართ მათ.

პლატონმა შესანიშნავად იცოდა, თუ რა პოლიტიკური ცვლილებები მიმდინარეობდა მის სამშობლოში და თავის შრომებში ხშირად მიუთითებდა ხოლმე, რა გზებით შეეძლო საბერძნეთს ძველი დიდება დაებრუნებინა. ამასთან, უნდა ვიფიქროთ, რომ თავად პლატონი პოლიტიკურ ბრძოლებში არ იღებდა მონაწილეობას. „ოცდაათ ტირანს“ შორის უმთავრესის – კრიტიასის დამარცხების შემდეგ იგი თავის ქალაქს გაცვალა. თორმეტი წელი აღარ ყოფილა ათენში, ამ ხნის განმავლობაში ბევრს მოგზაურობდა, ხმელთაშუა ზღვის სანაპირო სახელმწიფოებში, კერძოდ, ეგვიპტესა და სირაკუზაში. ეგვიპტეში გაცნო მმართველობის უძველესს და

მისი აზრით, ყველაზე მისაღებ ფორმას, რომლის დანერგვაც სცადა შემდეგ სიცილიაში. ეგვიპტეში მრავალი ბერძენი მოაზროვნე იყო განსწავლული, მათ შორის, პლატონის მონათხრობის თანახმად, ეგვიპტელ ქურუმებს უჩვენებიათ ეგვიპტის, საბერძნეთისა და ატლანტიის შორეულ წარსულთან დაკავშირებული წერილობითი საბუთები.

ატლანტიის შესახებ ცნობები პლატონმა ეგვიპტეში ყოფნიდან თითქმის ორმოცდაათი წლის შემდეგ დაწერა. ჩვენ არ ვიცით, თავად პლატონი თუ გაეცნო ეგვიპტეში ყოფნისას ატლანტისთან დაკავშირებულ საბუთებს, რომელიც, თავის მხრივ, სოლონსაც აჩვენეს. ყოველ შემთხვევაში, მის შრომებში ამის თაობაზე არაფერია ნათქვამი, რაც საეჭვოს ხდის მისი მონათხრობის უტყუარობას. შეიძლება ისეთი ვარაუდიც დაუშვათ, რომ ატლანტიის დაღუპვის საიდუმლო პლატონს ეგვიპტეში გამგზავრებამდე დიდხინით ადრეც სცოდნოდა (1, 1972:16).

დიალოგებში „ტიმეოსსა“ და „კრიტიასზე“ მუშაობისას, პლატონმა აღწერა გარკვეული წეს-წყობილება, თავისებური საისტორიო გამოკვლევის ფორმით: ამგვარი წყობილება სუფევდა ატლანტიდასა და ათენში უდიდესი ზეობის დროს, ათასეულობით წლის წინ.

1. პლატონის დიალოგებში – „ტიმეოსი“ და „კრიტიასი“ – დაცული ცნობები ატლანტიის შესახებ

პლატონი ატლანტიდის სახელმწიფოს შესახებ ცნობებს პირველად დაახლოებით ძვ. წ.-ით 360 წელს დაწერილ თავის დიალოგში – „ტიმეოსი“ – წარმოგვიდგენს (3, 24e-25a), რომელშიც ოთხი მთხრობელია გამოყვანილი: სოკრატე, ტიმეოსი, კრიტიასი და ჰერმოკრატე.

პლატონიც მეორე დიალოგი „კრიტიასი“ ითვლება „ტიმეოსის“ გაგრძელებად. მასში თხრობას კრიტიასი იწყებს შემდეგი სიტყვებით: „ცხრა ათასამდე წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც ჰერაკლეს სვეტების ვაღმა-გამოდმა მცხოვრებთაში ჰქონდათ ერთმანეთში“ (3, 108e-109b). იმ ხანად ორი სახელმწიფო არსებობდა – საბერძნეთი და ატლანტიისი. სხვა ხალხები ერთ-ერთ მათგანს ემორჩილებოდნენ; „ერთ მხარეს ეს ქალაქი უდგა სათავეში, ხოლო მეორეს კუნძულ ატლანტიისს მეფენი წინამდგომობდნენ.“

ამგვარი წყობილების მეშვეობით მათ მიადწიეს

საზოგადოებრივ კეთილდღეობას, სამართლიანობას და მისივე წყალობით ათენს გაუმარჯვნია ისეთ ძლიერ მეტოქესა და მტერზე, როგორც ატლანტისი იყო. ამ ყოველივეს გათვალისწინებით, პლატონი თავის თანამედროვე ათენურ დემოკრატიას მმართველობის უმაღლეს და იდეალურ ფორმად აღარ მიიხსენებდა [2, 1990:125] და მისი პოლიტიკური გემოვნებაც ყოველივე ამის გათვალისწინებით სრულებით გასაგები ხდება.

დაუშვებელია ყურადღება არ გავამახვილოთ იმაზე, რომ ათენასა და ატლანტიდის ისტორიაზე ფილოსოფიურმა რეფერენციამ მიიყვანა პლატონი გარკვეულ იდეებამდე. პლატონის დიალოგში, როგორც დავინახეთ, საუბარი იწყება იმის გამო, რომ გარკვეული წარმოსახვითი სურათი შეგვიქმნას იდეალურ სახელმწიფოზე, როგორც ცოცხალი, არსებული და ქმედითი სტრუქტურის მატარებელ მმართველობაზე; ერთი მხრივ, წარმოდგენილია მმართველობის ათენური მოდელი და მეორე მხრივ კი ატლანტიდა.

1.1. სახელმწიფო წყობილება

როგორც პლატონის დიალოგებიდან ირკვევა, ადამიანებმა დაივიწყეს, როგორი წყობილება იყო ამ სახელმწიფოებში ძველად. მომდევნო თაობებმა მხოლოდ გადმოცემით იცოდნენ თავ-თავიანთი მიწის მფლობელთა სახელები და მათი საქმეები, მაგრამ ამაზეც ბუნდოვანი წარმოდგენა ჰქონდათ, რადგან უწინარეს ყოვლისა, თვითგადარჩენისათვის ბრძოლით იყვნენ დაკავებულნი, ხოლო „გარდამოცემათა და სიძველეთა ძიების სულისკვეთება ქალაქებში მოცალეობასთან ერთად დამკვიდრდა...“ (3, 109c-110b).

ატლანტიდას მართავდნენ მეფენი, რომლებსაც ღვთაებრივი წარმომავლობა ჰქონდათ. მმართველობითი სფერო გამართა თავად ღმერთმა და მისმა შვილებმა. მმართველობის ღვთაებრივი წარმომავლობის იდეა მნიშვნელოვანია პლატონისათვის და ამ აზრს სხვაგანაც ავითარებს.

1.2. მოსახლეობის შესახებ

დიალოგში ვკითხულობთ ატლანტიდის მცხოვრებთა შესახებ: „სხეულის მშვენიერებითა და სხვადასხვაგვარი ქველობით“ ევროპასა და აზიაში სახელგანთქმული ხალხი

ცხოვრობდა. „...მრავალი თაობის მანძილზე, ვიდრე ღვთაებრივი ბუნება კიდევ ემსახურებოდა იყო მათში (იმ მხარეთა ადამიანებში), ისინი კანონთა მორჩილნი იყვნენ და თავიანთ ღვთაებას მოყვარულად ეყვრობოდნენ. რამეთუ ჭეშმარიტი და მართლაც მაღალი გონება ეყვრათ და კრძალვითა და კეთილგონიერებით ეკიდებოდნენ როგორც ხეულებრივს ცხოვრებისეულ შემთხვევითობებს, ისე ერთიმეორეს. ამიტომ ყოველსავე ამაოდ შერაცხავდნენ, თვინიერ სათნოებისა, და თავს არ ევლებოდნენ, რაც ჰქონდათ, აუარება ოქრო და სხვა რამ მოსახვეჭელი, გულგრილად ეყვრათ, თითქოს კირთი ყოფილიყოს. მიწას როდი განერთხმოდნენ ფუფუნებით ზარხოშნი და სიმდიდრით თავდაკარგულნი; არა, ფხიზელი გონების მფლობელთ ნათლად ჰქონდათ შეცნობილი, რომ ეს ყოველივე საერთო გულისხმიერებითა და სათნოებით შეიძინება, ხოლო როდესაც სიმდიდრის გამო მრავალ საზრუნავს იჩენენ და დიდ ფასსაც ადებენ, თვითონვე გარდაიქცევა და წარიწყმდება იგი. ამგვარი თვალსაზრისისადა მათში დაცული ღვთაებრივი ბუნების მეოხებით ისინი წარმატებით ფლობდნენ ყოველსავე, რაიც წერილად აღვსუსხეთ ზემოთ. გარნა, როცა მოკვდავ ბუნებასთან ხშირ-ხშირად და მრავალგზის აღრევის გამო ღვთაების წილი მათში ბოლოს და ბოლოს მიიხანება, ხოლო კაცობრივმა ბუნებამ იმძლავრა, მაშინ წაირყვნენ თავიანთი ჭეშმარიტი ბედნიერების ტვირთის ვერშემძლენი, და ის, ვისაც ამის განსხვავება ძაღუს, მათ ბიწიერ ხალხად მიიხნევდა უკვე. რამეთუ უძვირფასეს სიკეთეთაგან სწორედ ყველაზე მშვენიერნი გაემეტებინათ...“ (3, 120-121b). აქ ის აზრია გამოთქმული, რომ ატლანტიდის ისტორია ორ ნაწილად იყოფა: აღმასვლისა და დაცემის პერიოდებად, რომლებიც მთლიანად მიჰყვება მოსახლეობის სულიერი მდგომარეობის ამსახველ მონაცემებს.

ატლანტიდის სახელმწიფოებრივი კეთილდღეობა, ამ მონაკვეთიდან გამომდინარე, განპირობებულია მოსახლეობის მაღალზნეობრიობითა და მოთხოვნილებათა სხვაგვარი სტრუქტურით. დღევანდელი სამყარო ბევრადაა დამოკიდებული მატერიალურ მოთხოვნილებებზე და სახელმწიფოს პოლიტიკაც მათ მიზანშეწონილ დაკმაყოფილებაზე, ანდა შეზღუდვაზეა ორიენტირებული. ამ კუთხით, მართლაც რომ, უნაკლო სურათს ვხედავთ პლატონთან დაცულ ცნობაში იმის შესახებ, თუ როგორი იდეალური მიმართება შეიძლება არსებობდეს

სახელმწიფოსა და მოსახლეობას შორის მაშინ, როცა ეს უკანასკნელი ხასიათდება შემდეგი თვისებებით:

- „მრავალი თაობის მანიძლზე, ვიდრე ღვთაებრივი ბუნება კიდევ კმასაყოფი იყო მათში!... ისინი კანონთა მორჩილნი იყვნენ და თავიანთ ღვთაებას მოყვარულად ეპყრობოდნენ.“

- „ჭეშმარიტი და მართლაც მაღალი გონება ეპყრათ და კრძაღვითა და კეთილგონიერებით ეკიდებოდნენ როგორც ჩვეულებრივს ცხოვრებისეულ შემთხვევითობებს, ისე ერთიმეორეს.“

- „ყოველსავე ამოდ შერაცხავდნენ, თვინიერ სათნოებისა, და თავს არ ევლებოდნენ, რაც ჰქონდათ, აუარება ოქრო და სხვა რამ მოსახვეჭელი, გულგრილად ეპყრათ, თითქოს კირთი ყოფილიყოს. არა, ფხიზელი გონების მფლობელთ ნათლად ჰქონდათ შეცნობილი, რომ ეს ყოველივე საერთო გულისხმიერებითა და სათნოებით შეიძინება, ამგვარი თვალსაზრისისა და მათში დაცული ღვთაებრივი ბუნების მეოხებით ისინი წარმატებით ფლობდნენ ყოველსავე...“

ხოლო იდეალური სახელმწიფო წყობილება კარგავს თავის სახეს მას შემდეგ, რაც თვისობრივად იცვლება მოსახლეობის ბუნება და პლატონის სიტყვებით, “პიწიერ ხალხად” იქცევა იგი: „გარნა, როცა მოკვდავ ბუნებასთან ხშირ-ხშირად და მრავალგზის აღრევის გამო ღვთაების წილი მათში ბოლოს და ბოლოს მიინაგლა, ხოლო კაცობრივმა ბუნებამ იმძღავრა, მაშინ წაირყვნენ თავიანთი ჭეშმარიტი ბედნიერების ტვირთის ვერ შემძლენი...”

13. სამხედრო სტრუქტურა

რაც შეეხება ატლანტისის სამხედრო სტრუქტურას, მისი მხედრობის შემადგენლობა („როგორც მამაკაცთა, ისე ქაღთა, ამჟამადაც და მომავალშიც ომის შემძღუთა“) რიცხობრივად მუდამ ერთნაირი იყო, ე. ი. „ოცი ათასამდე მებრძოლს მაინც შეიცავდა.“

ათენელთა წინააღმდეგ გამოსალაშქრებლად ატლანტებს მთელი თავიანთი ძალა უნდა შეეკრიბათ.

1 იგულისხმება ატლანდისის მოსახლეობა, თუმცა ვინ იყვნენ ისინი ამაზე აზრთა სხვადასხვაობა არსებობს და ბოლომდე დაუდგენელია.

ატლანტა ლაშქარი სახმელეთო და საზღვაო ძალოვან შედეგებოდა. უზარმაზარ არმიას ათი ათასი წყვილად შესაბამელი და სამოცი ათასი უფრო მსუბუქი ეტლი ჰქონდა. შეჭურვილობას შეადგენდა მშვილდები, შურდულები და აგრეთვე შუბები. საზღვაო ძალთა შემადგენლობაში იყო ათას ორასი ხომალდი ორ ასორმოცი ათასი მეზღვაურითურთ. მთელი არმია შედგებოდა ცხრა კორპუსისგან, რაც უმთავრესი მბრძანებლისადმი დამორჩილებულ ცხრა სამეფოს შეესაბამებოდა.

14. კანონები

უნდა აღინიშნოს უმთავრესი, ატლანტები მუდამ იცავდნენ ერთხელ დადგენილ კანონებს. ორიქალკოსის სვეტზე იყო აღბეჭდილი ეს კანონები და პოსეიდონის ტაძარში ინახებოდა, რათა ყველას შეძლებოდა მისი წაკითხვა. ტაძართან სასამართლო ეწყობოდა ხოლმე და საზოგადო საქმეებთან დაკავშირებითაც იქ ბჭობდნენ. სამსჯავროს დაწყებამდე საკურთხეველზე მსხვერპლს სწირავდნენ და საზეიმო ფიცს დებდნენ, რომ **„სვეტზე აღბეჭდილ კანონთა თანახმად“** გამოიტანდნენ მსჯავროს. მხოლოდ სამსხვერპლო რიტუალის შემდეგ, შეუდგებოდნენ ბჭობასა და საბოლოო გადაწყვეტილებას იღებდნენ ღამით, მხოლოდ მეორე დღეს წერდნენ განაჩენს ოქროს დაფაზე და ამასაც ტაძარში ტოვებდნენ მსხვერპლად.

კანონი მეფეებს უკრძალავდა ერთიმეორის წინააღმდეგ მიემართათ იარაღი და ავალებდა მიშველებოდნენ ერთმანეთს. *„...წინაპართა მსგავსად, ისინიც ერთობლივ დებულობდნენ გადაწყვეტილებას ომისა თუ სხვა ღონისძიებათა გამო, ამასთან, უმაღლესი ხელმძღვანელობა ატლასის გვარს ჰქონდა მინდობილი. მეფეს არ ხელეწიფებოდა სიკვდილი მიესაჯა რომელიმე სახლეულისთვის, თუკი ათთა მეფეთაგან ნახევარზე მეტი ერთი აზრისა არ იქნებოდა ამ საკითხის გამო.“* (3, 120d).

2. პლატონის იდეალური სახელმწიფო (დიאלოგ „სახელმწიფოს“ მიხედვით)

პლატონის მიერ აღწერილ სახელმწიფოს იდეალურს უწოდებენ. ამგვარ ეპითეტს რამდენიმე და ამავე დროს, ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებული მნიშვნელობა აქვს:

(1) იდეალური ნიშნავს საუკეთესოს. სრულყოფილ სახელმწიფოს ყველა რეალურად თუ შესაძლო არსებულ

სახელმწიფოთა შორის;

(2) თავისთავად, როგორც იდეალური სახელმწიფოს აღწერა, წარმოადგენს პლატონის ჩანაფიქრის გადმოცემას, რაც არის მმართველობის წარმოსახვით მოდელზე მხოლოდ და მხოლოდ აბსტრაქცია.

(3) რაც არ უნდა ჩავთვალოთ, რომ პლატონმა ისარგებლა უძველესი სახელმწიფო წყობილების – ატლანტიდის მაგალითით, რათა მისულიყო ამგვარი უტოპიური სახელმწიფო მოდელის შექმნამდე, მაინც არ უნდა დაგვაეიწყდეს მისი მოძღვრების იდეალისტური მხარე, ის, რომ მისთვის ესაა სახელმწიფოს “იდეალური” (1) იდეა. იდეა კი გულისხმობს თავის თავში საუკეთესოდ არსებობის წესს.

2.1. საზოგადოების ფენებად დაყოფა

ბერძენი ფილოსოფოსის პლატონის დიალოგში “სახელმწიფო” განვითარებულია შეხედულებები იდეალური სახელმწიფოს შესახებ (3, 369c–372d). მისი მოსახლეობა სულის ანალოგიით სამ სხვადასხვა წოდებადაა დაყოფილი:

პირველი, დაბალი კლასი მოიცავს “ხალხს”, რომელიც “მიწათმოქმედთა და ხელოსანთაგან” შედგება. მათვე ემატებიან ვაჭრებიც;

მეორე წოდებას განეკუთვნებიან მეომარი “მცველები” და სახელმწიფო საქმეთა გამრიგე “მოხელენი”;

მესამეს შეადგენს მმართველ ფილოსოფოსთა ფენა.

მმართველ კლასს შეესაბამება სულის გონივრული საწყისი, მეომართა კლასს სულის აფექტური ნაწილი, ხოლო უმდაბლეს კლასს სულის ის საწყისი, რომელიც ხორციელ გრძნობებსა და მდაბალ ინსტინქტებს განასახიერებს.

იზომორფიზმი ატლანტიდის კონტურებსა და პლატონის მოძღვრების იდეალისტურ ასპექტებს შორის უდავოდ არსებობს (2, 1990:156).

3. აზრთა სხვადასხვაობა პლატონის დიალოგებში – „ტიმოისი“ და „კრიტიასი“ – დაცული ცნობების შესახებ

სავარაუდოდ, პლატონს მართლაც ჰქონდა ხელთ გარკვეული ცნობები და ისინი დაუდვია თავის მონათხრობს საფუძვლად. საფიქრებელია, რომ ეს უძველესი ეგვიპტური ჩანაწერები ყოფილიყო (1, 1972:47).

თუ ვავიხსენებთ კრიტიასის სიტყვებს თავად

დიალოგიდან: „ეს ჩანაწერები ჰქონდა პაპაჩემს და მეც შემომრჩა დღემდე“.

კომენტატორთა უმრავლესობა ხშირად უყურადღებოდ ტოვებდა ატლანტისის პლატონისეულ აღწერას, ამ ამბავს ფილოსოფოსის მიერ მოთხრობილი თემის ფონად მიიხნევენ.

მაგრამ არიან მკვლევარნი, რომელთაც სწამთ პლატონის ნათქვამი, მათი აზრით, პლატონს ფიქტიური ატლანტისის წარმოსახვითი სურათი კი არ შეუთხზავს, არამედ სხვა წყაროებიდან ნასესხები აღწერილობანი დაუშუშავებია ლიტერატურულად.

არის მოსაზრებაც, რომ პლატონს ტიმეოსის ნაწარმოები შეუსყიდა და ავტორს ასი მნა გადაუხდა; ასევე არის ვერსია, რომ ავტორს ფილოლოგოს კროტონელის შრომები ჩაუვარდა ხელთ და იქიდან ამოკრიფა ასტრონომიის დარგში ცნობები.

იმ შემთხვევაშიც კი, პლატონს თავის მხრივ, რომ არაფერი დაემატებინა და ზუსტად გადმოეცა ყოველივე, რაც კი ატლანტისის შესახებ იცოდა, მისი მონათხრობი შესაძლოა მოგონილი ამბავი გამოდგარიყო, მანამდე შეთხზული, ვიდრე მას პლატონი და სოლონი გაეცნობოდნენ (1, 1972:18-20).

კომენტატორთა მეორე ჯგუფს ისინი მიეკუთვნებიან, რომლებსაც პლატონის მონათხრობი თავიდან ბოლომდე უტყუარ ამბად მიაჩნია. უნდა აღინიშნოს, რომ რაც უფრო გადის დრო, მით უფრო მეტი ფაქტობრივი მასალა ჩნდება, რაც დამატებითი არგუმენტებით ამყარებს ამ უკანასკნელთა პოზიციას იმის შესახებ, რომ ატლანტისის ცივილიზაცია რეალურად ნამდვილად არსებობდა შორეულ წარსულში.

პლატონის პირველი ოპონენტი, როგორც ჩანს, მისივე მოწაფე არისტოტელე უნდა ყოფილიყო. მან მასწავლებლის სიცოცხლეშივე განაცხადა, რომ დაღუპული კონტიტენტის მთელი ამბავი მას თავიდანვე შეუთხზავს, რათა მის ფონზე უფრო მოხერხებულად ექადაგა თავისი პოლიტიკური და ფილოსოფიური შეხედულებები, ამდენად, მისი ბრალდებაპირდაპირ მიმართულია პლატონის თეორიის სრული სიცრუის წარმოსახვად, უფრო მეტიც, არისტოტელეს თანახმად, პლატონს ბოროტად გამოუყენებია თავისი ნათესავისა და მეგობრის – კრიტიასის სახელი, რომლის პირითაც მოგვითხრობს მთელს ამ ამბავს და ასევე, მას უსარგებლია „შვიდთა ბრძენთაგან ბრძენთა ბრძენის“ სოლონის ავტორიტეტითაც. როგორც არ უნდა იყოს, პლატონი

ნამდვილად უნდა ეოფილიყო შთაგონებული ატლანტიდაზე არსებული მითით იმისათვის, რომ იდეალური სახელმწიფო მოდელი შეექმნა.

ლიტერატურა

References:

1. I. Zaidleri, atlantisi, Tbilisi, „nakaduli“, 1972.
2. Д. В. Панченко, Платон и Атлантида, Ленинград, "Наука", 1990.
3. Платон, Сочинения в трех томах, том 3, часть 1, Москва, «мысль», 1971.

Natia Kenchiashvili

From myth of Atlantis to Plato's ideal state

Summary

As we know, political philosophy is the study of politics, liberty, rights, laws and also political theories and systems, ideal or utopian models of state. For example, very important thing is what ancient greek philosopher plato said in his theory about ideal state. Our aim is to show his political views, way towards this and background his theory.

However we can discuss according to Plato's dialogues. We try to realise different view about what notification we know from his three dialogues: **'Timaeus'**, **'Critias'** and **'The State'**. Plato as a great thinker had many interests and one of them was state with its structural-institutional system. Exactly this is the result why he has created theory of an ideal state.

We examined: Notifications about Atlantida's by **'Timaeus'** and **'Critias'**; State system; About population; Military structure; Laws; Plato's 'Ideal state' by dialogue **'The State'**; Classes of society; Varieties of reflections about notifications on Atlantida's.

Main questions and statements are:

✓ Was or not it only an utopian state? Or was it prototype for plato's utopian state? As we are estimating at that moment – 'utopian state' – because practicable precedent we don't know. His theory never has become real.

✓ Plato has some information about a legendary Atlantis, about its government, population, and ruler. All what he had known of Atlantidas' myth was an inspiration for his theory of ideal state.

✓ There are the notification about an ancient world and its state system. We don't know clearly what was real, but we can imagine

how different anticity it was.

There're no an exhaustive answers on this questions and problems, but there're some reasons to state our opinion.

Keywords: Plato, 'ideal state'

Reviewer: Professor Revaz Gordeziani, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ნათია კენჩიაშვილი

От мифа об Атлантиде до «идеального государства» Платона

Резюме

Как известно, Политическая философия изучает идеи, относящиеся к политике, сущности политической действительности, взаимоотношения между личностью, обществом и государственной властью и разрабатывает различные идеальные или утопические модели. Нам чрезвычайно интересна политическая утопия Платона, которую мы будем представлять с другой стороны - его сведения об Атлантиде по отношению с Идеальным государством.

Платон, как великий философ интересовался не только другими философскими проблемами, но и политизированными.

Мы будем исследовать три диалога Платона: «Тимей», «Критий» и «Государство».

Все сведения об Атлантиде содержатся у Платона в двух диалогах: «Тимей» и «Критий», который считается продолжением «Тимейя», а политическая утопия Платона рассказана в трактате «Государство».

Наша цель, показать, что информация об Атлантиде была фоном и вдохновением для того, чтобы Платон смог выдумать такую идеальную государственный модель.

Мы обсуждали: Понятие об Атлантиде (диалоги «Тимей» и «Критий»); Государственное управление; О населении; Военная структура; Законы; Политическая утопия Платона (диалог «Государство»); Социальные статусы в обществе; Разногласие и понятие об Атлантиде.

Основные вопросы и проблемы нашей темы:

✓ Была ли Атлантида только утопическим государством? Или она была образцом и прототипом для создания политической утопии Платона?

✓ Было ли какое-либо государство такого же типа, в незапамятные времена?

✓ Платон знал легенду об Атлантиде, о ее власти, управлении, о законах, военной структуре и жителях, и может именно на этом основании Платон начал думать об «идеальном государстве» Это не только предположение, а тщательный вариант осязаемости.

Ключевые слова: Платон, «идеальное государство».

Рецензент: Профессор Реваз Гордезиани. Тбилисский государственный университет им. Ив.Джавахишвили

მ ბ მ ნ მ მ ი ბ ბ

Nino Kobaidze, Eka Nadareishvili

Performance management in educational institutions

Keywords: performance management, educational institutions, service performance, educational management.

Performance quality in the business management is evaluated by different approaches depended on the main goals and objectives of the company. Performance management can take place in all aspects involved in the different operation such as: value chain performance, human recourse performance, supply chain performance, distribution performance, CRM performance, manufacturing performance and so on. The study of performance management defines the overall operations performance detailed in various activities. One of the key tools is HPW (high performance work place) which defines “high communication management, high involvement systems, transformed workplaces, flexible production systems and high performance work systems” (Wood, 1999, p. 391) Additionally there are some couple of features distinguished in HPW related to correlation lines between work place and subordinates.

1. The first factor that is considerable for high performance work place is that employees are involved deeply in decision making process, also taking some actions independently and giving useful suggestions to the management for improving performance.
2. The second factor distinguished in the HPW is that workers are facing multi functional tasks and fitting to various circumstances it requires in order to improve the quality of the performance. Employees can't focus on the narrow task while they are considered as trusted and valuable assets in the company.

Performance management defines the planning, implementing and controlling of each individual activities involved into the operation where the managers ensure all employee's activities and outputs are matching with the organization's goals. Performance management's main role in the business is to gain and keep competitive advantage. As relevant sources approve organizations try to manage the performance of each employee, team and process and even of the organization itself. (Mcnamara, 1986, p. 62) The performance management system refers three parts: presenting performance, evaluate performance, feeding back performance information.

In order to figure out the complete definition of performance management, there is need to specify an organizational model of performance management.

First of all the management has to identify individual attributes that can be considered as primary sources of effective performance that lead to individual behavior and resulted in final objective outcomes.

Secondly, to explore another issues related to performance management requires the selection of right strategies. Performance planning and evaluation system helps the management to measure the quality of each individual who directly create the value of performance management. Situational constraints are additional important parts of performance management model. For instance: team work and norms, corporate culture, economic circumstances. (Burton E. Swanson, 1997)

The current situation shows that nowadays businesses address performance management but still there is some misunderstanding between internal and external parties of the organization. The reason can be lack of experience or knowledge of using performance management model effectively. First of all business must have very precise purpose of performance management. To analyzing what the business aims through its performance management, there is need to structure the model efficiently, such as: strategic purpose, administrative purpose and development purpose. (R.A. Noe, 2011)

The first issue as considered strategic purpose defines how effectively the management links the employees' activities with the organization's goal. It is very common when the correlation line isn't straightforward between the workforce and the corporate vision.

The second crucial factor that is also tightly related issue of the performance management model is administrative purpose where the administrative decision is made on the performance management information, such as: staff promotion, pay raise, employee retention/termination, recognition of individual performance, hire/fire, training and many other activities related to staff comfort with the business perspective.

The last and the most important part of the performance management model is development purpose. To analyzing and evaluating some activities within the organization or out of the company has to be linked to constant monitoring process in order to find the root of problems (if some problems arise) and improve and develop the employee's capabilities rather than ignore and suspension.

In addition, the main purpose of researching some information about the performance management is to apply better methods in the

organization to keep competitive advantage in the market. As it has been mentioned above performance management can take place in all types of businesses included educational field. The main focus of this article is how to improve performance management in the educational institutions in the 21st century, while we're facing more mixture of educational buildings such as public and private sector. HPW in the educational building concerns to employees' activities, students' attitudes and behavior, and all relative parties that are involved in the value chain of teaching processes. Generally, In order to improve performance management in the business, it is important to define who is sender and who is receiver, where the communication starts and where it finishes. Additionally management differentiate all activities on different levels, identifies where the improvement has to take place and where some changes need to be done. Therefore, educational businesses have to plan appropriately who is their focus group and what are the main tools for improving operations. As it happens in other businesses, schools, universities and institutes have to deliver effective services along with customer satisfaction. It is even important if there are private schools and educational institutions surrounded by numerous competitors. HPW must be created as for teachers and lecturers, administrative staff and other personnel as for students and pupils too. But in the same time performance management in the educational institutions can be considered one of the discussable subjects, since the fact that there is the most questionable part needs to be answered. Who is the customer for the educational institutions? Is it student who actually has to accept the service, or is it parents who potentially pay for the services (in the most occasions) or is it employer who is going to hire the students for their companies. If the students are taken as their customers, then the measurement has to be done for students' performance. But if we focus on the parents, as potential buyers of our service, then it's better to pay attention to consumer behavior's preferences in times of pricing strategy and loyal relationship for increasing their satisfaction. However if the segment group of educational building is arisen employers, it would be even better to enlarge the contacts and external relationships public relation performance, brand management performance, marketing management performance and so on. Though it is not only clients who have to be reviewed for improving the performance management but the style of the organizations and structures are also crucial part of the future development.

Furthermore, if we get back to the main topic which refers to educational institutions and performance management in educational buildings, it is necessary to measure the performance of the client. In this case there is brought the example of student's performance. Determinants

of students' performance have been the subject of ongoing debate among educators, academics, and policy makers. There have been many studies that sought to examine this issue and their findings point out to hard work, previous schooling, parents' education, family income and self motivation as factors that have a significant effect on the students GPA. Most of those studies have focused on students' performance in the U.S. and Europe. However, since cultural differences may play a role in shaping the factors that affect students' performance. To guide school and district decision making, the International Center has created the Efficiency and Effectiveness Framework. The E/E Framework compares the efficiency (cost) and effectiveness (student performance) of a wide variety of tools, strategies, professional development, organizational configurations, and procedural decisions schools make.

The first phase defines efficiency drive. Main idea is to search and analyze the competitive advantage compared to public sector through improving performance management. Therefore private educational institutions must pay attention to the value of money and effectiveness in the same time. The key criteria to make some changes in performance management are effectiveness, efficiency and inexpensiveness.

The second phase in the performance management brings the ideas about “downsizing and decentralization” the decrease of the size of the public sector; the establishment of “flat” organizations planned to assure greater flexibility to needs; privatization and the introduction of market mechanisms; and the shift from “management by hierarchy” to management by contract. These thoughts are general within both the public and private sectors, where the standard theme is the progressive failure of strategic effectiveness operational flexibility of large scale businesses. In effect, the key word of this second phase is “negotiation.”

Third phase define the main concept about the superiority. The major focus is on searching excellence. Neither the authoritative leadership style of the first new performance management, nor the bringing new market mechanisms, but it concerns effectiveness in confronting and adapting to uncertain and unstable environments. With respect to a “hard” managerial attitude, a “soft” approach, such as the values and organizational culture, is much preferred. (Bolman and Deal, 1991).

Forth phase distinguish Ferlie and others (1996) public service orientation, where the main attention is taken to community service.

The older leadership style “command and control” used in mostly public sector isn't acceptable in performance management at all, since the relationship between the various levels is ineffective due to long gap amongst the subordinates and management. Additionally, communication

tool plays an important role in performance management. As culture incorporates significantly in performance management as communication level can be the key part of the business success. As we refer educational businesses, it'll be helpful to define the student's performance.

Additionally, performance also measures some criteria. Strategic correlation with performance systems must meet the organization's goals, strategy and culture. (Robert S. Kaplan and David P. Norton, 1996) Each individual organization has its specific focus on different tasks. For example: If the educational institutions main target is to be distinguished by its superior quality of teaching system, then performance management must pay attention to search and retain professionals for satisfying their customers. However if some universities major task is offering high variety of alternatives in different faculties, then management needs to gain multi knowledge employees with superior performance. In a word, performance measures the criteria in which perspective the business wants to keep competitive advantage.

In the process of employees' participation managers can use tell-and sell or tell and listen approach where the individuals' satisfaction is more increased even if the discussion refer to their weak spots. In order to achieve the best result out of the discussion with the employees, management needs to understand to recognize the performance through praise and they must try to minimize the criticism. Even though the debate generally has to focus on feedback on behavior or result rather than a person. Conversely, all management has to take into account that each employee is different from another according to their personal characteristic. Therefore the managers must realize to use different approach to each individual. For instance, organization identifies four types of employees such as: solid performers, misdirected efforts, underutilizes and deadwood. (Employment, July 1, 1989) Among all employees the management is very careful to marginal individuals who perform minimum level due to lack of ability or motivation.

The last issues that is crucial part of the performance management refers to implement the system of legal guidelines. It defines the discrimination forbiddances among the employees according to their gender, races, age and other factors related to demographic segmentation.

Conclusively the performance management matters in all businesses for further development that has to be applied in all areas of the company. Therefore educational institutions aren't exception that has to use performance management in their value chain processes. In times of dynamic environment influenced by internal or external changes organizations need to chase up the following reforms through performance

management. Otherwise business will fail in competitive market where the aggressive rivals and new entrants take place in 21st century's global market.

Works cited:

1. Wood, 1999, p. 391
2. McNamara, 1986, p. 62
3. Burton E. Swanson, 1997
4. R.A. Noe, 2011
5. Bolman and Deal, 1991.
6. Robert S. Kaplan and David P.Norton, 1996
7. (Employment, July 1, 1989)

ნინო კობაიძე, ეკა ნადარეიშვილი
პერფორმენსის გაუმჯობესება საგანმანათლებლო
ორგანიზაციებში

რეზიუმე

პერფორმენსის მართვა ნებისმიერი ტიპის ორგანიზაციაში წარმოადგენს იმ აუცილებლობას რაც ეხმარება კონკურენტუნარიანობის შენარჩუნებას ბაზარზე. პერფორმენსის მმართველობა კომპანიის სხვადასხვა ასპექტში შეიძლება იყოს გათვალისწინებული, როგორც არის მომსახურების პერფორმენსი, ხარისხის, განათლების, და ა. შ.

სტატიაში განხილულია პერფორმენსის გაუმჯობესების ის მეთოდები რომლებიც ხელსაყრელი იქნება განათლების მენეჯმენტში არსებული პრობლემების გადაჭრისთვის. იმისთვის რომ კომპანიამ გაზარდოს პროდუქტის და სერვისის ხარისხი აუცილებელია მუდმივი ცვლილებების შეტანა ბაზრის მოთხოვნის შესაბამისად. ხოლო ცვლილებების შეტანა უნდა მოხდეს პერფორმენსის გაუმჯობესებით.

საკვანძო სიტყვები: პროდუქტიულობისა და ხარისხის მართვა, საგანმანათლებლო დაწესებულებები, მომსახურების გაწევა, საგანმანათლებლო მენეჯმენტი

რეცენზენტი: პროფესორი დინა ასლამაზიშვილი,
ქართულ ამერიკული უნივერსიტეტი, ბიზნეს სკოლა.

ნინო კობაიძე, ეკა ნადარიშვილი
Управление деятельностью (перформанс менеджмент) в образовательных организациях

Резюме

Управление деятельностью и производительностью организации – это неотъемлемая часть организационного развития, включенного в операционные цепочки приращения стоимости. К каждой отдельной части операций должно быть применено управление производительностью, чтобы сохранять и развивать конкурентное преимущество в условиях глобальности современного рынка. Несмотря на различия в природе организаций, управление деятельностью отчетливо влияет на их успешность. Потому образовательные учреждения не являются исключением в погоне за тщательной разработкой системы управления деятельностью и производительностью, так как это помогает им повышать качество образовательных услуг в своей сфере.

Более того, образовательный менеджмент – это сложная система, в которой проявляется размытость таких основных бизнес концептов как природа клиентов, направленность образовательных услуг, перемешивание образовательных стандартов и методов повышения конкурентного преимущества. Все это ведет к особой необходимости использования перформанс менеджмента (управления деятельностью и производительностью) в образовательных организациях.

Ключевые слова: управление производительностью и качеством, образовательные учреждения, сервис деятельность, образовательный менеджмент.

Рецензент: Профессор Дина Асламазишвили,
Грузинско-Американский Университет, Бизнес Школа

**გენადი იაშვილი, თინათინ იაშვილი,
თამარ ბაჩილავა
საერთაშორისო ბიზნესის მართვის ამოცანები**

ცნობილია, რომ საერთაშორისო ბიზნესის მართვის ამოცანები ძალიან განსხვავდებიან ქვეყანაში ბიზნესის მართვისაგან. ყველაზე ფუნდამენტალურ დონეზე განსხვავებები წარმოადგენენ იმ მარტივი ფაქტის შედეგს, რომ ქვეყნები ერთმანეთს არ გვანან. ისინი განსხვავდებიან ეროვნული კულტურების, პოლიტიკური მოწყობის, ეკონომიკური და სამართლებრივი სისტემების, ეკონომიკური განვითარების დონეების მიხედვით. მიუხედავად ბაზრებისა და წარმოების გლობალიზაციისადმი ტენდენციებისა, ამ განსხვავებებიდან მრავალი საკმაოდ დრმა და მყარია.

ქვეყნებს შორის განსხვავებები მოითხოვენ სხვადასხვა მიდგომებს საერთაშორისო საქმიანი ოპერაციების განხორციელებისადმი. პროდუქტის პოპულარიზაცია ბრაზილიაში შეიძლება მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდეს იგივე მოლვაწეობისაგან გერმანიაში; ამერიკელ მენეჯერებს მოეთხოვებათ სხვა უნარ-ჩვევები ჩინელი პერსონალის მართვისას; სახელმწიფო ორგანიზაციებთან და ჩინოვნიკებთან მჭიდრო ურთიერთობები შეიძლება ძალიან მნიშვნელოვანი იყოს მექსიკაში და ნაკლებ მნიშვნელოვანი დიდ ბრიტანეთში; საქმიანმა სტრატეგიამ, რომელიც წარმატებით იყო რეალიზებული კანადაში, შეიძლება ვერ გაამართლოს სამხრეთ კორეაში და ასე შემდეგ. საერთაშორისო მენეჯერები არა მარტო მგრძნობიარენი (სენსიტიურები) უნდა იყვნენ ამ განსხვავებების მიმართ, არამედ უნდა იყვნებდნენ კიდევ მათ მმართველობით პრაქტიკაში. საერთაშორისო ბიზნესი ქვეყნის შიდა ბიზნესისაგან განსხვავდება გადასაწყვეტი ამოცანების გაცილებით მეტი სირთულით. იმ პრობლემების გარდა, რომლებიც სახელმწიფოებს შორის კულტურული და ინსტიტუციონალური განსხვავებების შედეგს წარმოადგენენ, საერთაშორისო მენეჯერი ეჯახება პრინციპულად განსხვავებულ პრობლემებს, რომლებიც არ არსებობენ ქვეყნის შიდა ბიზნესისათვის:

- რომელ ეროვნულ ბაზრებზეა სასურველი შესვლა და რომელი ბაზრებისათვისაა სასურველი თავის არიდება მაღალი ან მეტისმეტი რისკების გამო?

- ღირს თუ არა ფირმის პროდუქციის ექსპორტი საზღვარგარეთ თუ უმჯობესია პროდუქტის წარმოება ლიცენზიით ამ ქვეყანაში?

- არჩეული ქვეყნის ბაზარზე მუშაობისათვის ტრანსნაციონალიზაციის რომელი ფორმა ავირჩიოთ - მზა საზღვარგარეთული ბიზნესის შექმნა, ადგილობრივ ფირმასთან ერთობლივი საწარმოს შექმნა, საკუთარი ქვედანაყოფისა თუ ფილიალის “ნულიდან” დაფუძნება.

- ღირს თუ არა საზღვარგარეთელი ინვესტორებისათვის აქციების საჯარო შეთავაზება, თუკი ეს დაკავშირებულია მაქსიმალურ მოვალეობებთან კორპორატიული მართვის, ანგარიშგებისა და ინფორმაციის გახსნილობის სფეროში?

- რომელი მმართველობითი ტექნოლოგიები გამოვიყენოთ სხვადასხვა ქვეყანაში?

- რომელია საუკეთესო გზა გლობალურად განცალკევებული სამრეწველო საწარმოების კოორდინაციისაკენ და როგორ ვმართოთ ისინი?

- ეთიკურია თუ არა სხვადასხვა ქვეყნებში მოქმედზე უფრო დაბალი შრომითი და ეკოლოგიური სტანდარტების დაცვა?

საერთაშორისო მენეჯერის მიერ მიღებულ მმართველობით გადაწყვეტილებებს მიეკუთვნება:

- საქმიანი ოპერაციების წარმოებისათვის ეროვნული ბაზრების, ქვეყნის შიგნით ტერიტორიების შეფასება და არჩევა;

- ადეკვატური საერთაშორისო ოპერაციების არჩევა, რაც საშუალებას იძლევა მივალწიოთ დასახულ მიზანს, ამ ოპერაციების ჩატარების მასშტაბებსა და ვადებს;

- სტრატეგიული ინვესტორის მოზიდვის აუცილებლობის შეფასება;

- ბიზნესის განვითარებისათვის საგარეო, მათ შორის საზღვარგარეთიდან დაფინანსების წყაროების ძიება;

- საზღვარგარეთული პარტნიორის არჩევა, პარტნიორთან მოლაპარაკებებისათვის სტრატეგიისა და ტაქტიკის მომზადება;

- IPO-ს მიზანშეწონილობის, ვადებისა და მასშტაბების შეფასება საზღვარგარეთულ და ქართულ საფონდო არეალზე (ტერიტორიებზე);

- წარმოებული საერთაშორისო ოპერაციებისა და პროექტების ეფექტურობის შეფასება, პრობლემებისა და რისკების გამოვლენა;

- მართვის ეფექტური სტრუქტურების აგება;

- ეროვნული მენეჯერების, სპეციალისტებისა და მუშა კადრების შერჩევა და გადამზადება.

საერთაშორისო საქმიანი ოპერაციების განხორციელება მოითხოვს საერთაშორისო ვაჭრობისა და ინვესტიციებისათვის სახელმწიფოებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ დადგენილი წესებისა და ნორმების ცოდნას. საერთაშორისო საქმიანი ოპერაციები გულისხმობენ იმ სახელმწიფოს, რომელშიც მდებარეობს ფირმა, ეროვნული ვალუტის საზღვარგარეთულ ვალუტაში (და პირიქით) კონვერტაციის აუცილებლობას. ვინაიდან ვალუტების გაცვლის კურსები მიდრეკილია რყევებისადმი, ამიტომ საერთაშორისო მენეჯერებმა უნდა დაამუშაონ სავალუტო-საფინანსო პოლიტიკა, რომელიც არა მარტო ამ რყევებისაგან მიყენებული ზარალის თავიდან აცილების საშუალებას მოგვცემს, არამედ გარკვეულ მოგებასაც მიგვაღებინებს.

ამგვარად, საერთაშორისო ბიზნესის მართვა, ანუ საერთაშორისო მენეჯმენტი განსხვავდება ქვეყნის, ანუ ნაციონალური (ეროვნული) მენეჯმენტისაგან თუნდაც ოთხი მიზეზით: 1) არსებობენ განსხვავებები ქვეყნებს შორის; 2) იმ პრობლემების დიაპაზონი, რომელსაც შეიძლება შეეჩხოს საერთაშორისო მენეჯერი, უფრო ფართოა, ხოლო პრობლემები კი უფრო რთული, ვიდრე ეროვნული, ქვეყნის შიდა ბიზნესი და მისი პრობლემებია; 3) საერთაშორისო ბიზნესი ხორციელდება საერთაშორისო ვაჭრობისა და საზღვარგარეთული ინვესტიციების სფეროში ეროვნული კანონმდებლობის ნორმების მოთხოვნების გათვალისწინებით და 4) საერთაშორისო საქმიანი ოპერაციების მსვლელობისას ხორციელდება სავალუტო გარიგებები.

“საერთაშორისო მენეჯმენტის” ამოცანაა მმართველობითი ურთიერთობების განხორციელება ორგანიზაციებში, რომლებიც ახორციელებენ საერთაშორისო საქმიან ოპერაციებს. ასეთი ორგანიზაციების რიცხვს ეკუთვნის უპირველეს ყოვლისა, მრავალეროვნული და ტრანსნაციონალური კომპანიები, საერთაშორისო ალიანსები, მცირე და საშუალო საწარმოების კოოპერატივები და ქსელები, და ასე შემდეგ, და აგრეთვე საწარმოები და ორგანიზაციები, რომლებიც ასე თუ ისე

ჩართულები არიან საერთაშორისო ეკონომიკური და მმართველობითი ურთიერთობების ორბიტაში. საერთაშორისო მენეჯმენტის სხვადასხვა ასპექტებთან უხდებიათ შეხება იმ ქართული საწარმოების ხელმძღვანელებსა და მუშაკებს, რომლებიც თავიანთი საკუთრების სტრუქტურით, მასშტაბებით, მოქმედების სფეროებითა და ტერიტორიებით არ არიან საერთაშორისოები, მაგრამ კონკურენციას უწევენ საზღვარგარეთულ კომპანიებს სამამულო ბაზარზე.

საერთაშორისო მენეჯმენტის მეთოდოლოგიურ საფუძვლად უნდა ჩაითვალოს შედარებითი მენეჯმენტი, რადგანაც საზღვარგარეთული ინვესტიციების მოზიდვის, საზღვარგარეთული ქვედანაყოფებისა და ფილიალების განთავსების ქვეყნების არჩევანის, საერთაშორისო სტრატეგიული აღიანსებისა და ერთობლივი საწარმოების შექმნის საკითხები, ანუ მრავალი რამ იქიდან, რაც შედის საერთაშორისო მენეჯერის მმართველობითი გადაწყვეტილებების ჩამონათვალში, მოითხოვს კულტურული და ინსტიტუცონალური განსხვავებების გათვალისწინებას, მენეჯმენტის სხვადასხვა სტილების დაპირისპირებასა და “შეპირისპირებას”.

- მოცემული ნაშრომის მიზანია: საერთაშორისო ბიზნესის მართვის ამოცანების დასმა და ასევე მართვის სხვადასხვა ფუნქციების განხილვა.

აღსანიშნავია, რომ ამ საკითხების ათვისების შემდეგ შესაძლებელია:

- საერთაშორისო საწარმოში მართვის სხვადასხვა ფუნქციების განხორციელების თავისებურებების გამოვლენა;

- ამა თუ იმ საერთაშორისო საქმიანი ოპერაციის განხორციელების შესაძლებლობის შეფასება მისი შინაარსის, სამართლებრივი რეგულირების, ეკონომიკური მიზანშეწონილობისა და კომერციული ეფექტურობის თვალსაზრისით;

- საერთაშორისო ინვესტირებასთან დაკავშირებული რისკების შეფასება და მათი შემცირების საშუალებების შემოთავაზება;

- საერთაშორისო საწარმოების მენეჯერებთან და თანამშრომლებთან, მიმწოდებლებთან და მომხმარებლებთან, საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და სახელმწიფო ორგანოების თანამშრომლებთან ეფექტური ურთიერთქმედება მენეჯმენტის მოღვაწეებსა და ეროვნულ საქმიან კულტურებში

განსხვავებების გათვალისწინებით. დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას:

გლობალიზაცია ნიშნავს გადასვლას უფრო მეტად ინტეგრირებულ და ურთიერთდამოკიდებულ მსოფლიო ეკონომიკაზე. მის სხვადასხვა ასპექტებს უნდა მივაკუთვნოთ ბაზრების გლობალიზაცია და წარმოების (საქონლის) გლობალიზაცია. მეოცე – ოცდამეერთე საუკუნეების მიჯნაზე გლობალიზაციის ზრდისათვის საკვანძო აღმოჩნდა ორი ფაქტორი: 1) ბარიერების დაწვევა საერთაშორისო ვაჭრობისა და საზღვარგარეთული ინვესტიციებისათვის და 2) ტექნოლოგიური ცვლილებები – უპირველეს ყოვლისა, საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების, გამოთვლითი ტექნიკისა და ტრანსპორტის უპრეცედენტო განვითარება. გლობალური ეკონომიკის მამოძრავებელ ძალას წარმოადგენს პირდაპირი საზღვარგარეთული ინვესტირება. საინვესტიციო ნაკადების ზრდა ხაზს უსვამს საერთაშორისო კომპანიების როლს როგორც მრეწველობის მხრივ განვითარებულ, ასევე განვითარებად ქვეყნებში. დიდება საერთაშორისო კომპანიების რიცხვი ქართულ ეკონომიკაში, სულ უფრო მეტი საზღვარგარეთული ინვესტორი დებს სახსრებს ქართულ საწარმოებში.

ქართულ გლობალურ ეკონომიკაში აქტიური ჩართვის უმნიშვნელოვანეს გამოვლინებას უნდა წარმოადგენდეს ქართულ ბიზნესის საზღვარგარეთული ექსპანსია, რომელიც მოწმობს მის საერთაშორისო კონკურენტუნარიანობას, რაც მთლიანობაში მისი ეროვნული კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას შეუწყობს ხელს. სულ უფრო მეტი ქართულ კომპანია აცხადებს თავიანთი განზრახვის შესახებ, გახდნენ გლობალურები და რეალურ ნაბიჯებს დგამენ ამ მიმართულებით, იძენენ რა ახალ აქტივებს საზღვარგარეთ.

საერთაშორისო ბიზნესის ეფექტური მართვა არაჩვეულებრივად მნიშვნელოვანი ფაქტორია გლობალური კონკურენციის პირობებში.

ლიტერატურა

References:

1. moxseneba msfolio investiciebis Sesaxeb, m.: mTeli msfolio, 2004;
2. pastei m., grifini r. saerTaSoriso biznesi. meoTxe gamocema, spb.: piteri, 2006;

3. diskusiebi globalizaciis sakiTxebis Sesaxeb samecniero publikaciebis popularizaciis saerTaSoriso konsorciumis saitze (International Consortium for the Advanement of Academic Publication)

<http://globalization.icaap.org/index.php>.

3. kvleviT centris masalebi globalizaciis Sesaxeb kaliforniisuniversitetis saxelmwifo marTvis skolis saitze, los-anJelesi (The School of Public Affears, UCLA)<http://www.spspr.ucla.edu/cgpr/wpaperspage.htm>.

Genadi Iashvili, Tinatin Iashvili, Tamar Bachilava Objectives of International Business Management

Summary

It is well known that objectives of international business management differ significantly from domestic business execution. Differences on fundamental level are the outcome of the fact that countries are not alike. They differ according to national culture, political establishment, economic and legal systems, as well as economic development levels. Despite unified markets and tendencies towards globalized production these differences remain stable and profound.

The task of international management is implementation of administrative relationship inside those organizations, which put into practice international business operations. Predominantly such organizations are: multinational and transnational companies, international alliances, small and medium size enterprises, and all companies and organizations engaged into international economic and managerial relations.

The managers and employees of Georgian organizations also have to deal with various aspects of international management. International business differs from domestic by complexity of tasks solution. Despite the cultural and institutional differences between countries, international manager comes across those obstacles, which are not present in domestic business.

Objectives of given article are: evaluation of international business management goals as well as depiction of other execution functions.

Keywords: international business management, business operations

Reviewer: Professor Evgeni Baratashvili, Georgian Technical University

Геннадий Яшвили, Тинатин Яшвили, Тамар Бачилава
Задачи управления международным бизнесом

Резюме

Как известно задачи управления международным бизнесом очень отличаются от бизнес-управления в стране. Принципиальные различия между ними являются результатом простого факта, страны не похожи друг на друга. Они отличаются по уровням культуры, политических, экономических и правовых систем. Не смотря на склонность к тенденциям глобализаций рынка и производства эти различия являются достаточно сильными и глубокими.

Различия между странами в международных деловых операциях требуют различные подходы.

Управление международным бизнесом отличается от бизнес-управления в стране сложностью задач.

Помимо культурных и институциональных проблем перед международным менеджером возникают такие проблемы, которые не существуют во внутреннем бизнесе страны.

В настоящей работе рассмотрены задачи управления международным бизнесом.

Ключевые слова: управление международным бизнесом, деловые операции

Рецензент: Профессор Евгений Бараташвили, Грузинский технический университет.

Keywords: international business management, business operations

Reviewer: Professor Evgeni Baratashvili, Georgian Technical University

ბენადი იაშვილი, ირაკლი ბრეზაძე, ბესიკ შერაზაძიშვილი ფასიოწარმოვნა მომსახურების სფეროში

მომსახურებაზე ფასის დადგენის (ფასთწარმოქმნის) პროცესში გასათვალისწინებელია მნიშვნელოვანი ფაქტორები, რომელთა არსებობაც განპირობებულია მომსახურების ბაზრის ფუნქციონირების თავისებურებებით. აღნიშნული ფაქტორები ძირითადად შემდეგია:

- დროითი ფაქტორი - (მოთხოვნის სეზონური ცვლილებები მომსახურების უმრავლეს სახეობებზე) რაც იწვევს ფასების დიფერენციაციის ფართო გამოყენების ან შეღავათების (ფასდაკლების) სისტემის არსებობის აუცილებლობას.

- მომსახურების წარმოებისა და მოხმარების პროცესის განუყოფადობა და ამის შედეგად მისი სხვა მომხმარებლისათვის გადაცემის შეუძლებლობა.

- მწარმოებლის დანახარჯებისა და ფასის კავშირის ბუნდოვანება, რომელიც იზრდება არამატერიალურობის ნიშნის ზრდასთან ერთად, რადგან, რაც უფრო არამატერიალურია მომსახურება, მით უფრო ბუნდოვანია ფასისა და დანახარჯების კავშირი. აქედან გამომდინარე, ფასთწარმოქმნის ეფექტური სისტემის შესაქმნელად ერთმანეთს მჭიდროდ უნდა დაუკავშიროთ ფასი და ღირებულება, რომელსაც იღებს მომსახურების მომხმარებელი.

- ურთიერთშემცვლელი (ჩანაცვლებადი) მომსახურების დიდი რაოდენობის არსებობა (მუზეუმის, თეატრის, კინოს, საექსკურსიო მომსახურება) შეიძლება ჩაითვალოს ამგვარად ერთმანეთის მიმართ, რადგანაც მისი მოხმარება დაკავშირებულია მოსახლეობის შეზღუდული თავისუფალი დროის გამოყენებასთან და უნდა გატარდეს შესაბამისი ღირებულებითი სტრატეგია და ბაზრის სეგმენტაცია.

- ფასთწარმოქმნის პროცესში აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ, რომ მომსახურება ხასიათდება მაღალი საზოგადოებრივი მნიშვნელობით და აგრეთვე მათ აქვთ არსებითი და მუდმივი გარეგანი ფაქტორები.

მომსახურების სფეროს აღნიშნული თავისებურებები განაპირობებენ მომსახურების ფასის სპეციფიკას, რომელიც მდგომარეობს იმაში, რომ სტრუქტურის მიხედვით საბითუმო ფასი ასრულებს როგორც საბითუმო, ასევე საცალო ფასის ფუნქციებს.

როგორც ცნობილია, ფასი შეიძლება დადგენილი იყოს როგორც განსაზღვრულ „პაკეტზე“, რომელიც ახასიათებს რთულ მომსახურებას, ასევე მის შემადგენელ ნაწილებზე ცალ - ცალკე, მარტივ მომსახურებებზე. ამგვარად, ფასები მომსახურებაზე შეიძლება გამოანგარიშებულნი იყოს:

- მიღებული მომსახურების ერთეულზე ფასის სახით (კინოს, მუზეუმის ბილეთი)

- ინტეგრალური ფასების სახით.

- კომპლექსური ფასების სახით, რომლებიც გამოიყენებიან ურთიერთანაცვლებადი მომსახურების რეალიზაციისას (ტურის ფასი ტურისტულ - საქსკურსიო მომსახურებაში, სტაციონარში მკურნალობის ფასი)

- აბონიმენტის პრინციპით აგებული ფასების სახით, რომელნიც მოცემული მომსახურებით სარგებლობის უფლებას იძლევიან დროის გარკვეული პერიოდის განმავლობაში მოცულობის შეზღუდვის გარეშე (წყალმომარაგება, სამგზავრო ბილეთის გამოყენება სამოქალაქო ტრანსპორტში)

- იმ ფასების სახით, რომლებიც განისაზღვრებიან პრინციპით „აღლ ინკლუდედ“ („ყველაფერი ჩათვლილია“) ეს ფასები ფართოდაა გამოყენებული, მაგალითად, ტურისტულ ბიზნესში. ამ შემთხვევაში მომსახურების როგორც მწარმოებლისათვის, ასევე მომხმარებლისათვის წინასწარ არის ცნობილი მისი (მომსახურების) მოცულობა და სტრუქტურა, ხოლო ფასის დონე განისაზღვრება იმ ბაზრის სემენტით, რომელზეც შეთავაზებული იქნება მოცემული მომსახურება.

მომსახურების სფეროში ტერმინ „ფასის“ გარდა გამოიყენება ტერმინები: „ტარიფი“ და „გადასახადი“. ტერმინი „ტარიფი“ გამოიყენება როგორც ფასის ნაირსახეობის ისტორიულად ჩამოყალიბებული სახელი მომსახურების სფეროს მთელ რიგ დარგებში (კომუნალური სფერო, საქალაქო ტრანსპორტი) „გადასახადი“ წარმოადგენს შეღავათიანი ფასის გამოხატულებას.

ფასის გამოთვლისთვის შესაძლებელია გამოყენებული იქნას სხვადასხვა მეთოდები. ამასთანავე, „მაქსიმალურად შესაძლებელი“ ფასი განისაზღვრება მომსახურების უნიკალური ღირსებების არსებობით (იშვიათობა, პრესტიჟულობა, დეფიციტურობა, ხარისხის განსაკუთრებული დონე), ხოლო „მინიმალურად შესაძლებელი“ კი - მის წარმოებაზე დანახარჯების დონით.

ყველაზე მეტად გავრცელებულები არიან ფასთწარმოქმნის შემდეგი მეთოდები:

- წარმოების დანახარჯების საფუძველზე.
- მოთხოვნილებაზე ორიენტაციით.
- კონკურენციაზე ორიენტაციით. (ან ფასების მიმდინარე

დონეზე)

- ორიენტაციით წარმოების დანახარჯებსა და ბაზრის მდგომარეობას შორის წონასწორობის პოვნაზე.

ფასთწარმოქმნის მეთოდის გამოყენებისას დანახარჯების საფუძველზე დანახარჯების განსაზღვრა წარმოადგენს ფასის გამოანგარიშების აუცილებელ ელემენტს არა მარტო ამ მეთოდით, არამედ სხვა მეთოდების გამოყენებისასაც. ეს განპირობებულია იმით, რომ სწორედ დანახარჯები განსაზღვრავენ ფასის ქვედა საზღვარს და უზარალო წარმოების საზღვარს. მოცემული მეთოდის არსი დაიყვანება იმაზე, რომ ფასი ფორმირდება თვითღირებულების საფუძველზე. თვითღირებულება შეიძლება გამოთვლილი იყოს როგორც სრული, ასევე ცვლადი დანახარჯების საფუძველზე.

ფასთწარმოქმნის მეთოდის გამოყენებისას მოთხოვნის საფუძველზე მოთხოვნა წარმოადგენს ერთადერთ ფაქტორს, რომელიც გათვალისწინებული უნდა იყოს ფასის დადგენისას. მეთოდის საფუძველს შეადგენს მომხმარებლის მიერ მომსახურების ღირებულების სუბიექტური შეფასება, რომელიც დამოკიდებულია მთელ რიგ ფაქტორებზე: ამ მომსახურებიდან მიღებულ სარგებლიანობაზე, დამატებითი ფსიქოლოგიური უპირატესობის აღმოცენებაზე, თანხლები მომსახურების არსებობაზე და ა.შ. მაგრამ ამ პრინციპის პრაქტიკული რეალიზაცია დაკავშირებულია მთელ რიგ სირთულეებთან, რომლებიც განპირობებული არიან იმით, რომ მომსახურების უმრავლესობას აქვს ინდივიდუალიზირებული ხასიათი, და შედეგად, არ არსებობს შემცვლელეებთან პირდაპირი შედარების შესაძლებლობა. ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ ამჟამად იზრდება მომხმარებლის როლი. მას (მომხმარებელს) შეუძლია თავისი მოთხოვნების წამოყენება მომსახურების პარამეტრების მიმართ, შეუძლია შეაფასოს მომსახურების სარგებლიანობა თავისთვის და შესაბამისად, აქტიურად ჩაერთოს ფასის ფორმირების პროცესში.

კონკურენციის საფუძველზე (მიმდინარე ფასების გათვალისწინებით) ფასების დადგენა რეკომენდირებულია მომსახურების სფეროს იმ დარგებში, სადაც არსებობს

მომხმარებლის დიდი ჯგუფის მუდმივი, მყარი მოთხოვნა წერილი მწარმოებლების მნიშვნელოვანი რაოდენობის პირობებში (მთელი რიგი საყოფაცხოვრებო და გამაჯანსაღებელი მომსახურება, სამედიცინო და საგანმანათლებლო მომსახურების ზოგიერთი სახე, ტურისტული ფირმების ერთგვაროვანი მომსახურებები) რადგანაც ეს მომსახურებები ერთგვაროვანი და სტანდარტულია, ცხადია, რომ მათზე შეიძლება დადგინდეს პრაქტიკულად ერთიანი ფასები მოცემული ლოკალური ბაზრის საზღვრებში, რომლის (ფასების) ქვედა ზღვარი იქნება წარმოების საშუალო დანახარჯები.

ფასთწარმოქმნის მეთოდი დანახარჯების საფუძველზე ბაზრის მდგომარეობის გათვალისწინებით წარმოადგენს წინა მეთოდების შერწყმას და ვარაუდობს არა მარტო მომსახურებაზე დანახარჯების აღრიცხვას, არამედ ბაზრის მდგომარეობის, (მისი მოცულობები და სამომხმარებლო უპირატესობების სტრუქტურები) მომსახურების სასიცოცხლო ციკლის სტადიის, მოცემული მომსახურების მომხმარებლისათვის ფასეულობის შესწავლას. ამ მეთოდის გამოყენება მოითხოვს დიდ მატერიალურ დანახარჯებს და დროს ინფორმაციის შეგროვებისა და დამუშავებისათვის. ამიტომაც ის (მეთოდი) ჩვეულებრივ გამოიყენება გამარტივებული სახით, რომლის დროსაც ისინი (ფასები) იყვნენ წარმოების დანახარჯებზე უფრო მეტნი და დაახლოებით შეესაბამებოდნენ მიმდინარე საბაზრო ფასების დონეს.

მომსახურების ფასის შესახებ საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებისას ყურადღება უნდა მივაქციოთ დამატებით ფაქტორებს, რომლებიც ითვალისწინებენ ფასის „ფსიქოლოგიურ“ საზღვარს პოტენციური მომხმარებლების სხვადასხვა სეგმენტებისათვის:

- ფასის, როგორც ხარისხის „ნიშნის“ ეფექტი. რაც უფრო მეტად აღიქვამენ მომხმარებლები ფასს სწორედ ამ მნიშვნელობით (აზრით), მით უფრო ნაკლებად არიან ისინი მგრძობობიარენი მისი აბსოლუტური დონის მიმართ. ამის გათვალისწინება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მომსახურების არამატერიალურობის პირობებში.

- მომსახურების უნიკალურობის ეფექტი, რომელიც მყიდველს ნაკლებად მგრძობობიარეს ხდის მომსახურებაზე

ფასის ზრდის მიმართ და მიმწოდებელს ფასების ზრდის საშუალებას აძლევს.

- შემცველი მომსახურების არსებობის შესახებ წარმოდგენების ეფექტი. იწვევს იმას, რომ მომხმარებელმა შეიძლება არასწორად აირჩიოს ანალოგი მომსახურება, როგორც ბაზა ფასების შედარებისათვის და გააკეთოს არასწორი დასკვნა იმის შესახებ, არის თუ არა მოცემული მომსახურება შედარებით ძვირი ან იაფი.

მომსახურებაზე ფასების განსაზღვრისას მკაფიოდ უნდა განისაზღვროს მოსახლეობის რომელი სეგმენტისთვის იქნება ის შეათავაზებული და გამოაშკარავდეს ფასის „ფსიქოლოგიური“ საზღვარი შესაძლო მომხმარებლებისათვის.

ფასი წარმოადგენს მარკეტინგის სისტემის მნიშვნელოვან ელემენტს, რომელიც უნდა განიხილებოდეს, ყალიბდებოდეს და ანალიზდებოდეს როგორც მარკეტინგული ღონისძიებების მთელი სისტემის განუყოფელი ნაწილი. ფასების სტრატეგიების კლასიფიცირება შეიძლება სხვადასხვა ნიშნების მიხედვით:

- მომსახურების მომხმარებლების სხვადასხვა ჯგუფების არსებობის მიხედვით.

- მომხმარებლების თავისებურებებისა და ქცევის ხასიათის მიხედვით, რაც განაპირობებს შემდეგი სტრატეგიების გამოყენებას:

- „შემთხვევითი შეღავათის“ სტრატეგია, რომლის გამოყენება განპირობებულია იმით, რომ მყიდველები სხვადასხვაგვარად აფასებენ თავიანთ თავისუფალ დროს და მოცემული მომსახურების მიღების აუცილებლობას. ერთნი, რომლებიც ნაკლებად მგრძობობიარენი არიან ფასის დონისადმი, ირჩევენ მათთვის საჭირო მომსახურების პირველივე შემხვედრ შესაძლებლობას, ხოლო მეორენი კი დიდხანს ეძებენ მომსახურების ფასისა და ხარისხის შეფარდების მათთვის ყველაზე მეტად მისაღებ ვარიანტს.

- „პერიოდული შეღავათის“ სტრატეგია, რომელიც მდგომარეობს სეზონური ფასების ფართო გამოყენებაში, ან ისეთი ფასების გამოყენებაში, რომლებიც დგინდება დროის გარკვეული პერიოდით, მომსახურების მოთხოვნის დროში ცვალებად (სეზონების, კვირის დღეების, დღე - ღამის მიხედვით) ხასიათთან დაკავშირებით.

- ურთიერთდაკავშირებული მომსახურების განსაზღვრული ნაკრებების არსებობის მიხედვით:

მთელ რიგ მომსახურებაზე გამოიყენება ე.წ კომპლექსური ფასები. ეს საშუალებას იძლევა ფართოდ გამოვიყენოთ ასორტიმენტული ფასთწარმოქმნის პრინციპები. მათი რეალიზება ხდება ფასების შემდეგ სტრატეგიებში:

- ორ შემადგენლიანი ანუ ორნაწილიანი ფასის სტრატეგია, რომლის მიხედვითაც მომსახურების ფასი იყოფა ორ ნაწილად: ფიქსირებულად (ძირითადი მომსახურებისათვის) და ცვლადად (დამატებითი მომსახურებისათვის)

- „მიმზიდველი ფასთწარმოქმნა“, რომლის დროსაც, ძირითად მომსახურებაზე დაბალ ფასს თან სდევს მაღალი ფასები თანმდევ მომსახურებებზე, რომელთა მოთხოვნილებაც მოგვიანებით გამოჩნდება.

დაბოლოს, უნდა აღინიშნოს, რომ სახელმწიფო რეგულირებადი ფასების ვიწრო წრის გარდა, მომსახურების უმრავლეს სახეობებზე ფასები ამჟამად არიან თავისუფალნი, ანუ დგინდებიან მწარმოებლების მიერ ბაზრის კონიუნქტურიდან, მომსახურების ხარისხიდან, მომსახურების პროცესიდან და არსებული დანახარჯებიდან გამომდინარე.

ლიტერატურა

References:

1. g.iaSvili, T.iaSvili, T. TvalWreliZe. momsaxurebis axali rolis ganmsazRvreli faqtorebi. saerTaSoriso samecniero konferencia. „xelisufleba da sazogadoeba“, Tbilisi 2012.12.
2. g.iaSvili, i. iaSvili ”momsaxurebis adgili msolfio ekonomikaSi” socialuri ekonomika XXI-saukunis aqtualuri problemebi #3, Tbilisi, 2013, gv. 128-131
3. Hermann Diller: “Preispolitik”.Hamburg. 2011

Genadi Iashvili, Irakli Bregadze, Besik Sherazadishvili Pricing in Service field

Summary

There are important factors in the process of price determination (pricing) of services to consider, whose existence is conditioned with service market specificity's. The features of service field determine the specifics of the service price, which means, that according to the structure, wholesale price has both: the wholesale and retail price functions.

Pricing politics, as product, communication and sales politics, is one part of marketing; it includes all decisions about price determination and establishment in the internal organization of service manufacturer, also price differentiations and terms of payment. Pricing strategies can be classified according to different criteria. We differ “accidental privilege”, “periodical privilege”, “two-component” and several other major strategies of prices.

In this work is discussed the pricing questions in service field.

Keywords: pricing, service field, methods of pricing, types of prices, marketing strategies.

Reviewer: Professor Evgeni Baratashvili, Georgian Technical University

Генадий Яшвили, Ираклий Брегадзе, Бесик Шеразадашвили
Ценообразование в сфере услуг

Резюме

При установлении цен в процессе услуг надо предусмотреть те важные факторы, которые обусловлены с наличием особенностей функционирования рынка. Эти особенности в сфере услуг определяют специфику цен на услуги, где оптовая цена по структуре исполняет как функции оптовых так и розничных цен.

Политика ценообразования, как продукты, коммуникация и сбытовая политика – это часть маркетинга.

Она включает внутренней организации производителя услуг определение и установление всех решений, а также дифференциацию ценообразования и условия оплаты.

Стратегии ценообразования могут быть классифицированы по различным критериям: "случайные льготы", "периодические льготы", "двух составляющие" и несколько другие основные стратегии ценообразования.

В настоящей работе рассматриваются вопросы, связанные с ценообразованием в сфере услуг.

Ключевые слова: ценообразование, сфера услуг, методы ценообразования, типы цен, маркетинговые стратегий.

Рецензент: Профессор Евгений Бараташвили, Грузинский технический университет.

УДК 331.5.024.54

Михаил Медвидь

ОБОСНОВАНИЕ ПРИНЦИПОВ КОМПЛЕКТОВАНИЯ ВОЕННЫХ ДОЛЖНОСТЕЙ ПРИ ОТСУТСТВИИ ДОСТАТОЧНЫХ УСЛОВИЙ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОТРАСЛИ ТРУДОВЫМИ РЕСУРСАМИ

Введение. В условиях обострения глобальных проблем войны, вооруженных конфликтов и терроризма некоторые страны принимают решения, касающиеся изменения способа комплектования воинских формирований на контрактный, не соблюдая при этом достаточных условий гарантированного обеспечения отрасли трудовыми ресурсами.

Практической проблемой общего исследования является отсутствие условий для реализации потребности общества – изменения способа комплектования воинских формирований на контрактный.

Конечный практический результат общего исследования – это укомплектованность военных должностей воинских формирований контрактным способом.

Конечный научный результат общего исследования – выявленные связи между факторами мотивации к занятости граждан и укомплектованностью военных должностей воинских формирований. Для выявления упомянутых связей необходимо рассмотреть определения "занятость", "комплектование военных должностей", а также принципы занятости и принципы комплектования военных должностей.

Итак, **целью данного исследования** является обоснование принципов комплектования воинских формирований при отсутствии достаточных условий гарантированного обеспечения отрасли трудовыми ресурсами.

Основная часть. *Занятость* – это не запрещенная законодательством деятельность лиц, связанная с удовлетворением их личных и общественных потребностей, с целью получения дохода (заработной платы) в денежной или какой-либо иной форме [1, ст. 1].

Деятельность, которую осуществляют воинские формирования, называют служебно-боевой. Украинский ученый в области военных наук А. Н. Шмаков дает следующее определение: *служебно-боевая деятельность* является видом правоохранительной деятельности, который свойственен силам (формированиям) безопасности (силам охраны правопорядка); заключается в профилактических, охранных,

режимных, защитных, изоляционно-ограничительных мероприятиях и специальных (и даже боевых) действиях, проводимых при обычных обстоятельствах, при чрезвычайных обстоятельствах и в военное время. К видам служебно-боевой деятельности можно отнести следующие: охрана общественного порядка, охрана объектов государственного значения, охрана и конвоирование подсудимых и осужденных, экстрадиция, обеспечение общественной безопасности; поддержание режима чрезвычайного положения; территориальная оборона; поддержание режима военного положения, участие в операциях Вооруженных Сил [2, с. 382, 383; 3, с. 7].

Итак, служебно-боевая деятельность – это не запрещенная законодательством деятельность лиц, которая, как и любая другая деятельность, связана с удовлетворением их личных и общественных потребностей. Подтверждением этому является и то, что к занятому населению относятся лица, проходящие военную службу [1, ст. 4].

Государственная политика занятости населения базируется на *принципах*:

- приоритетности обеспечения полной, продуктивной и свободно выбранной занятости в процессе реализации активной социально-экономической политики государства;

- ответственности за формирование и реализацию политики в сфере занятости населения;

- обеспечения равных возможностей населения в реализации конституционного права на труд;

- содействия эффективному использованию трудового потенциала и обеспечения социальной защиты населения от безработицы [1, ст. 15].

Комплектование военных должностей – это обеспечение потребности воинских формирований в личном составе согласно штатам мирного и военного времени. Если ограничиться мирным временем, то понятие комплектования от понятия занятости в воинских формированиях ничем не отличается.

Принцип комплектования военных должностей определяется дислокацией воинской части и местом жительства граждан, которые будут проходить военную службу в этой части. Различают три принципа комплектования: территориальный, когда войска комплектуются трудовыми ресурсами с населения той местности, где расположены комплектуемые воинские части; экстерриториальный, когда войска комплектуются личным составом из числа граждан разных регионов; смешанный – сочетающий первый и второй принципы [4, ст. 1; 5, ст. 1].

Это один из принципов комплектования. Словосочетание "способ комплектования военных должностей", которое мы встречаем в нормативных документах, научных трудах и используем в нашем исследовании, является также принципом комплектования военных должностей.

Итак, принципы комплектования военных должностей различаются по таким признакам, как:

– дислокация воинской части и место жительства граждан, которые будут проходить военную службу в этой части;

– добровольность граждан в прохождении военной службы.

Принципом государственной политики занятости населения, а именно приоритетностью свободно выбранной занятости определен способ комплектования воинских формирований – контрактный.

Занятость в воинских формированиях, по сути, является отраслевой занятостью. Среди исследований редко встречаются такие, которые посвящены проблемам отраслевой занятости. Возможно, представители классической теории считают, что проведение таких исследований является неуместным. Ведь ухудшение дел в отрасли, в том числе и занятости в ней, скорее всего, связано с отсутствием конкурентоспособности товаров, которые производятся в этой отрасли. Такая отрасль не стоит дотаций, а государственное регулирование только ухудшает ее положение.

Однако, по мнению автора, в отрасли, которая создает общественное благо, не может происходить саморегулирования занятости. Здесь работает кейнсианская теория. В рыночной среде при государственном регулировании экономические регуляторы остаются базисными, а правовые и административные – являются надстройками, которые действуют при достаточных условиях обеспечения отрасли трудовыми ресурсами. При отсутствии таких условий и правовые, и административные регуляторы являются неэффективными. Пример тому – состояние занятости в воинских формированиях Украины: процесс изменения их способа комплектования на контрактный явно затягивается.

Рассмотрим исследования проблем занятости различных отраслей. Исследуя проблемы туризма, В. Глибовец обращает внимание на то, что вхождение Украины в мировой туристический процесс требует соответствующего кадрового обеспечения, поскольку уровень обслуживания в туризме во многом зависит от уровня подготовки работников. Это специфическая черта отрасли, комплексность обслуживания в которой предполагает не только значительную долю ручного труда, но и значительный объем межличностных контактов.

Динамичность отрасли (технологические, маркетинговые, информационные и другие инновации) требует соответствующей динамической системы подготовки кадров, способных работать на уровне мировых и европейских стандартов [6]. Соглашаемся с этим ученым, однако заметим, что выделенная черта не является спецификой туристической отрасли. Подобные проблемы имеют место в занятости воинских формирований [7].

В научной работе [8] А. В. Бажко обращает внимание на необходимость обеспечения четкой взаимосвязи Государственной программы занятости с Программой структурной перестройки отраслей экономики с целью нейтрализации негативных последствий и обеспечения быстрого перераспределения рабочей силы в те области, которые будут развиваться ускоренными темпами.

Необходимо обратить внимание на исследование, посвященное социально-экономическим проблемам занятости и социальной защите населения в аграрном секторе экономики Украины, автор которого И. Ф. Гнибиденко дает определение занятости в аграрном секторе [9, с. 25]. Если его взять за основу и обобщить, то можно получить определение отраслевой занятости:

отраслевая занятость – это социально-трудовая система, охватывающая целостную совокупность сфер отношений, форм, методов общественно полезной трудовой деятельности экономически активного населения, которая приносит им доход и обусловлена особенностями производства благ или услуг.

Однако в упомянутых работах не рассматриваются достаточность дохода наемных работников с учетом особенностей производства, то есть достаточные условия обеспечения отрасли трудовыми ресурсами.

В предыдущем нашем исследовании [10] были определены достаточные условия гарантированного комплектования военных должностей, обобщение которых можно представить в виде достаточных условий гарантированного обеспечения отрасли трудовыми ресурсами, в частности:

$$1) \text{ при } AD_L > AS_L \quad \frac{P_g}{P} = \frac{\sum_{i=1}^n W_{gi}}{W} \geq 1;$$

$$2) \text{ при } AD_L \leq AS_L \text{ и } U \leq 6\% \quad \frac{P_g}{P} = \frac{\sum_{i=1}^n W_{gi}}{W} = 1;$$

$$3) \text{ при } AD_L < AS_L \text{ и } U > 6\% \quad \varphi \leq \frac{P_g}{P} = \frac{\sum_{i=1}^n W_{gi}}{W} < 1,$$

где AD_L – совокупный спрос труда;

AS_L – совокупное предложение труда;

P – средняя цена труда;

P_g – минимальная цена труда в отрасли;

W – средняя заработная плата;

W_{gi} – составляющая цены труда в отрасли i -го вида (заработная плата, пенсия, получение жилья и т. п.);

n – количество видов материальных доходов;

U – уровень безработицы;

φ – пороговое значение отношения суммы составляющих цены труда в отрасли к средней заработной плате (рассчитывается путем подстановки нормативно определенных минимальных значений составляющих цены труда в $\sum_{i=1}^n W_{gi}$).

За четверть века среда, в которой проходит процесс комплектования военных должностей, изменилась. Поэтому необходимо определить принципы их комплектования, которые актуальны сегодня.

Например, возможность получения жилья или отсутствие такой возможности существенно влияет на решение наемного работника, что касается подписания контракта на военную службу в условиях экстерриториального принципа комплектования. Принцип комплектования военных должностей должен формироваться на основании соотношения потребностей в обеспечении этого принципа к возможностям его обеспечения.

Наилучшее сочетание в рыночной среде при отсутствии достаточных условий гарантированного комплектования военных должностей – это территориальный принцип и контрактный способ

(таблица).

Выбор призывного или смешанного способа комплектования воинских формирований в рыночных условиях неприемлем из-за влияния на процесс комплектования социально-экономических факторов, определенных в предыдущем исследовании [11, с. 98, 101, 102] и отраженных в таблице.

Обоснование выбора наилучшего сочетания принципа и способа комплектования военных должностей в рыночной среде при отсутствии достаточных условий гарантированного их комплектования

		Способы комплектования военных должностей		
		призывный	смешанный	контрактный
Принципы комплектования военных должностей	территориальный	В рыночных условиях данный способ комплектования неприемлем в Украине из-за влияния на процесс комплектования таких факторов [11, с. 101, 102]: 1) восприятие населением прохождения срочной военной службы как неполучение доходов и потерю других возможностей;	В рыночных условиях данный способ комплектования неприемлем из-за влияния на процесс комплектования таких факторов [11, с. 98, 101]: 1) восприятие населением прохождения срочной военной службы как неполучение доходов и потерю других возможностей;	Наилучшее сочетание принципа и способа комплектования военных должностей в рыночной среде при отсутствии достаточных условий гарантированного комплектования
	смешанный	2) значительное уменьшение значения показателя "численность мужского населения по возрастной группе 15-19 лет"; 3) предотвращение роста уровня безработицы вследствие сокращения значительной численности Вооруженных Сил Украины	2) возникновение социальной напряженности в обществе из-за выборочного характера призыва (воспринимается как проявление социальной несправедливости и неравенства)	Экономически выгодное сочетание принципа и способа комплектования военных должностей в рыночной среде при достаточных условиях гарантированного комплектования
	экстерриториальный			Идеальное сочетание принципа и способа комплектования военных должностей в рыночной среде при достаточных условиях гарантированного комплектования

Заключення. Научная новизна данного исследования состоит в определении достаточных условий гарантированного обеспечения отрасли трудовыми ресурсами и принципов комплектования военных должностей в рыночной среде при отсутствии достаточных условий гарантированного комплектования. Дальнейшие исследования будут направлены на создание модели максимизации полезности наемного работника и работодателя при отсутствии достаточных условий гарантированного обеспечения отрасли трудовыми ресурсами.

Литература

References:

1. Про зайнятість населення [Текст] : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 24. – Ст. 243.
2. Шмаков, О. М. Словник офіцера внутрішніх військ з військово-наукових питань [Текст] / О. М. Шмаков. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2009. – 518 с.
3. Шляхи вдосконалення наукового супроводу службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку [Текст] / І. О. Кириченко, В. Ю. Богданович, О. М. Шмаков та ін. // Честь і закон. – 2009. – № 1. – С. 3–23.
4. Соглашение о принципах комплектования Объединенных вооруженных сил Содружества Независимых Государств и прохождения в них военной службы [Электронный ресурс] : угода, міжнародний документ від 20.03.1992 р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_112
5. Соглашение о принципах комплектования Пограничных войск Содружества и прохождения в них военной службы [Электронный ресурс] : угода, міжнародний документ від 15.05.1992 р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_124
6. Глибовець, В. Зайнятість населення на туристичному ринку України: фактори впливу, актуальні проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / В. Глибовець // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. – 2010. – Вип. 15. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/rarpsu/2010_15/Glibovec'.pdf
7. Медвідь, М. М. Вплив глобалізації на формування вимог до професійного рівня військовослужбовця [Текст] / М. М. Медвідь // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : ХарПІ НАДУ "Магістр", 2012. – Вип. 3 (38). – С. 417–425.

8. Бражко, О. В. Система регіонального управління у сфері зайнятості [Електронний ресурс] / О. В. Бражко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Х. : ХарПІ НАДУ "Магістр", 2008. – Вип. 2 (34). – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/apdu/2008_2/doc/2/02.pdf
9. Гнибіденко, І. Ф. Соціально-економічні проблеми зайнятості і соціального захисту населення в аграрному секторі економіки України [Текст] : дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.09.01 "Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика" / І. Ф. Гнибіденко ; Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 2005. – 474 с.
10. Медвідь, М. М. Визначення достатніх умов гарантованого комплектування військових посад у мирний час [Текст] / М. М. Медвідь // Честь і закон. – 2013. – № 2 (45). – С. 44-49.
11. Медвідь, М. М. Соціально-економічне підґрунтя вибору способу комплектування військових формувань в Україні [Текст] / М. М. Медвідь, О. Є. Чернишенко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : ХарПІ НАДУ "Магістр", 2011. – Вип. 2 (33). – С. 94-102.

მიხაილო მედვიდი

სახელრო თანამდებობების დაკომპლექტების პრინციპების დასაბუთება დარგის შრომითი რესურსებით უზრუნველყოფისათვის საკმარისი პირობების არ ქონის დროს

რეზიუმე

სტატია ეძღვნება სახელრო ქვედანაყოფების დაკომპლექტების წესის საკონტრაქტო შეცვლის საკითხებს. საკონტრაქტო სისტემით დაკომპლექტება განიხილება, როგორც დარგობრივი დასაქმების პროცესი. განხილია დასაქმების, დაკომპლექტების ტერმინოლოგია, განხილულია დასაქმებისა და დაკომპლექტების პრინციპები. განსაზღვრულია დარგის შრომითი რესურსებით გარანტირებული უზრუნველყოფის საკმარისი პირობები. დასაბუთებულია საბაზრო გარემოში სამხედრო თანამდებობების დაკომპლექტების პრინციპები გარანტირებული დაკომპლექტებისათვის საკმარისი პირობების არ ქონის დროს.

საკვანძო სიტყვები: სამხედრო თანამდებობები, საკონტრაქტო მეთოდი, დასაქმება.

რეცენზენტი: პროფესორი ოლეგ ამოსოვი, უკრაინის პრეზიდენტთან არსებული სახელმწიფო მართვის ეროვნული აკადემიის ხარკოვის სახელმწიფო მართვის რეგიონალური ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, უკრაინის მეცნიერებისა და ტექნიკის დამსახურებული მოღვაწე

Mykhaylo Medvid

RATIONALE OF PRINCIPLES OF RECRUITMENT OF MILITARY POSITIONS IN THE ABSENCE OF SUFFICIENT CONDITIONS TO ENSURE THE SECTORAL LABOR MARKET WITH EMPLOYEES

SUMMARY

A contact method of recruitment is considered as a process of sectoral employment. The terminology of employment, recruitment, employment and recruitment principles are revealed. The sufficient conditions of the guaranteed ensuring the sectoral labor market with employees are defined. The principles of recruitment of military positions in the market environment in the absence of sufficient conditions of the guaranteed recruiting.

Keywords: military positions, contact method, recruitment

Reviewer: Professor Oleg Amosov, Deputy Director of the Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Doctor of Economic Sciences, Honored Worker of Science and Technology

ს ა მ ა რ თ ა ლ ი

მარინე ჯჷონია

საქმის წარმოების განახლების თანხმებულობის სამოქალაქო საპროცესო სამართალწარმოებაში

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი მავალბებელ და უფლებამოსილებით პრინციპზეა აგებული. “მავალბებელი ხასიათის ნორმაში ქცევის წესი ჩამოყალიბებულია მბრძანებლური ფორმით ანუ ისე, რომ სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეს ის მიუთითებს ქცევის მხოლოდ ერთ ვარიანტზე, არ აძლევს სხვაგვარად ქცევის შესაძლებლობებს. უფლებამოსილ ნორმებში ქცევის წესი ჩამოყალიბებულია ალტერნატიული ფორმით, ანუ ისე, რომ სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეს უფლებას აძლევს იმოქმედოს თავისი შეხედულებით”. [1, გვ. 81]

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 2-ე მუხლით გარანტირებულია კანონით მინიჭებული უფლებისა და კანონით გათვალისწინებული ინეტერესების სასამართლო წესით დაცვა. იგი უფლებამოსილებითი ნორმია, მაგრამ, მხოლოდ მას შემდეგ, რაც პირი სასამართლო წესით გადაწყვეტს უფლების დაცვას, ამომედლება მავალბებელი ნორმები, ანუ ნორმები, რომლებიც იმპერატიულად განსაზღვრავს სარჩელის შინაარსს, სხდომაზე მხარის ქცევის წესს, გადაწყვეტილების გასაჩივრების ადებს და ა.შ.

სასამართლოში საქმის წარმოება იწყება სარჩელის ან განცხადების შეტანის გზით და საქმის განხილვა მთავრდება გადაწყვეტილების ან განჩინების გამოტანის შემდეგ.

ამათან, საქმის წარმოების დასრულება არ გულისხმობს მიღებული გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლას. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 264-ე მუხლი ადგენს საფუძვლებს, რომელთა არსებობის შემთხვევაშიც სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილება შედის კანონიერ ძალაში.

კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება ექვემდებარება აღსრულებას, მისი გასაჩივრება დაუშვებელია, თუმცა შესაძლებელია საქმის წარმოების განახლება გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ახლად არმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ განცხადების აღდგრის გზით.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის საქმის წარმოების განახლების თავში მოცემული ნორმები ერთდროულად უფლებამოსილებითი და მავალბელი ხასიათისაა. პირს უფლება ეძლევა იმოქმედოს საკუთარი შეხედულებისამებრ-კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება (განჩინება)-ამასთან, პირმა უნდა გადალახოს განცხადების დასაშვების პირობები ანუ სახეზე უნდა იყოს საქმის წარმოების განახლებისათვის აუცილებელი წინამძღვრები.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის უმთავრესი პრინციპებია მხარეთა დისპოზიციურობა და შეჯიბრებითობა. სასამართლო, საპროცესო მოქმედებების შესრულებისას, დამოკიდებულია მხარეთა განცხადებებსა და შუამდგომლობებზე. მხოლოდ, ცალკეულ გამონაკლის შემთხვევებში აქვს მას საკუთარი ინიციატივის გამოჩენის უფლება. ამგვარ ინიციატივებს შორის უმთავრესია განცხადების, სარჩელის, კერძო, სააპელაციო თუ საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმება.

კანონმდებლის ასეთი დათქმა ემსახურება საქმის განხილვის უსარგებლოდ გაჭიანურების თავიდან აცილებას, რადგან, განმცხადებელი ვალდებულია სასამართლოს წარუდგინოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 427-ე მუხლის შესაბამისად შედგენილი განცხადება და მისი მონაწილეობით განცხადების განხილვა სამართლებრივ შედეგს არ მოიტანს.

თუკი განცხადება ხარვეზიანია, ის უნდა შეივსოს, ხოლო თუ არ არსებობს ხარვეზი და განცხადება სრულად აკმაყოფილებს 427-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მოთხოვნებს, იგი დაშვებული იქნება განსახილველად ზეპირ სხდომაზე, სადაც უკვე შემოწმდება მისი საფუძვლიანობა.

მიუხედავად ზემოთ აღნიშნული დათქმისა, სასამართლო პრაქტიკაში არის შემთხვევები, როცა ერთხელ უკვე შემოწმებული განცხადების დასაშვებობის კვლავ შემოწმება ხდება ზეპირ სხდომაზე მხარეთა მონაწილეობით. მიმანია, რომ ეს არ არის სწორი, რადგან განაცხადების დასაშვებობის სტადიაზე ჯერ კიდევ არ არსებობს მოწინააღმდეგე მხარე. სასამართლოს არ გადაუწყვეტია განცხადების სასამართლო წარმოებაში მიღების საკითხი.

შეჯიბრებითობის პრინციპის უმთავრესი გამოხატულებაა მხარეთა მონაწილეობა სასამართლო პროცესში. პირის მიერ განცხადებაში მოყვანილ გარემოებებს, საქმის წარმოების განახლების არგუმენტებს პასუხი უნდა გასცეს იმ მხარემ,

რომლის მიმართაც არის წაყენებული მოთხოვნა. თუმცა, ვიდრე ეს მოთხოვნა სასამართლოს წარმოებაში არ იქნება მიღებული, მანამ არ არსებობს არც ეს მოთხოვნა და არც ის მხარე, რომელმაც პასუხი უნდა გასცეს მას.

მოწინააღმდეგე მხარე პროცესში ერთგება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც სასამართლო დანიშნავს განცხადების ზეპირ განხილვას მისი საფუძვლიანობის შემოწმების მიზნით და საჭირო ხდება ორივე მხარის მოსაზრებების მოსმენა გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა თუ ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა საფუძვლიანობის შესამოწმებლად.

წინააღმდეგ შემთხვევაში, გაურკვეველია რაში უნდა შეეჯიბრონ პროცესის მონაწილე მხარეები ერთმანეთს, მაშინ, როცა კანონის მიერ იმპერატიულად არის განსაზღვრული განცხადების შინაარსი და დასაშვებობის წანამდღვრები და მათი განმარტებები ვერ შეცვლის ნორმის მიერ დაწესებულ მოთხოვნებს.

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, მიმაჩნია, რომ საქმის წარმოების განახლებაზე განცხადების დასაშვებობის შემოწმება უნდა მოხდეს სასამართლოს მიერ ზეპირი განხილვის გარეშე, მხარეთა მოუწვევლად.

საქმის წარმოების განახლების განცხადების დასაშვებობის მარეგულირებელი ნორმები გაფანტულია სხვადასხვა მუხლებში და თუ მათ დავაღაგებთ დასაშვებობის გადალახვის სიძნელის მიხედვით მივიღებთ შემდეგ სურათს:

1. განცხადების დასაშვებობის უმთავრესი პირობაა ვადა, რომელიც შეიძლება გავიღეს გადაწყვეტილების გამოტანის დღიდან;

2. დაცულია განცხადების შეტანის ვადა საქმის წარმოების განახლების საფუძვლების შეტყობიდან;

3. დასაშვებია განცხადება მხოლოდ იმ გადაწყვეტილებებსა და განჩინებებზე, რომლითაც დამთავრდა საქმის წარმოება;

4. საქმის წარმოების განახლების განცხადება შეტანილია უფლებამოსილი პირის მიერ.

მიუხედავად, ზემოთ აღნიშნული ჩამონათვალისა, არსებობს დასაშვებობის სხვა პირობებიც, რომლებიც უნდა შემოწმდეს არა განცხადების არსებითი განხილვის სტადიაზე, არამედ ისინი შეიძლება განვიხილოთ როგორც დასაშვებობის ერთ-ერთ პირობად.

როგორც ზემოთ ავღნიშნე, ამ მოსახრებას განამტკიცებს ის გარემოება, რომ განცხადების საფუძვლიანობის შემოწმებისას სასამართლომ უნდა მოუსმინოს მხარეებს, გაითვალისწინოს მათი არგუმენტები, ანუ გადაწყვეტილების შინაარსი დამოკიდებულია მხარეთა შეჯიბრებობაზე, რასაც ვერ ვიტყვით დასაშვებობის პირობების შემოწმების პროცესზე, როცა მხოლოდ სასამართლოა უფლებამოსილი, შეამოწმოს არსებობს თუ არა კანონით გათვალისწინებული დასაშვებობის ესა თუ ის პირობა და მხარეთა მონაწილეობა ასეთ დროს არანაირ შედეგს არ იძლევა.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 422-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება დაინტერესებული პირის განცხადებით შეიძლება ბათილად იქნას ცნობილი.

სსკ 422-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი ითვალისწინებს გადაწყვეტილების ბათილობის მხოლოდ 3 საფუძველს:

1. გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობდა მოსამართლე, რომელსაც კანონის თანახმად უფლება არ ჰქონდა მონაწილეობა მიეღო ამ გადაწყვეტილების მიღებაში;

2. ერთ-ერთი მხარე, ან მისი წარმომადგენელი არ იყო მოწვეული საქმის განხილვაში;

3. პირი, რომლის უფლებებს ან კანონით გათვალისწინებულ ინტერესებსაც უშუალოდ ეხება გადაწყვეტილება არ იყო მოწვეული პროცესზე.

სსკ 422-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი იმპერატიულად ადგენს გადაწყვეტილების ბათილად ცნობაზე უფლებამოსილ პირს. განცხადების შეტანის უფლება მხოლოდ დაინტერესებულ პირს გააჩნია, ანუ ეს მოთხოვნა დასაშვებობის აუცილებელ წანამძღვრად უნდა იქნას განხილული, თუმცა დაინტერესებული პირის ცნება გარკვეულ ბუნდოვანებას იწვევს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარების ავტორები ხაზს უსმევენ, რომ “ამ მუხლის 2-ე ნაწილი განსაზღვრავს ბათილად ცნობის შესახებ განცხადების დასაშვებობის (განსახილველად მიღების) პირობას. ეს პირობა ნეგატიური შინაარსისაა: მხარეს არ შეეძლო ბათილობის საფუძვლების წამოყენება პროცესის ადრე ეტაპზე, კერძოდ პირველი, სააპელაციო ან საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში, ანუ გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში

შესვლამდე. იგულისხმება ობიექტური და არა სუბიექტური შესაძლებლობა”. [2, გვ. 698-699]

სსკ 422-ე მხლის 1-ლი ნაწილის “ა” პუნქტის საფუძვლის განხილვისას ამავე მუხლის 2-ე ნაწილით გათვალისწინებული დასაშვებობის მოთხოვნა სავსებით გასაგებია, რადგან მხარები მონაწილეობენ პროცესში, რა დროსაც გადაწყვეტილების გამოტანისას მონაწილეობა მიიღო მოსამართლემ, რომელსაც არ ჰქონდა ამის უფლება. ამ ვითარებაში პრეტენზია შეიძლება წაუყენო მხარეს, თუ რატომ არ განაცხადა თავის დროზე ამ საფუძვლების არსებობის შესახებ-შესაბამისად პირველი, სააპელაციო ან საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში.

სხვა დანარჩენ შემთხვევაში გაურკვეველია, როგორ შეეძლო მხარეს ან დაინტერესებულ პირს ამ საფუძვლების წარდგენა, თუკი იგი არ იყო მოწვეული პროცესზე.

ზემოთ აღნიშნულ ნორმაში ცალსახადაა მითითებული, რომ განცხადება დაუშვებელია, თუ მხარეს შეეძლო ამ საფუძვლების წამოყენება საქმის განხილვისას, შესაბამისად, პირველი ინსტანციის, სააპელაციო თუ საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში.

დაინტერესებული პირი ვერ განიხილება მხარედ ამავე მუხლის 1-ლი ნაწილის “გ” პუნქტის თანახმად, რადგან ეს არის პირი, რომლის უფლებებსა და კანონით გათვალისწინებულ ინტერესებს უშუალოდ ეხება მიღებული გადაწყვეტილება, არ იყო მოწვეული პროცესზე საქმის განხილვაზე.

სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად, მხარეები არიან მოსარჩელე და მოპასუხე. (მესამე პირები ასევე მხარეთა თავშია მოქცეული, თუმცა, მხოლოდ დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის მქონე მესამე პირებს ეძლევათ უფლება გასაჩივრონ სასამართლო გადაწყვეტილება. დამოუკიდებელი მოთხოვნა მესამე პირს მოსარჩელედ აქცევს) საქმის მონაწილე მხარეთა სტატუსი განსაზღვრავს მათ საპროცესო უფლებებსა და მოვალეობებს. სსკ 364-ე მუხლისა და 391-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, მხოლოდ მხარეებს ენიჭებათ უფლება, გაასაჩივრონ სასამართლო გადაწყვეტილება (განჩინება), გამონაკლისს წარმოადგენენ დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის მქონე მესამე პირები.

სასამართლო ვერ დაარღვევს დისპოზიციურობის პრინციპს, რომლის თანახმადაც, მოსარჩელე ირჩევს მოპასუხეს. სასამართლო თავად ვერ შეარჩევს მხარეებს. მას

შეუძლია საქმის განხილვისას დაადგინოს, რომ მხარე არის არასათანადო და შეცვალოს იგი სათანადო მხარით, თანამხად, სსკ 84-ე 85-ე მუხლებისა. შესაბამისად, გაურკვეველია, თუ როდის შეეძლო დაინტერესებულ პირს გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის საფუძვლების წამოყენება, თუკი იგი არ იყო მოწვეული საქმის განხილვაზე.

ამდენად, უნდა ვივარაუდოთ, რომ სსკ 422-ე მუხლის 2-ე ნაწილის დასაშვებობის საკითხი შეეხება მხოლოდ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების მხარეს და არა დაინტერესებულ პირს, რომელიც არ იყო მოწვეული პროცესზე.

თუ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება შეეხო დაინტერესებული პირის უფლებებსა და კანონით გათვალისწინებულ ინტერესებს, ისე რომ იგი არ იყო მოწვეული საქმის განხილვაზე ისმის კითხვა, თუ ვის უნდა მოეწვია იგი: მოსარჩელეს, რომელიც თავად ირჩევს მოპასუხეს, თუ მოპასუხეს, რომელსაც შეუძლია განაცხადოს, რომ არის არასათანადო მოპასუხე.

ამათან, ტერმინი – მოწვევა პროცესზე მონაწილეობის მისაღებად, იმთავითვე ასოცირდება არა მხარეთა, არამედ სასამართლოს ვალდებულებასთან. სსკ 70-ე მუხლის თანახმად, სასამართლო სხდომაზე იწვევს მხარეებს (მოსარჩელე, მოპასუხე, მესამე პირები) და მათ წარმომადგენლებს სასამართლო უწყების მეშვეობით. უწყებით ხდება სხდომაზე მოწვევების, ექსპერტების, სპეციალისტებისა და თარჯიმნების დაბარებაც.

როგორც არაერთგზის აღინიშნა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი აგებულია შეჯიბრებითობის პრინციპზე და ინკვიზიციურობის ელემენტი ამომწურავად არის განსაზღვრული ცალკეულ მუხლებში. შესაბამისად, მოსარჩელე ირჩევს მოპასუხეს; ერთ-ერთი მხარის ინიციატივით, შესაძლოა, საქმის განხილვაში ჩაებას მესამე პირი დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის გარეშე (სსკ 90-ე მუხლი). თავად მესამე პირებს, მხარეთაგან დამოუკიდებლად შეუძლიათ ჩაერთონ საქმის განხილვაში დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით (სსკ 88-ე მუხლი) და დამოუკიდებელი მოთხოვნის გარეშე (სსკ 89-ე მუხლი). სასამართლო უფლებამოსილია გადაწყვეტოს მათი საქმის განხილვაში ჩართვის მიზანშეწონილობის საკითხი მხოლოდ.

სამოქალაქო საქმის განმხილველი სასამართლო მოკლებულია შესაძლებლობას საკუთარი ინიციატივით მოიწვიოს დაინტერესებული პირი საქმის განხილვისას, განსხვავებით ადმინისტრაციული საპროცესო კანონმდებლობისაგან, რა დროსაც დაინტერესებული პირის მოწვევის უფლებამოსილება და ვალდებულება სასამართლოს გააჩნია ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 16-ე მუხლის 1-ლი და 2-ე ნაწილის საფუძველზე. იგივე დათქმას სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს.

ამასთან, გასარკვევია, ხომ არ არის სახეზე საპროცესო ნორმათა კონფლიქტი. კერძოდ, ხომ არ ეწინააღმდეგება დაინტერესებული პირის უფლებების დაცვის დანაწესი სსკ 422-ე მუხლში სსკ 106-ე მუხლის დანაწესს.

სსკ 106-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, მხარეები თავისუფლდებიან მტკიცებულებათა წარმოდგენისაგან პრეიუდიციულად დადგენილი ფაქტების არსებობის შემთხვევაში. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტრების თანახმად, “პრეიუდიციულად დადგენილი ფაქტები ისეთი ფაქტებია, რომლებიც დადგენილია კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილებით, ოღონდ ერთი აუცილებელი პირობით-სხვა სამოქალაქო საქმის განხილვაში იგივე პირები, ე.ი იგივე მოსარჩელე, იგივე მოპასუხე ან იგივე მესამე პირი დამოუკიდებელი მოთხოვნით მონაწილეობს”. [2, გვ. 205]

კომენტარში მითითებული განმარტების თანახმად, თუ სარჩელი აღძრა პირმა, რომელიც არ იყო მოწვეული კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების გამოტანისას, ამ გადაწყვეტილებას არ შეიძლება ჰქონდეს პრეიუდიციული ძალა და ამ გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტები ვერ დაედება საფუძვლად სხვა საქმეზე გამოტანილ გადაწყვეტილებას.

დაირღვევა თუ არა იმ პირის უფლება, რომელიც არ ყოფილა მოწვეული პროცესზე მხარედ, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით? მიმანია, რომ თუკი დაინტერესებული პირი აღძრავს სარჩელს მის დაკამოფილებაზე უარის თქმის საფუძვლად ვერ გამოდგება სხვა მხარეებს შორის დავისას დადგენილი ფაქტები და გარემოებები და ამის შედეგად მიღებული გადაწყვეტილება.

ყოველივე ზემოთ აღნიშნულიდან უნდა გავარკვიოთ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის მოთხოვნაზე უფლებამოსილი პირის სტატუსი.

1. სსკ 422-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, ეს უფლება გააჩნია დაინტერესებულ პირს;

2. დაინტერესებული პირი შეიძლება იყოს მხარეც და პირიც, რომელსაც არ გააჩნდა მხარის სტატუსი;

3. ასეთ შემთხვევაში, სსკ 422-ე მუხლი 2-ე ნაწილის დათქმა, ანუ დასაშვებობის პირობა ეხება მხოლოდ მხარეს და არა დაინტერესებულ პირს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ მიღებული განჩინების თანახმად “სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 422-ე მუხლის პირველი ნაწილის “გ” ქვეპუნქტის შესაბამისად, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება დაინტერესებული პირის განცხადებით შეიძლება ბათილად იქნას ცნობილი, თუ პირი, რომლის უფლებებსა და კანონიერ ინტერესებს უშუალოდ ეხება მიღებული გადაწყვეტილება არ იყო მოწვეული საქმის განხილვის ეტაპზე. დასახელებული ნორმებიდან გამომდინარე, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის მიზეზი შეიძლება გახდეს ის გარემოება, რომ თუ მართალია პირი საქმეში არ ყოფილა ჩაბმული არც მოსარჩელედ, არც მოპასუხედ და არც მესამე პირად დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით, მაგრამ სასამართლო გადაწყვეტილებით განისაზღვრა მისი უფლებები და მოვალეობები ერთ-ერთი მხარის მიმართ, ანუ უშუალოდ შეეხო მის კანონიერ ინტერესებს და ამ დროს იგი არ იყო საქმის განხილვაზე მოწვეული.” [4]

როგორც განჩინების დასაბუთებაშია აღნიშნული, უზენაესი სასამართლო მიიჩნევს, რომ სადავო გადაწყვეტილება უშუალოდ შეეხო განმცხადებელთა კანონით გათვალისწინებულ ინტერესებს, რაც მათ სსკ 422-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის “გ” პუნქტით გათვალისწინებული პროცესუალურ სუბიექტად აქცევს, მაშინ, როცა ისინი არ ყოფილან ჩაბმული საქმეში.

თუმცა უზენაესი სასამართლო არ განმარტავს, როგორ უნდა ჩაბმულიყვნენ საქმეში განმცხადებლები. მოსარჩელემ ისინი არ დაასახელა მოპასუხეებად. არც მოსარჩელეს და არც მოპასუხეს მათი მესამე პირად ჩართვა დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის გარეშე არ მოუთხოვიათ. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი არ ითვალისწინებს სასამართლოს ინიციატივით მესამე პირად ჩართვის ვალდებულებას. შესაბამისად, განმცხადებლები თუკი ვერ გახდებოდნენ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მეორე კარით

გათვალისწინებული მხარეები, ვერ იქნებოდნენ მოწვეულები პროცესზე საქმის განხილვისას, მით უფრო რომ სსკ 70-ე მუხლის თანახმად, სასამართლო სხდომის შესახებ უწყება ეგზავნება მხოლოდ მხარეებს ან მათ წარმომადგენლებს.

უზენაესი სასამართლო ასევე მიუთითებს, რომ განმცხადებლებმა გადალახეს სსკ 422-ე მუხლის 2-ე ნაწილით დადგენილი დასაშვებობის ბარიერიც, რადგან მათ არ შეეძლოთ განცხადებაში მითითებული საფუძვლები საქმის განხილვისას წამოეყენებინათ. ანუ უნდა ვივარაუდოთ, რომ შეძლებოდათ ამ საფუძვლების წამოყენება საქმის განხილვისას განმცხადებლებს, ისინი აღძრავდნენ სარჩელს ორივე ან ერთ-ერთი მხარის მიმართ. შესაბამისად, უზენაესი სასამართლო თავად აღიარებს, რომ ეს პირები შესაძლოა გამხდარიყვნენ მესამე პირები დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით, თუმცა მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუკი ისინი შეიტყობდნენ სასამართლოში არსებული დავის შესახებ.

სასამართლო, როგორც ინფორმაციის წყარო აქვე უნდა გამოვრცხიოთ, რადგან, როგორც არაერთგზის ავლნიშნე, სამოქალაქო სამართალწარმოებისას მესამე პირების მიმართ საკუთარი ინიციატივის გამოჩენის უფლება სასამართლოს არ გააჩნია სასარჩელო წარმოებაში.

სხვა შემთხვევაა უდავო წარმოება, სადა ინკვიზიციურობის ელემენტი მოჭარბებულია და საპროცესო კოდექსი პირდაპირ ითვალისწინებს დაინტერესებული პირების მოძიებას და მოწვევას სასამართლოებს მიერ. კერძოდ, სსკ 311-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, უდავო წარმოების წესით საქმეთა განხილვისას სასამართლო იწვევს ამ საქმის განხილვით დაინტერესებულ პირებს.

თუ სასამართლო განიხილავს უდავო წარმოების წესით განცხადებას და არ მოიწვევს დაინტერესებულ პირებს, ამ პირებს უფლება ექნებათ პრეტენზია განაცხადონ სასამართლოების მიმართ, რომ ისინი არ იყვნენ მოწვეული პროცესზე.

საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის კომენტარების თანახმად “მესამე პირის ადმინისტრაციულ პროცესში მონაწილეობის თავისებურება გამოიხატება იმაში, რომ საქმის განხილვაში მისი ჩაბმა დასაშვებია სასამართლოს ინიციატივით, მაშინ როდესაც სამოქალაქო პროცესში ამისათვის მესამე პირის ან მხარის (იმისდა მიხედვით მესამე პირს დამოუკიდებელი, თუ მის გარეშე, მოთხოვნა აქვს

წამოყენებული) ნების გამოვლენაა საჭირო. უფრო მეტიც, იგი პროცესის მონაწილე შეიძლება გახდეს მისი ნებისდა მიუხედავად, სასამართლოს ინიციატივით.

ეს ადმინისტრაციულ პროცესში არსებული ინკვიზიციურობის საწყისის გამოხატულებაა”. [4, გვ.54]

მიმაჩნია, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 89-ე მუხლში უნდა შევიდეს ცვლილება და სასამართლოს, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებების გათვალისწინებით, უფლება უნდა მიეცეს მოიწვიოს მესამე პირი, თუკი გადაწყვეტილება ეხება მის უფლებებს.

ვგვიჩრობ, ადმინისტრაციული პროცესის 16-ე მუხლის 2-ე ნაწილის დანაწესის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში შემოტანა არ დაარღვევს მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპს. პირიქით, უმრავლეს შემთხვევაში, გამორიცხავს მესამე პირთა შესაძლო უფლებების დარღვევას და ნაკლები საფუძველი იქნება გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისათვის.

ლიტერატურა

References:

1. savaneli b., samarTlis Teoria. 1997 gv. 81.
2. liluaSvili T., xrustali v. samoqalaqo saproceso kodeqsis komentebi. 2004 gv. 698-699, gv. 205.
3. saqarTvelos uzenaesi sasamarTlos samoqalaqo saqmeTa palatis 2012 wlis 24 dekembris ganCineba №ას-1371-1293-2012.
4. rusiaSvili j., tabucaZe i. saqarTvelos administra-ciuli saproceso kodeqsis komentari. 2000 gv. 54.

Marine Chkonia

The peculiarities of renewal in civil process

Summary

Public relations involve conflicts that can be settled theoretically, as well as practically.

Legal conflicts exist within regulatory legal-framework. In such situations, obstacles appear not only in lawmaking process but in norm – applying one, though serious conflict is manifested in the application of the law.

Norms of Material law provide legal relations participants with certain duties and obligations. Implementation mechanisms are in procedural law. Consequently, they have to co-exist in full harmony as any conflict between them impair the rights granted by law.

Conflict of norms - a key prerequisite for the law development - reveals the viability of the norm during applications, interpretation and evaluation.

Participants of legal relations define norms according to their needs and willings in a particular situation.

When norm conflict appears in one and the same law, for example, in Administrative or Civil law then collision of norms take place; but when a conflict arises during material and procedural norms application, rules of collision norms cannot be used; consequently it threatens to the realization of rights protected by the law.

Keywords: conflicts, norms of Material law, conflict of norms.

Reviewer: Professor Valerian Khrustal, Georgian Technical University

მარინე ჩკონია

Особенности возобновления гражданского судопроизводства

Резюме

Во всех областях общественной деятельности допустим конфликт, соответственно существуют теоретические и практические аспекты их решения.

В нормативно - правовом поле существуют и Юридические конфликты. В таких ситуациях препятствия проявляются как при законодательности, так и при применении процессуальных норм, но самый серьезный конфликт проявляется при применении закона.

Нормы Материального права предоставляют участникам правоотношений определенные права–обязанности. Механизмы их реализации даны в процессуальных нормах. Следовательно, они должны сосуществовать в полной гармонии, потому что любой конфликт между ними препятствует осуществлению прав предоставляющему законом.

Конфликт норм - ключевая предпосылка развития Права, так как при использовании, интерпретации и оценки - выявляется жизнеспособность нормы.

Участникам правоотношений нормы определяют таким образом, как они того хотят и нуждаются в конкретной ситуации .

Когда Конфликт норм приствует в одном и том же законе, например, в административном или гражданском праве мы имеем дело с коллизией норм. Но когда конфликт возникает при использовании материальных и процессуальных норм, в виду того, что не могут быть использованны правила коллизии норм под угрозой оказывается реализация прав данным и находящимся под защитой закона. В статье Описано случаи нормового конфликта Процессе Гражданско-правовых отношений.

Ключевые слова: конфликт, Нормы Материального права, Конфликт норм.

Рецензент: Профессор Валериан Хрусталь , Грузинский технический университет.

УДК 353.9

Николай Орлов

О РОЛИ МУНИЦИПАЛЬНОЙ МИЛИЦИИ В СИСТЕМЕ СИЛ ОХРАНЫ ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА В УКРАИНЕ

Ключевые слова: муниципальная милиция, взаимодействие, система взаимодействия, региональный орган исполнительной власти, государственное управление, функции государственного управления.

Анализируется необходимость введения в отдельных городах Украины муниципальной милиции и ее влияние на потенциальные возможности существующих и перспективных сил охраны общественного порядка

ნიკოლოზ ორლოვი

უკრაინაში საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის კალმის
სისტემაში მუნიციპალური მილიციის როლის შესახებ

საკვანძო სიტყვები: მუნიციპალური მილიცია, ურთიერთქმედება, ურთიერთქმედების სისტემა, აღმასრულებელი ხელისუფლების რეგიონალური ორგანო, სახელმწიფო მართვა, სახელმწიფო მართვის ფუნქციები.

განაღზებული არის უკრაინის ცალკეულ ქალაქებში მუნიციპალური მილიციის შემოღების აუცილებლობა და მისი ზეგავლენა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის არსებული და პერსპექტიული ძალების პოტენციალურ შესაძლებლობებზე.

Nikolai Orlov

ABOUT THE ROLE OF MUNICIPAL POLICE FORCES IN THE SYSTEM OF PUBLIC ORDER IN UKRAINE

Keywords: municipal police, interaction, interaction system, the regional executive authority, public administration, public administration functions.

Analyzes the need for the separate cities of Ukraine municipal police and its effect on the potential of existing and future forces of public order

Постановка проблемы в общем виде и ее связь с важными научными и практическими задачами. Украина как самостоятельное государство существует и развивается двадцать

третий год и за все эти годы идет поиск наиболее приемлемой модели государственного управления в различных сферах, в том числе и в сфере охраны общественного порядка, которая непосредственно влияет на внутреннюю безопасность страны.

Вопросы охраны общественного порядка исследовались многими учеными, в том числе и в сфере взаимодействия органов региональных сил охраны правопорядка с региональными органами исполнительной власти [1].

На сегодня, в Украине к *региональным силам охраны правопорядка* относятся милиция и внутренние войска. Вопрос их численности, достаточности или недостаточности для успешного решения задач в сфере охраны правопорядка в работе не исследуется. Этот вопрос автором частично исследован и изложен в работе [2]. Вопрос состоит в том, нужна ли в Украине *муниципальная милиция* как возможная составляющая региональных сил охраны правопорядка.

Целью статьи есть обоснование целесообразности введения в отдельных городах Украины муниципальной милиции и ее влияние на потенциальные возможности существующих и перспективных сил охраны общественного порядка.

Изложение основного материала. За последнее время в Украине все чаще и чаще представители публичной власти начали говорить о необходимости *муниципальной милиции*, правда, совсем не такой, на какую рассчитывали главы регионов [3]. Как следует с публикаций в Интернете [3]. Министерство внутренних дел активно противилось принятию выгодного для городов закона.

На наш взгляд, это происходит потому, что неясны обоснованные функции муниципальной милиции, неясно их взаимодействие с государственной милицией, кто и где будит готовить работников такой милиции и т.д.

Некоторые руководители публичной власти в Украине предлагают одной из функций определить для муниципальной милиции – контроль за соблюдением правил дорожного движения. Тогда возникает вопрос «Что же будет делать государственная автоинспекция – ГАИ?». Может планируется ее сокращение? Другие предлагают – за счет сотрудников муниципальной милиции заменить участковых милиционеров с целью повышения эффективности обеспечения общественного порядка в спальных районах городов. Третьи утверждают, что муниципальная милиция не должна подменять государственный правоохранительный орган – милицию, функции которой определены Законом Украины [4]. Ее задача – прежде всего предупредить правонарушение и гарантировать безопасность

граждан. Напрашивается вывод: так, что это за милиция, может это дружинники?

Людам старшего поколения стран бывшего Советского Союза известен эксперимент з *дружинниками*. Может не следует вводить муниципальную милицию в отдельных городах Украины, а вернуться к дружинникам ? Такого же мнения автор работы [5].

Исходя из изложенного выше, в случае введения не повсеместно, а только в некоторых городах муниципальной милиции может не только не улучшить одну из сложнейших проблем в Украине, а именно – улучшить состояние общественного порядка, а создать прецедент, когда государственная милиция будет надеяться на муниципальную, а муниципальная на государственную и от этого дело не выиграет. Ну, а если будет аргументировано доказана необходимость создания такой милиции, тогда на наш взгляд, можно предложить такие пути реализации этой идеи создания: дать определение, что это за милиция; определить ее функции; законодательно ввести ее как составляющую сил охраны правопорядка; разработать план взаимодействия этой милиции с государственной милицией, который должен войти, как составляющая плана государственно-управленческого взаимодействия региональных органов исполнительной власти в сфере охраны общественного порядка [1].

Что касается определения *муниципальная милиция*, то следует пойти таким путем. Во-первых, *муниципал* – тот, который берет на себя ответственность; Во-вторых, *милиция* – (от лат. militia – войско). То есть *муниципальная милиция* – это войско, которое берет на себя определенную ответственность.

В результате такого подхода, можно согласиться с определением: *муниципальная милиция* – это местный (городской или районный) вооруженный орган местного самоуправления, призванный защищать жизнь, здоровье, права и свободы граждан, собственность, окружающую природу, интересы общества и муниципальную собственность от противоправных посягательств.

Тут же у граждан Украины может возникнуть вопрос: так, что создается еще один вооруженный орган в городах Украины ? Зачем, чего бояться органы публичной власти? Введение муниципальной милиции вызовет много вопросов, на которые органам публичной власти надо дать гражданам ответ.

Выводы из данного исследования и перспективы дальнейших поисков в этом направлении. В границах проведенного

исследования важными направлениями последующих исследований могут быть:

- определение функций муниципальной милиции в Украине на опыте других стран;
- вопросы взаимодействия муниципальной милиции с государственной милицией.

Литература

References:

1. Орлов, М. М. Формування системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку (теоретико-методологічні засади) [Текст] : монографія / М. М. Орлов. – Х. : ХарPI НАДУ “Магістр”, 2012. – 344 с.
2. Орлов М. М. Теоретичні основи обґрунтування необхідності удосконалення системи управління регіональних сил охорони правопорядку (Теоретичні викладки до дисертаційної роботи) [Текст] / М. М. Орлов. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2009. – 42 с.
3. Муніципальна міліція чи придворна гвардія? [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://kiev.pravda.com.ua/columns/510b8ccf28e0c/>
4. Про міліцію: Закон України : від 20 грудня 1990 р. № 565-ХІІ [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
5. Моя муніципальна міліція мене береже [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/40/179/669/>

ს ა ზ ო ბ ა დ ო ე ბ ა

**ბადრი ცხადაძე, ეკა ყუყუნია, ქეთევან კვანცელაძე,
ლიანა თედეშვილი, ზვიად ცხადაძე, ბიორბი მაისურაძე,
თინათინ კაიშაური, ვალერი ტაბაშვილი**

ქართულ-ინგლისურ-რუსულ ზოგადტექნიკური ტერმინოლოგიის განმარტებითი ლექსიკონი (ელექტრონული ვერსია)

ქართული ტერმინებისა და ტერმინოლოგიის სათავეები უხსოვარი დროიდან (წარმართობის ხანა) იწყება, როცა ქართველ ტომთა გაერთიანებებმა სახელმწიფოს ნიშნები და კულტურული იერსახე შეიძინა.

ძირკველი და მრავალსაუკუნოვანი ქართული სალიტერატურო ენა მდიდარია არაერთი ორიგინალური თუ ნასესხები ტერმინით. რაც შეეხება ტექნიკური ტერმინოლოგიის ჩასახვას და განვითარებას, იგი ჩვენში მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრიდან, საქართველოში კაპიტალიზმის შემოჭრასა და დამკვიდრებას, ქართველ სამოციანელთა ანუ „თერგდაღუულთა“ მოღვაწეობას უკავშირდება. სწორედ ილია ჭავჭავაძისა და ნიკო ნიკოლაძის და მისთ. დროიდან და მათი მოღვაწეობით ქართულს ენაში ჩნდება, ისახება და მკვიდრდება არაერთი ტერმინი (რკინიგზა, ლიანდაგი, მიმართულება, შინაარსი...), XX საუკუნის 20-იანი წლებიდან ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგია ახალ საფეხურს აღწევს. ამ დროიდან აკად ივ. ჯავახიშვილის ხელმძღვანელობით თბილისის სახ. უნივერსიტეტის დაარსებისა და სამეცნიერო კადრების მოზიდვისთანავე იქმნება საბუნებისმეტყველო დარგებისათვის ნიშანდობლივი ტერმინები, რომელთა კვლევა კიდევ უფრო გაღრმავდა ამავე საუკუნის 30-იან წლებში (გ. გეხტმანი, გ. ნიკოლაძე, რ. ნიკოლაძე, ნ. კეცხოველი და სხვ.). ღირსსაცნობია, რომ ქართველ ჰუმანიტარულ ინტელიგენციას მხარს უბამდა ტექნიკური ინტელიგენციის წარმომადგენლების ჩინებული ნაწილი, რომელთა უშუალო თანამონაწილეობით ათეული წლების მანძილზე ერთობლივი ძალისხმევით (ლინგვისტებთან ერთად) შეიქმნა კოლექტიური ნაშრომი „ქართული ტერმინოლოგია“ (მანამდე კი საქართველოს ტექნიკურმა საზოგადოებამ პირველი ქართულ-რუსული და რუსულ-ქართული ტექნიკური ლექსიკონი (1920-1921 წწ)

გამოსცა, სწორედ ამ ლექსიკონის ძირითადი გადამუშავებითა და ტექნიკის სხვადასხვა დარგის ტერმინთა შევსებით 1935 წელს გამოვიდა ტექნიკური ტერმინოლოგიის ახალი გადამუშავებული ვერსია, ხოლო ამავე ლექსიკონის კიდევ უფრო სრული ვერსიის რუსულ-ქართული ნაწილი 1957 წელს (პროფ. ვ. ბერიძის, აკად. რ. დვალისა და დოც. რ. ღამბაშიძის რედაქციით), კიდევ უფრო სრულყოფილი 1977 წელს.

მესამე ათასწლეულის პირველ დეკადაში, დამოუკიდებელი საქართველოს ღია დემოკრატიულ სივრცეში ყოფნამ, ევრო-ამერიკული საგანმანათლებლო და სამეცნიერო კულტუროლოგიურ სიახლეებთან ზიარებამ ქართული ტერმინოლოგიის ახლებური ხედვა-გადამუშავება და მიდგომა მოითხოვა. დღის წესრიგში დადგა და ანგარიშგასაწვეი შეიქნა სამენოვანი ზოგადტექნიკური სპეციფიკური ლექსიკონის შედგენა და ახალი პრინციპების დადგენა. უპირველეს ყოვლისა, ინგლისურის, როგორც საერთაშორისო ენის, აგრეთვე ახალი ტექნოლოგიების გათვალისწინებით, ტექნიკური ლექსიკონის სამომხმარებლო სივრცეც რამდენადმე გაიზარდა. ამიტომ ქართულისა და რუსული ტერმინოლოგიის გვერდით აუცილებლად მიგვანია შესაბამისი ინგლისური ტერმინოლოგიის დართვაც. ამ მიზნით უნდა შეიქმნას კომპლექსური ჯგუფი სპეციალისტებისა (ჰუმანიტარულ-ლინგვისტური და ტექნიკური), რომლებიც ასეთი თარგმნითი ტიპის ზოგადსპეციფიკურ ლექსიკონს სრულყოფენ და საბოლოოდ თანამედროვე მოთხოვნების დონეზე გაასრულებენ.

მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენმა მეცნიერებმა უდიდესი წვლილი შეიტანეს ტექნიკური ტერმინოლოგიური ლექსიკონის შექმნასა და სრულყოფაში (ივ. ჯავახიშვილი, არნ. ჩიქობავა, ქ. ლომთათიძე, ი. გიგინეიშვილი, ნ. კეცხოველი, გ. ნიკოლაძე, რ. დვალი, ფ. თავაძე, ვ. გომელაური, არჩ. ძიძიგური, გ. ჭოლოშვილი, ვ. ჭავჭავანიძე, არჩ. ელიაშვილი, ვ. ჩხეიძე, ე. ნადირაძე, გ. მიქელაძე, ბ. საბაშვილი, ა. განგია, გ. ჩხილაძე, ი. ანდრიაშვილი და სხვ., მათ ერთობლივ მუშაობაში ათეული წლების მანძილზე მაინც ხარვეზად დარჩა ერთი უმთავრესი რამ: აქამდე არსებულ „ტექნიკურ ტერმინოლოგიას (რუსულ-ქართულ ნაწილს)“ არ ახლავს სალექსიკონო ერთეულის დამოწმება-მოხმარების სამეცნიერო ტექნიკური დარგობრივი არე და წინადადება-კონტექსტი. ჩვენეული სამენოვანი განმარტებითი ლექსიკონი კი ყოველმხრივ გაითვალისწინებს ამას და თითოეულ სალექსიკონო ტერმინს წარმოგვიდგენს

სათანადო დარგითურთ, სათანადო კონტექსტით. ამრიგად, ეს ხარვეზი საბოლოოდ გამოსწორდება და ქართველ ტექნიკურ საზოგადოებას ხელთ ექნება სრულიად ახალი ტიპის სამეცნიერო ქართულ-რუსულ-ინგლისური ზოგადტექნიკური სპეციფიკური ტერმინოლოგიური ლექსიკონის სრული ელვერსია. ამრიგად, ქართულ სინამდვილეში ასეთი ლექსიკონი უპრეცედენტო იქნება, რადგან დღემდე მას ანალოგი არ მოეპოვება. მით უფრო, რომ ჩვენეული სამეცნიერო განმარტებითი ლექსიკონი შევსებული იქნება ახალი ტერმინოლოგიური ლექსიკით (ტელე-რადიოტექნიკა... კომპიუტერული ტერმინოლოგია-ინტერნეტი...)

სადღეისო მოთხოვნების გათვალისწინებით, დროის შესაბამისად, ამ სამეცნიერო განმარტებითი ლექსიკონის **შექმნა უნიკალური იქნება** იმ მხრივაც, რომ იგი თანაბრად გამოადგება ყველას – სპეციალისტს და არასპეციალისტს, დიდ დახმარებას გაუწევს როგორც ქართველენოვან, ისე რუსულენოვან და ინგლისურენოვან ფართო მკითხველ საზოგადოებას.

**Badri Tskhadadze, Eka Kuphunia, Ketevan Kveselava,
Giorgi Maisuradze, Liana Tedeshvili, Zviad Tskhadadze,
Tinatin Kaishauri, Valeri Takasvili**

**General Technical Terminology
Georgian – English – Russian Dictionary of General Technical
Terminology (electronic version)**

Summary

Introduction of terms and terminology in the Georgian language can be traced back to the times immemorial when unification of Georgian tribes acquired the signs of a state and cultural unity.

The ancient Georgian language is rich in both original and borrowed words. As for advent and adoption of technical terminology, it is associated with introduction and establishment of capitalist relations, with the activities of those „drank water from the Terek” (i. e. went abroad to study and then returned back to Georgia) and worked in the 60-th of the XIX century. It is from the time of Ilia Chavchavadze and Niko Nikoladze and as the result of their activities that the Georgian language acquired and adopted multiple terms (such as railway, platform, direction, content, etc.). From the 20-th of the XX century Georgian Scientific terminology rises to a new stage. Since the time of establishment by academician Ivane

Javahishvili of Tbilisi State University and attracting specialists of different branches of science starts the process of creation of scientific terms which was later followed by deeper research work in the 30-th (G. Gehtman, G. Nikoladze, R. Nikoladze, N. Ketshoveli and many others). It should be noted that Georgian Humanitarian intelligentsia has always been supported by the best representatives of Technical Intelligentsia and with their help after decades of joined work (together with linguists) came into being a book on „Georgian Terminology” (that is Georgian Technical Society published the first Georgian-Russian and Russian-Georgian dictionary) (1920-1921). On the basis of this dictionary and with addition of technical terms from different fields of science appeared a new revised version of Technical Terminology Dictionary in 1935, Another revised, complete and updated edition of Russian-Georgian part of the dictionary appeared in 1957 (edited by Prof. V. Beridze, Acad. R. Dvali and Assistant Professor R. Hambashidze) followed by another revised and updated version in 1977.

The first of the XXI century is determined for Independent Georgia by its existence in an open, democratic surrounding, sharing of Euro-American educational and cultural novelty and requires new overlook of Georgian terminology. A new three – language dictionary of General Technical Terms is on agenda as well as establishment of its new basis and principles. First of all it should include the English language part as the English language is the language of international communication. Secondly, it should include all ever renewed and newly formed technical terms for constantly developing technologies. At the same time we should consider the increased number of users of technical dictionaries. The above mentioned facts determine the necessity of English language entries alongside with Georgian and Russian terms.

With this aim was created a joined group of specialists (humanitarians – linguistics and technical) which will ensure the translation work that will meet requirements of such type of General Technical Terms Dictionary at up-to-date level.

In spite of the fact that our scientists have greatly contributed to creation of the Dictionary of Technical Terminology (Iv. Javahishvili, A. Chikobava, K. Lomtadze, I. Gigineishvili, N. Ketshoveli, R. Dvali, F. Tavadze, V. Gomelauri, Adzidzigi, G. Jogoshvili, V. Chavchavadze, A. Eliashvili, V. Cheidze, E. Nadiradze, G. Mikeladze, B. Sabashvili, A. Gangia, G. Chihladze, I. Andriashvili and many others), there still remains one main fault in their work in spite of all their fruitful cooperation during many decades: the existing Russian-Georgian part of Dictionary of Technical Terminology still lacks definitions of entries according to specific branches of technical studies as well as examples in context.

Our three-language explanatory dictionary will fully satisfy these requirements and each entry will be accompanied by appropriate branch-definition in appropriate context. In this way we suggest to improve this aspect of the dictionary and give Georgian Technical society the opportunity to use a complete, updated, electronic version of three language Georgian – Russian – English Dictionary of General Technical Terms that they have not had before. Such dictionary will be an unprecedented event that has had no analogue in Georgian reality up to now. Even more important is the fact that our new complete, updated, electronic version of three language Georgian – Russian – English Dictionary of General Technical Terms will be supplied with new terminology in the fields of tele-radio, computer and internet technology.

Considering modern requirements, our new complete, updated, electronic version of three language Georgian – Russian – English Dictionary of General Technical Terms will be unique from the point of view that it will be equally useful for both specialists and non-specialists, and for a wide range of Georgian-speaking, Russian-speaking and English-speaking society.

Keywords: General Technical Terminology, Georgian – English _ Russian Dictionary, Georgian-Russian and Russian-Georgian dictionary, electronic version, Georgian language, English language, Georgian Scientific terminology, Georgian and Russian terms, Euro-American educational and cultural, General Technical Terms, tele-radio, computer and internet technology, Georgian-speaking, Russian-speaking and English-speaking, Ilia Chavchavadze and Niko Nikoladze, academician I. Javahishvili, N. Ketshoveli, R. Dvali; Prof. G. Gehtman, G. Nikoladze, R. Nikoladze, V. Beridze, A. Chikobava, K. Lomtadze, I. Gigineishvili, N. Ketshoveli, R. Dvali, F. Tavadze, V. Gomelauri, A. Dzidziguri, G. Chogoshvili, V. Chavchanidze, A. Eliashvili, V. Cheidze, E. Nadiradze, G. Mikeladze, B. Sabashvili, A. Gangia, G. Chihladze, I. Andriashvili, Assistant Professor R. Hambashidze.

Reviewer: Professor Evgeni Baratashvili, Georgian Technical University.

**Бадри Цхададзе, Ека Купуниа-Цхададзе, Кетеван Квеселава,
Лиана Тедешвили, Звиад Цхададзе, Гиორги Мансурадзе,
Тинатин Каишаури, Валери Такашвили**

**Грузинский-английский-русский общетехнический словарь
(электронная версия)**

Резюме

Принимая во внимание новые технологии, потребность технического словаря увеличилось в мире. Английская терминология, используется в мире на многих языках, включая русский. Наше намерение создать совместную работу, модернизированный грузино - Английский - русский толковый словарь" электронную версию.

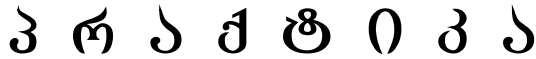
В области Грузинской технических терминологии большой вклад имеют грузинские ученые (И. Джавахишвили, Арн. Чикобава, К. Ломтатидзе, И. Гигинеишвили, Н. Кецохели. Г. Николадзе, Р. Двали, Ф. Тавадзе, В. Гомелаури, Арч. Дзидзигури, Г. Чогошвили, В. Чавчанидзе, Арч. Элиашвили, В. Чхеидзе, Е. Надирадзе, Г. Микеладзе, б. Сабашвили, А. Гангиа, Г. Чихладзе, И. Андриашвили и другие).

На основе их мысли и наше общее видение, В трехязычным толковом словаре будут обеспечены Специфика для всех сфер. Каждое из научно-технической в сфере, будет заполнен на трех языках толковый словарь новой терминологии (ТВ - радио ..., компьютерная терминология - Интернет ...) И Аббревиатуры.

Грузинский Технически сообщество будет иметь совершенно новый тип словаря на трех языках грузино - русский - английский который представляет собой полную электронную версию общей Словаря специфическим технической терминологии. Текущих требованиям Словарь одинаково будет полезен для всех, Специалистом и неспециалистом и поможет грузиноязычным, Русскоязычным и англоязычным широко потребительным читателей.

Ключевые слова: Грузинский-английский-русский общетехнический словарь, электронная версия, Английская терминология, И. Джавахишвили, Арн. Чикобава, К. Ломтатидзе, И. Гигинеишвили, Н. Кецохели. Г. Николадзе, Р. Двали, Ф. Тавадзе, В. Гомелаури, Арч. Дзидзигури, Г. Чогошвили, В. Чавчанидзе, Арч. Элиашвили, В. Чхеидзе, Е. Надирадзе, Г. Микеладзе, б. Сабашвили, А. Гангиа, Г. Чихладзе, И. Андриашвили и другие

Рецензент: Профессор Евгени Бараташвили, Грузинский технический университет.

Зизи Сванидзе, Гари Гуния, Лили Сванидзе

Некоторые результаты мониторинга содержания микропримесей в природных средах районов интенсивного антропогенного воздействия Грузии и методы уменьшения их техногенной нагрузки

Целью работы являлось проведение исследования загрязнения природных сред основных горнодобывающих районов Грузии:

- Маднелского медно-колчеданного и барит-полиметал-лического месторождения; Чиатурского марганцевого месторождения; Лухумского мышьякового месторождения.

В процессе работы особое внимание уделялось выявлению закономерностей накопления тяжелых токсичных примесей в природных водах и почвах, а также разработке методов и рекомендаций по их очистке от загрязнений. При этом были использованы: полевые геохимические, гидрогеохимические и почвоведческие методы; современные сверхчувствительные аналитические аппаратуры; лабораторные опыты определения средств очистки вод и почв от тяжелых металлов и др.

1. Содержания металлических микропримесей в речных водах исследуемых районов

Согласно полученным результатам, в исследуемых районах окружающая природная среда, в целом, значительно загрязнена тяжелыми токсичными металлами, основными источниками которых являются горнодобывающие предприятия, расположенные в этих районах.

При этом было выявлено, что все основные исследуемые водные артерии – реки Казрегула, Машавера, Квирила и Лухуми - по средним содержаниям в их водах тяжелых металлов значительно превышают средние показатели рек планеты. В зависимости от состава руд, фактическое содержание исследуемых тяжелых металлов в этих реках от 40 000 до 25 раз превышают их содержания в реках планеты (табл.1).

Результаты анализа проб из разных водопунктов показывают, что наиболее загрязненные воды непосредственно связаны с участками разработки месторождений, территориями расположения

обогачительных фабрик и местами складирования горных пород, отходов и хвостов переработки руд и др., где концентрация исследуемых металлов составляет от 3 до 10 ПДК, а в некоторых случаях больше 10 ПДК

Таблица1 Сопоставления средних содержаний микропримесей в р.Казретула в районе поселка с их средними Планетарными значениями.

Примеси	Концентрации, мг/л		Отношения C_1 / C_0
	В реке Казретула, C_1	В реках Планеты, C_0	
Cu	280.0	0.007	40000
Zn	108.0	0.02	5400
Cd	0.72	0.0002	3600
Fe	75.0	0.07	1071
Mn	9.87	0.01	987
Co	0.09	0.0003	300
Ni	0.05	0.002	25
Pb	3.1	0.001	3100

При этом, наиболее высокие концентрации всех изучаемых элементов (Cu, Zn, Fe, Mn, Pb, Co, Cd, Ni) отмечаются в Маднеульском районе. Здесь содержание Ni выше 10 ПДК обнаружены в 13% проб, а Pb - в 58% проб. В Чиатурском районе концентрация Mn от 5 - 10 ПДК и выше 10 ПДК выявлены в 35%, а Fe , приблизительно, в 40%.

Установлено, что кроме техногенных источников примесей тяжелых металлов, их определенная доля связана с природными источниками - рудами и рудопроявлениями сульфидных и полиметаллических месторождений, распространенных в исследуемых районах.

Фактическое содержание ($C_{\text{фак}}$) тяжелых металлов в пробах сопоставлялось с их предельно допустимыми концентрациями (ПДК), установленными Международной Организацией Здравоохранения и Министерством Здравоохранения Грузии для территории страны (табл.2).

Материал, представленный в таблице дает наглядное представление о загрязнении природных вод изучаемых районов определяемыми элементами.

При этом выявлено, что несмотря на наличие самоочищения речных вод, транспортировка тяжелых металлов во взвеси и

растворенной форме происходит на довольно большие расстояния. В результате этого создается экологическая опасность не только вблизи от очагов загрязнения, но и ниже по течению - в районах населенных пунктов, использующих эти воды для орошения сельскохозяйственных угодий.

Таблица 2. Распределения величин концентраций примесей металлов в пробах вод Маднеульского рудного региона

Элементы	Количество проб по градациям концентраций				
	< ПДК	1-3 ПДК	3-5 ПДК	5-10 ПДК	> 10 ПДК
Cu	21	-	-	-	10
Zn	23	1	1	-	6
Cd	22	-	-	-	9
Pb	11	1	1	-	18
Fe	14	9	1	-	7
Mn	16	2	1	3	9
Co	7	2	3	11	8
Ni	19	7	1	-	4

Очевидно, что несовершенство методов очистки производственных вод создает условия загрязнения природных вод тяжелыми металлами. Например, концентрации большинства исследуемых металлов в пробах, взятых из трубопровода Маднеульского горно-обогатительного комбината после фильтрования, в сотни и более раз превышают их ПДК. Эффект очистки на фильтровальной установке для Cu и Zn составляет около 70-80%, а для Co, Ni и Pb значительно меньше. Учитывая наличие высоких концентраций исследуемых микрокомпонентов в этих водах, становится ясным, что такая очистка весьма малоэффективна. Аналогичные заключения следует сделать и в случаях обогатительных фабрик Чиатурского и Лухумского месторождений.

2. Исследование загрязнения почвенного слоя металлическими микропримесями

Изучение загрязнения почвенного слоя в районах исследования происходило параллельно с изучением состояния природных вод. Отбор проб почвы охватывал площади, примыкающие к горнодобывающим и горно-обогатительным предприятиям. Кроме

того, часть проб была взята из ближайших сельскохозяйственных угодий.

В результате исследования установлено, что почвы Маднеульского, Чиатурского и Лухумского горнодобывающих регионов в той или иной степени загрязнены тяжелыми металлами.

В отдельных случаях загрязнение достигает критического состояния. Наиболее загрязненные почвы находятся в местах, расположенных близко к производствам разработки и обогащения месторождений [1].

Результаты микрокомпонентного анализа проб почв исследуемых регионов показывают, что в зависимости от состава руд, физико-географических и химических процессов степени их загрязнения тем или иным элементом значительно различаются.

Например, в Маднеульском районе показатель загрязнения почвенного покрова тяжелыми металлами - Q, полученный в результате расчета отношения:

$$Q = C_{\text{ср}}/C_{\text{ПДК}}, \quad (1)$$

где $C_{\text{ср}}$ (мг/кг) – средняя концентрация данного элемента в исследуемых пробах, а $C_{\text{ПДК}}$ - его ПДК, показывает, что он относится к умеренно загрязненной категории почв.

Кроме того установлено, что здесь почвы наиболее часто и в высокой степени загрязнены халькофильными элементами, что связано с наличием и разработкой медно-колчеданного месторождения. Содержание этой группы элементов в большинстве проб от 1 до 3 ПДК, а в их 25% - концентрация Cu выше 10 ПДК.

Из сидерофильных элементов наибольшим содержанием характеризуется Co, концентрация которого в более чем 50% проб, составляет от 5 до 10 ПДК, а в 35% отобранных проб - выше 10 ПДК.

Отмечено и достаточно высокое содержание Ni, концентрация которого в более, чем 60% проб находится от 1 до 5 ПДК.

В Чиатурском районе из всех проанализированных проб почв, лишь в единичных пробах содержание тяжелых металлов находится ниже ПДК (табл.3).

Исследования выявили, что почвы горных областей района исследования чаще и в более высокой степени загрязнены примесями Mn, Cu, Zn, Co, Ni, концентрации которых многократно превышают ПДК этих элементов в почвах. Их источниками в основном являются марганцевые руды и породы, в которых установлено их наличие.

Выявлено, что в марганцевых рудах и содержащих их горных породах минералы, в состав которых входят примеси токсичных металлов, находятся, в основном, в нерастворимых в воде формах.

Тем не менее, наличие марганца и некоторых других тяжелых металлов в пробах почв (а также вод) района, позволяет предполагать, что миграция их происходит в виде растворимой в воде металлоорганической формы, которая является основной формой миграции марганца, а в некоторых случаях и других тяжелых металлов.

Таблица 3. Примеси тяжелых металлов в почвах Чиатурского рудного района

Место отбора образцов почвы	Содержание микрокомпонентов, мг/кг							
	Mn	Fe	Cu	Zn	Pb	Cd	Co	Ni
Нагорье Сареки	1500	166	50	37	25	1.3	71	55
Нагорье Перевиса	10500	65	32	120	3 1	1.3	45	40
Парк г. Чиатура	16250	70	28	68	27	1.3	56	60
г. Чиатура	10000	80	20	80	28	1.0	31	26

В Лухумском районе главной причиной загрязнения почв тяжелыми металлами, является несовершенство методов обогащения и переработки мышьяковых руд на горно-химическом заводе (ГХЗ). Основная часть проб почв была отобрана на площадях, примыкающих к ГХЗ и его цехам обжига руд. Остальная часть была взята из сельскохозяйственных угодий.

Следует заметить, что отмеченное нами высокое содержание Cu в пробах почв всего региона, объясняется не только присутствием этого элемента в огарках мышьяковых руд и отходах обогатительной фабрики ГХЗ, но и наличием минерала этого элемента рудах полиметаллического месторождения, расположенного к северу от ГХЗ. Кроме того источником Cu могут быть и горные породы, на которых образовались почвы региона.

Известно, что в почвах с кислой и нейтральной реакцией, каковым является почва Лухумского региона, Cu выносятся водой в заметном количестве, но некоторая часть этого элемента в виде органического комплекса фиксируется в почве и мало доступна для растений. Этим обстоятельством объясняется высокая концентрация меди в почвах Лухумского района [2].

Таким образом, во всех рассматриваемых районах в загрязнении почвенного покрова тяжелыми металлами основную роль играют техногенные факторы, связанные с работой горнодобывающих и горно-обогачительных предприятий. Кроме этого не исключаются и природные процессы, такие как выветривания и размыв полиметаллических и сульфидных руд и горных пород, содержащих тяжелые металлы.

Таблица 4. Содержания примесей тяжелых металлов в почвах Лухумского рудного района

Место отбора образцов почвы	Содержание микрокомпонентов, мг/кг							
	Mn	Fe	Cu	Zn	Cd	Pb	Ni	Co
Территория цеха мышьяковистых препаратов	375	2200	12000	83	1,10	5,5	16,2	12,0
Участок производства монокристаллов	340	75	100	10	1,10	1,3	6,0	5,0
Посевная площадь рядом с производством	545	2200	2000	51	0,87	3,7	12,5	10,0
Кукурузное поле села Лихети	370	200	5000	6,5	0,25	0	2,5	4,0
Пастбища села Лихети	170	415	7500	4,5	0,33	0,5	4,0	6,0
Берег реки Абарула	238	1920	12450	8,6	0,4	0,8	7,9	10,0

Наряду с изучением загрязнения тяжелыми металлами природной среды рассматриваемых районов, в данной работе предпринята попытка разработки методов оздоровления окружающей среды. При этом предусматривалось выявление методов и материалов для очистки вод и почв от тяжелых токсичных металлов на определенной стадии технологии разработки месторождений.

Проведенные лабораторные опыты показывают, что для этих целей наиболее эффективным оказались модифицированные и активированные природные сорбенты такие, как диатомит, асканит, а также бентонит гумбрин, месторождения которых имеются в Грузии. Их поглощающая способность для большинства изученных химических элементов (кроме Mn и Co) очень высока (от 85% до 100%).

Заключение

Из вышеизложенного следует, что во всех рассматриваемых районах в загрязнении почвенного покрова тяжелыми металлами основную роль играют техногенные факторы, связанные с работой горнодобывающих и горно-обогатительных предприятий. Кроме этого не исключаются и природные факторы и процессы, такие как выветривания и размыв полиметаллических и сульфидных руд и горных пород, содежащих тяжелые металлы.

Литература

References:

1. Гуния Г.С., Сванидзе З.С. Методические вопросы исследования временного распределения концентраций микропримесей атмосферы и источников их эмиссий: /Труды международной научно-технической конференции «Охрана природы и устойчивое развитие» (10-11 ноября, 2010).- Тб., ГТУ, 2010, сс.429-432.
2. Сванидзе З.С., Гуния Г.С. и др. Исследование содержания примесей тяжелых металлов в речных водах некоторых промышленных районов в горных условиях Грузии /Сванидзе З.С., Гуния Г.С., Сванидзе Л.С., Берашвили Ц.А.: - Материалы VI Международного симпозиума «Экология человека и медико-биологическая безопасность населения» (Греция, Салоники, 24 октября-3 ноября 2010).- Москва, 2010, сс.137-143.

ზიზი სვანიძე, გარი გუნია, ლილი სვანიძე
საქართველოს ანთროპოგენური ზემოქმედების რაიონების ბუნებრივი გარემოს მიკრომინარეგების შედგენილობის მონიტორინგის ზოგიერთი შედეგები და მათი ტექნოგენური დატვირთვის შემცირების მეთოდები

რეზიუმე

კვლევის მიზანს საკვლევი რაიონების ბუნებრივ გარემოში მძიმე ტოქსიკური მეტალების დაგროვების კანონზომიერების კომპლექსური კვლევები და მათი ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების მეთოდებისა და რეკომენდაციების დამუშავება წარმოადგენდა.

კვლევის პროცესში მიღებულია შემდეგი შედეგები:

- საკვლევი რაიონების ზედაპირულ წყლებში და ნიადაგებში დადგენილია რიგი მძიმე მეტალის, მათ შორის, Cu, Cd, Pb, Zn და Fe, Mn, Co, Ni კონცენტრაციების სიდიდეები;

- შესწავლილია ამ ნივთიერებათა განაწილება საკვლევი ბუნებრივ გარემოში და შეფასებულია მათი ფაქტობრივი მნიშვნელობების შეფარდება საქართველოს ტერიტორიასათვის დადგენილ ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციებთან;

- შესწავლილია მადნების საბადოების ექსპლუატაციისა და გამდიდრების არეალების გავლენის ქვეშ მდებარე რეგიონების ზედაპირულ წყლებში და ნიადაგებში მძიმე მეტალებით დაბინძურების მიზეზები და სიდიდეები;

- გამოკვლეულია ატმოსფერული ჰაერის ნაკადით საკვლევი მიკრომინარეგების გადატანის პროცესები;

- საქართველოში მოპოვებული, მოდიფიცირებული და აქტივიზირებული ბუნებრივი სორბენტების გამოყენებით საკვლევი ბუნებრივი გარემოს რეაბილიტაციისა და გაჯანსაღების მეთოდები და რეკომენდაციებია დამუშავებული.

საკვანძო სიტყვები: მიკრომინარეგების მონიტორინგი; ანთროპოგენური ზემოქმედება; ტექნოგენური დატვირთვის შემცირების მეთოდები

რეცენზენტი: თენგიზ ცინცაძე, ტექნიკის მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ჰიდრომეტეოროლოგიის ინსტიტუტის დირექტორი

Zizi Svanidze, Garry Gunia, Lili Svanidze
Some Results of Monitoring of the Content of Microimpurity in Environments of Areas of Intensive Anthropogenous Influence of Georgia and Methods of Reduction of their Technogenic Loding

Summary

The work purpose was carrying out of research of pollution of environments of the basic mining areas of Georgia: Madneuli copper-pyrites and barite-polymetallic deposits; the Chiatura manganous deposit; the Luhumi arsenical deposit.

During work the special attention was given to revealing of laws of accumulation of heavy toxic impurity in natural waters and soils, and also working out of methods and recommendations about their clearing of pollution.

At research performances have been used: field geochemical, hydrogeochemical methods and soil science methods; modern supersensitive analytical equipments; laboratory trials of definition of means of clearing of waters and soils from heavy metals, etc.

In the course of research following results are received:

- Concentration of heavy metals (Cu, Cd, Pb, Zn, Fe, Mn, Co, Ni) in waters and soils of investigated areas are established;
- Their distributions in these environments are revealed and their actual maintenances are compared with maximum permissible concentration for territory of Georgia;
- The reasons and pollution degrees are established by heavy metals of natural waters and soils of the regions which are in an area of influence of operation of deposits and enrichments of ores;
- Process of carrying over of investigated microimpurity by air streams of atmosphere is investigated;
- Methods and recommendations about rehabilitation and improvement of environment with application of the modified and made active natural sorbents which deposits are in Georgia are developed.

Thus, in all investigated areas in pollution of environments by heavy metals the dominant role is played by the technogenic factors connected with work of the mining and mountain-concentrating enterprises.

Besides, aren't excluded also transboundary carryings over of harmful impurity, such natural factors, as processes of aeration and washout of polymetallic and sulphidic ores and the rocks containing heavy metals.

Keywords: monitoring of microimpurity; anthropogenous influence; methods of reduction of a technogenic load

Reviewer: Tengiz Tsintsadze Doctor of Technical Sciences. The director of Hydrometeorological Institute of the Georgian Technical University.

CONTENTS

Proceedings of Annual Scientific International Conference of Business-Engineering faculty of Georgian Technical University, 1 Diplomacy Association and Scientific Magazine “Authority and Society (History, Theory, Practice)”----- 5

THEORY

Nunu Ovsyannikova
Income Declarations in Public Service and Openness----- 11

Henri Kuprashvili
Foreign Policy Security and some aspects of its informational-analytical support----- 20

Nickolai Orlov
Interaction of Regional Organs of Executive Authority and Military Management Bodies in the Internal Security System of Ukraine----- 30

Genadi Iashvili, Irakli Manvelidze
The inculcation regional electronic governance in Georgia: problems and perspectives of development----- 45

Zhuzhu Tabagari, Tinatin Iashvili
Institutional solutions for strong civil sector----- 51

HISTORY

Natia Kenchiashvili
From myth of Atlantis to Plato’s ideal state----- 57

ECONOMIC

Nino Kobaidze, Eka Nadareishvili
Performance management in educational institutions----- 69

Genadi Iashvili, Tinatin Iashvili, Tamar Bachilava
Objectives of International Business Management----- 76

Genadi Iashvili, Irakli Bregadze, Besik Sherazadishvili
Pricing in Service field----- 83

Mykhaylo Medvid RATIONALE OF PRINCIPLES OF RECRUITMENT OF MILITARY POSITIONS IN THE ABSENCE OF SUFFICIENT CONDITIONS TO ENSURE THE SECTORAL LABOR MARKET WITH EMPLOYEES-----	90
---	-----------

LAW

Marine Chkonia The peculiarities of renewal in civil process-----	99
---	-----------

Nikolai Orlov ABOUT THE ROLE OF MUNICIPAL POLICE FORCES IN THE SYSTEM OF PUBLIC ORDER IN UKRAINE-----	111
--	------------

SOCIETY

Badri Tskhadadze, Eka Kuphunia, Ketevan Kveselava, Liana Tedeshvili, Zviad Tskhadadze, Tinatin Kaishauri, Valeri Takasvili General Technical Terminology Georgian – English – Russian Dictionary of General Technical Terminology (electronic version)-----	115
---	------------

PRACTICE

Zizi Svanidze, Garry Gunia, Lili Svanidze Some Results of Monitoring of the Content of Microimpurity in Environments of Areas of Intensive Anthropogenous Influence of Georgia and Methods of Reduction of their Technogenic Loding----	121
---	------------

СОДЕРЖАНИЕ

Материалы ежегодной международной научной конференции факультета бизнес-инжинеринга Грузинского технического университета, ассоциации Открытой дипломатии и научного журнала «Власть и Общество (история, теория, практика)»----- 5

ТЕОРИЯ

Нуну Овсянникова
 Декларирование на публичной службе и публичность----- 11

Генри Купрашвили
 Внешне–политическая безопасность и некоторые аспекты её информационно-аналитического обеспечения----- 20

Николай Орлов
 ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ И ОРГАНОВ ВОЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В СИСТЕМЕ ВНУТРЕННЕЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ----- 30

Геннадый Яшвили, Иракли Манвелидзе
 Введение регионального электронного управления в Грузии: проблемы и перспективы развития----- 45

Жужу Табагари, Тинатин Иашвили
 Институциональные решения для сильного общественного сектора----- 51

ИСТОРИЯ

Натиа Кенчиашвили
 От мифа об Атлантиде до «Идеальное Государства» Платона-- 57

ЭКОНОМИКА

Нино Кобаидзе, Ека Надареишвили
 Управление деятельностью (перформанс менеджмент) в образовательных организациях----- 69

Геннадий Яшвили, Тинатин Яшвили, Тамар Бачилава
 Задачи управления международным бизнесом----- 76

Генадий Яшвили, Ираклий Брегадзе, Бесик Шеразадашвили Ценообразование в сфере услуг-----	83
--	-----------

Михаил Медвидь ОБОСНОВАНИЕ ПРИНЦИПОВ КОМПЛЕКТОВАНИЯ ВОЕННЫХ ДОЛЖНОСТЕЙ ПРИ ОТСУТСТВИИ ДОСТАТОЧНЫХ УСЛОВИЙ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОТРАСЛИ ТРУДОВЫМИ РЕСУРСАМИ-----	90
---	-----------

ПРАВО

Марине Чкония Особенности возобновления гражданского судопроизводства----	99
---	-----------

Николай Орлов О РОЛИ МУНИЦИПАЛЬНОЙ МИЛИЦИИ В СИСТЕМЕ СИЛ ОХРАНЫ ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА В УКРАИНЕ-----	111
---	------------

ОБЩЕСТВО

Бадри Цхададзе, Ека Купуня, Кетеван Квеселава, Лиана Тедешвили, Звиад Цхададзе, Тинатин Каишаури, Валери Такашвили Грузинский-английский-русский общетехнический словарь (электронная версия)-----	115
---	------------

ПРАКТИКА

Зизи Сванидзе, Гари Гуния, Лили Сванидзе Некоторые результаты мониторинга содержания микропримесей в природных средах районов интенсивного антропогенного воздействия Грузии и методы уменьшения их техногенной нагрузки-----	121
--	------------

ავტორები

თამარ ბანილავა	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი
ირაკლი ბრეგაძე	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი
გარი გუნია	სტუ-ს ჰიდრომეტეოროლოგიის ინსტიტუტის ბუნებრივი გარემოს დაბინძურების მონიტორინგისა და პროგნოზების განყოფილების მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი, გეოგრაფიის მეცნიერებათა დოქტორი, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა Ph.D.
უუუუნა თაბაგარი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი
თინათინ კაიშაური	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
ნათია კენჭიაშვილი	ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგისტრი
ქეთევან კვესელავა	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
ნინო კობაიძე	ქართულ ამერიკული უნივერსიტეტის ბიზნეს სკოლის დოქტორანტი
ჰენრი კუპრაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
ეკა ნადარეიშვილი	აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო - ეპი ჯორჯია. სამკერვალო სექტორის მენეჯერი
ლიანა თედეშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
გიორგი მაისურაძე	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
ირაკლი მანველიძე	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი

მიხაილო მედვიდი	PhD, ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, უფროსი მეცნიერ თანამშრომელი, უკრაინის შსს შინაგანი ჯარების აკადემიის სასწავლო პროცესის მეთოდური უზრუნველყოფის განყოფილების უფროსი (უკრაინა)
გენადი იაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
თინათინ იაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
ნუნუ ოსიანიკოვა	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
ნიკოლოზ ორლოვი	სახელმწიფო მართვის დოქტორი, სამხედრო მეცნიერებათა კანდიდატი, უკრაინის შსს შინაგანი ჯარების აკადემიის შინაგანი ჯარების ოპერატიული გამოყენების კათედრის პროფესორი, (უკრაინა)
ზიზი სვანიძე	საქართველოს ეკოლოგიის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი. ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ქიმიური ტექნოლოგიისა და მეტალურგიის ფაკულტეტის პროფესორი.
ლილი სვანიძე	აკადემიური დოქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ვალერი ტაკაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
ეკა ყუფუნია	შოთა რუსთაველის სახელობის თეატრისა და კინოს უნივერსიტეტის პროფესორი
ბესიკ შერაზადიშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი
ბადრი ცხადაძე	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი

ზვიდ ცხადაძე

საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის მაგისტრანტი

მარინე ჭყონია

საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის დოქტორანტი

Authors

TamaRr Bachilava	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Irakli Bregadze	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Marine Chkonia	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Garry Gunia	The Chief Scientific Collaborator of Department of the Forecast and Monitoring of Pollution of an Environment of Institute of hydrometeorology of the Georgian technical university, the Doctor of Geographical Sciences, the Ph.D. in Physics and Mathematics Sciences
Tinatin Kaishauri	Professor. Georgian Technical University
Nino Kobaidze	Doctoral Candidate, Georgian American University, Business School
Ketevan Kveselava	Professor. Georgian Technical University
Eka Kuphunia	Professor of Shota Rustaveli University of Theatre and Cinema University
Natia Kenchiashvili	Graduate student. Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Henri Kuprashvili	Professor. Georgian Technical University
Giorgi Maisuradze	Professor. Georgian Technical University
Eka Nadareishvili	USAID EPI Georgia - Apparel Sector Manager.
Irakli Manvelidze	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Mykhaylo Medvid	PhD, senior researcher, deputy head of educational and methodic center – head of educational process methodic support department of the Academy of Internal Troops of MIA, Ukraine

Genadi Iashvili	Professor. Georgian Technical University
Tinatin Iashvili	Professor. Georgian Technical University
Nunu Ovsyannikova	Professor. Georgian Technical University
Nickolai Orlov	Doctor of Public Administration, Doctor of Military science, professor of Operative Application of interior troops department in the Academy of interior troops MIA of Ukraine, Ukraine
Zizi Svanidze	The academician of Academy of Ecological sciences of Georgia, Dr.Sci.Tech., the professor of faculty of chemical technologies and metallurgy of the Georgian Technical University
Lili Svanidze	Academic Doctor, Georgian Technical University
Besik Sherazadishvili	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Zhuzhu Tabagari	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Valeri Takashvili	Professor. Georgian Technical University
Liana Tedeshvili	Professor. Georgian Technical University
Badri Tskhadadze	Professor. Georgian Technical University
Zviad Tskhadadze	Graduate student. Georgian Technical University

Авторы

Тамар Бачилава	Докторант Грузинского технического университета
Ираклий Брегадзе	Докторант Грузинского технического университета
Гарри Гуния	Доктор географических наук, кандидат физико-математических наук, главный научный сотрудник отдела мониторинга и прогнозов загрязнения природной среды Института гидрометеорологии Грузинского технического университета
Тинатин Каишаури	Профессор. Грузинский Технический Университет
Кетеван Квеселава	Профессор. Грузинский Технический Университет
Натиа Кенчиашвили	Магистрант, Тбилисский Государственный Университет имени Иване Джавахишвили
Нино Кобаидзе	Докторант Бизнес Школы Грузинско-Американского Университета
Ека Куруния	Профессор университета театра и кино им. Шота Руставели
Генри Купрашвили	Профессор. Грузинский Технический Университет
გიორგი მაისურაძე	Профессор. Грузинский Технический Университет
Иракли Манвелидзе	Докторант Грузинского технического университета
Михаил Медвидь	Кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, заместитель начальника учебно-методического центра – начальник отдела методического обеспечения учебного процесса Академии внутренних войск МВД Украины, Украина
Ека Надареишвили	Агентство США по международному развитию - Экономическое Инициативы Процветания - Грузия. Менеджер сектора одежды
Нуну Овсянникова	Профессор. Грузинский Технический Университет

Николай Орлов	Доктор наук государственного управления, Кандидат военных наук, доцент кафедры оперативного применения внутренних войск Академии внутренних войск МВД Украины, Украина
Зизи Сванидзе	Акад. Академии Экол.наук Грузии, д-р технич.наук, профессор фак-та химич.технологий и металлургии Грузинского Технического Университета
Лили Сванидзе	Академический доктор, Грузинский Технический Университет
Бесик Шеразадашвили	Докторант Грузинского технического университета
Марине Чкония	Докторант Грузинского технического университета
Жужу Табагари	Докторант Грузинского технического университета
Лиана Тедешвили	Профессор. Грузинский Технический Университет
Валерий Такашвили	Профессор. Грузинский Технический Университет
Бадри Цхададзе	Профессор. Грузинский Технический Университет
Звиад Цхададзе	Магистрант. Грузинский Технический Университет
Геннадий Яшвили	Профессор. Грузинский Технический Университет
Тинатин Яшвили	Профессор. Грузинский Технический Университет

ჟურნალის რედკოლეგია

ნანა ავალიანი	ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, ეკვიპტეში საქართველოს საელჩოს დესპანი (საქართველო)
რუდიგერ ანდრესენი	ბერლინის უნივერსიტეტის პროფესორი ეკონომიკის დარგში, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი (გერმანია)
მეუფე აბრამი (გარმელია)	დასავლეთ ევროპის მიტროპოლიტი (საქართველო)
ევგენი ბარათაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი (საქართველო)
გიორგი ბაღათურია	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
ოთარ ბაღათურია	პასუხისმგებელი მდივანი, პოლიტიკის დოქტორი (საქართველო)
რასა ბელოკაიტე	ვიტაუტას დიდის უნივერსიტეტის პროფესორი (ლიტვა)
ანასტასია განიჩი	რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალური აზიის, კავკასიისა და ურალ-ვოლგისპირეთის შემსწავლელი ცენტრის მეცნიერ-მუშაკი, დოცენტი (რუსეთი)
იური გორიცი	მოსკოვის ენერგეტიკული ინსტიტუტის პროფესორი (რუსეთი)
ვახტანგ გურული	ივანე ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
შოთა დოღონაძე	მთავარი რედაქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, (საქართველო)
ელუნ დრაკე ჰარალდ ვერტიცი	ევროპის საბჭოს ექსპერტი (საფრანგეთი) სორბონას უნივერსიტეტის „პარი-8“-ის პროფესორი ინფორმატიკის დარგში (საფრანგეთი)
გენადი იაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, საჯარო მმართველობისა და ელექტრონული ბიზნესის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი (საქართველო)
სერჯო კამიზი	“ლა საპიენძა“-ს უნივერსიტეტის პროფესორი (იტალია)

რინარდ მათსი	ნოტრდამის უნივერსიტეტის პროფესორი (ნიდერლანდების სამეფო)
როინ მეტრეველი	საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, აკადემიკოსი (საქართველო)
იოშიკა მიცუი	იოკოჰამას ეროვნული უნივერსიტეტის პროფესორი (იაპონია)
ბადრი ნაკაშიძე	მ. ლომონოსოვის სახელობის მოსკოვის უნივერსიტეტის სახელმწიფო მართვის ფაკულტეტის პროფესორი (რუსეთი)
ლიზავეტა უახანინა	კანზასის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი (ამერიკის შეერთებული შტატები)
ბუდი ნურანი რუჩჯანა	პაჯაჯარანის უნივერსიტეტის პროფესორი. (ინდონეზია)
რამონ პიეტრო-სუარესი გერტ სურმიულენი	ევროპის საბჭოს ექსპერტი (ესპანეთი) დოქტორი, ლოჯისტიკური კომპანიის პრეზიდენტი (გერმანია)
ქეთი ქოქრაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი (საქართველო)
ოთარ ქოჩორაძე	მთავარი რედაქტორის მოადგილე, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
რუსუდან ქუთათელაძე	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის დეკანი (საქართველო)
მაია ჩხეიძე	საქართველოს უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
ენდრიუ ლენუქს ჰარდინგსი	კინგსკოლეჯის პროფესორი (დიდი ბრიტანეთი)

EDITORIAL BOARD

NANA AVALIANI	PhD of History, Counselor-envoy of Georgia in Egypt (Georgia)
RUDIGER ANDRESEN	Professor of Economics of Berlin University, Doctor of Honour of Georgian Technical University (Germany)
His Eminence ABRAHAM (GARMELIA)	Metropolitan of Western Europe (Georgia)
EVGENI BARATASHVILI	Professor of Georgian Technical University, Head of Department of Economics and Business Management (Georgia)
GIORGI BAGATURIA	Professor of Georgian Technical University (Georgia)
OTAR BAGATURIA	Responsible Editor, Ph.D. (Georgia)
RASA BELOKAITE	Professor of the University of Vitautas the Great (Litva)
MAIA CHKHEIDZE	Professor of University of Georgia (Georgia)
ELUN DRUCKE	Expert of European Council (France)
SHOTA DOGONADZE	Chief Editor, Professor of Georgian Technical University, (Georgia)
ANASTASIA GANICH	Docent, Scientific worker of Central Asia, Caucasus and Ural-Volga researcher center of the Avcademy of Sciences of Russia (RF)
YURI GORITSKIY	Professor of Moscow Power Engineering Institute (RF)
VAKHTANG GURULI	Professor of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University (Georgia)
ANDRU LENUKS HARDINGS	Professor of King's college (UK)
GENADI IASHVILI	Professor of Georgian Technical University, Head of the Public Administration and Electronic Business Department (Georgia)
SERGIO CAMIZ	Professor of the University of Roma „La Sapienza“ (Italia)
KETI KOKRASHVILI	Professor of Georgian Technical University, Head of the Administration (Georgia)
OTAR KOCHORADZE	Deputy Editor-in-Chief, Professor of Georgian Technical University (Georgia)
RUSUDAN KUTATELADZE	Professor of Georgian Technical University, Dean of Business-Engineering faculty (Georgia)
RICHARD MAAS	Professor of the University of Notrdam (The

ROIN METREVELI	Netherlands) Academy of Science of Georgia, Vice president, Academician (Georgia)
IOSHIKA MITSUI	Professor of National University of Yokohama (Japan)
BADRI NAKASHIDZE	Professor of M.Lomonosov Moscow State University (RF)
RAMON PIETRO-SUARES	Expert of European Council (Spain)
BUDI NURANI RUCHJANA	Professor of the University of Padjadjaran (Indonesia)
GERT SURMIULEN	Doctor, preident of Logistic company (Germany)
LIZAVETA DJAKHANINA	Professor of Kanzas State University (USA)
HARALD WERTZ	Professor of Informatics of Sorbona University "Pari-8" (France)

РЕДКОЛЛЕГИЯ

НАНА АВАЛИАНИ	Посол по особым поручениям МИД Грузии, доктор исторических наук (Грузия)
Владыко АВРААМ (ГАРМЕЛИЯ) РУДИГЕР АНДРЕСЕН	Митрополит Западной Европы (Грузия) Профессор экономики Берлинского университета, почетный доктор Грузинского технического университета (Германия)
ГЕОРГИЙ БАГАТУРИЯ	Профессор Грузинского технического университета (Грузия)
ОТАР БАГАТУРИЯ ЕВГЕНИЙ БАРАТАШВИЛИ	Ответственный секретарь, Ph.D. (Грузия) Профессор Грузинского технического университета, руководитель департамента экономики и управления бизнесом (Грузия)
РАСА БЕЛОКАЙТЕ	Профессор университета Витаутаса Великого (Литва)
ХАРАЛЬД ВЕРТЦ	Профессор информатики Сорбонского университета «Пари-8» (Франция)
АНАСТАСИЯ ГАНИЧ	Доцент, научный сотрудник исследовательского центра Центральной Азии, Кавказа и Урал-приволжья АН РФ (РФ)
ЮРИЙ ГОРИЦКИЙ	Профессор Московского энергетического института (РФ)
ВАХТАНГ ГУРУЛИ	Профессор Тбилисского государственного университета им. Ив.Джавахишвили (Грузия)
ЕЛУН ДРАКЕ ШОТА ДОГОНАДЗЕ	Эксперт Совета Европы (Франция) Главный редактор, профессор Грузинского технического университета, (Грузия)
СЕРДЖИО КАМИЗ	Профессор Римского Университета «Ла Сапиенза» (Италия)
КЕТЕВАН КОКРАШВИЛИ	профессор Грузинского технического университета, глава администрации университета (Грузия)
ОТАР КОЧОРАДЗЕ	Заместитель главного редактора, профессор Грузинского технического университета (Грузия)
РУСУДАН КУТАТЕЛАДЗЕ	Профессор Грузинского технического университета, декан факультета Бизнес-

РИЧАРД МААС	ინჟინერინგა (გურჯია) Профессор университета Нотрдам (Нидерланды)
РОИН МЕТРЕВЕЛИ	Вице-президент, Академик АН Грузии (Грузия)
ИОШИКА МИЦУИ	Профессор национального университета Йокогамы (Япония)
БАДРИ НАКАШИДЗЕ	Профессор МГУ им. М.Ломоносова (РФ)
РАМОН ПЬЕТРО-СУАРЕС	Эксперт Совета Европы (Испания)
БУДИ НУРАНИ РУЧДЖАНА	Профессор университета Паджаджаран (Индонезия)
ГЕРТ СУРМЮЛЕН	Доктор, президент логистической компании (Германия)
МАЙА ЧХЕИДЗЕ	Профессор Университета Грузии (Грузия)
ЛИЗАВЕТА ЖАХАНИНА	Профессор государственного университета Канзас (США)
ЭНДРЮ ЛЕНУКС ХАРДИНГС	Профессор кингсколледжа (Великобритания)
ГЕННАДИЙ ЯШВИЛИ	Профессор Грузинского технического университета, руководитель департамента публичного управления и электронного бизнеса (Грузия)